

**VÄLTTÄMÄTÖNTÄ JA MERKITYKSELLISTÄ -
VAI VÄHÄTELTYÄ, RANKKAA JA MAHDOTONTA?
HELSINGIN SANOMIEN TOIMITTAJIEN
PUHETAVAT DESKITYÖSTÄ JA
UUTISTOIMITTAJAN TYÖNKUVASTA**

**Jyväskylän yliopisto
Kauppakorkeakoulu
Humanistis-yhteiskuntatieteellinen
tiedekunta**

Pro gradu -tutkielma

2022

**Tekijä: Pinja Päivänen
Oppiaine: Johtaminen, journalistiikka
Ohjaajat: Elina Riivari, Mikko Villi**

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

TIIVISTELMÄ

Tekijä Pinja Päivänen	
Työn nimi Välttämätöntä ja merkityksellistä - vai vähäteltyä, rankkaa ja mahdotonta? Helsingin Sanomien toimittajien puhetavat deskityöstä ja uutistoimittajan työnkuvasta	
Oppiaine Johtaminen, journalistiikka	Työn laji Pro gradu -tutkielma
Aika (pvm.) 17.11.2022	Sivumäärä 88+4
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämän tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa uutistoimittajien työnkuvaan liittyvistä jännitteistä Helsingin Sanomien kontekstissa. Useimpien HS:n uutistoimittajien työnkuva muodostuu kiertävistä nopeiden uutisten deskivuoroista sekä muista työtehtävistä, kuten pidempien uutisjuttujen kirjoittamisesta ja henkilökohtaisista seuranta-aiheista uutisoimisesta. Journalismin tutkimuksessa deskityön on kuvattu 2000- ja 2010-luvun taitteessa olleen aliarvostettu työnkuva, joka keskittyi nuorille määräaikaisille työntekijöille. 2020-luvun kontekstissa deskityötä on kuitenkin tutkittu vähän. Siksi pyrin tässä tutkimuksessa selvittämään, miten Helsingin Sanomien uutistoimittajat puhuvat deskityön arvostuksesta ja merkityksellisyydestä sekä erilaisten työtehtävien yhdistämisestä.</p> <p>Aineistoa varten teemahaastattelin seitsemää uutistoimittajaa ja aineiston analyysimenetelmänä käytin diskurssianalyysia. Määrittelen diskurssit vakiintuneiksi puhetavoiksi, joilla toisinnetaan tai muokataan puheen kohteena olevaa ilmiötä. Analyysiani ohjasi kolme tutkimuskysymystä: Millaisena deskityön arvostus rakentuu toimittajien puheessa? Miten toimittajat rakentavat työstä puheessaan merkityksellistä? Millaisia puhetapoja toimittajat käyttävät kuvatessaan useiden työtehtävien yhteensovittamista?</p> <p>Deskityön arvostus rakentui välttämättömyyden ja vähättelyn puhetapojen muodostaman ristiriidan kautta. Yhtäältä deskityö rakentui arvostettuna, sillä haastateltavat puhuivat deskityön olevan välttämättömyys sekä journalismin että HS:n organisaation kannalta. Toisaalta deskityöstä vallitsi vähättelyn puhetapa, jonka ytimessä on työn nopeuden ja ammattieettisten ideaalien ristiriita. Deskityö rakentui haastateltaville merkityksellisenä, sillä työn kautta he pääsevät toteuttamaan henkilökohtaisesti tärkeiksi kokemiaan ammattieettisiä arvoja välittömästä tiedonvälityksestä ja julkis palvelusta. Merkityksellisyyttä rakensivat myös puhe yhteisöllisyydestä ja jonkin suuremman eteen työskentelystä. Merkityksellisyyden vastapariksi muodostui työn rankkuuden puhetapa, jossa merkityksellisyyden hinnaksi rakentuu työn äärimmäinen nopeus ja intensiivisyys. Toimittajat puhuivat erilaisten työtehtävien yhteensovittamisesta mahdottomuutena. Henkilökohtaisin esimerkein haastateltavat argumentoivat, että nopean uutistyön ja pidemmän kirjoittamisen yhdistäminen on mahdotonta käytössä olevien resurssien ja työn kuormittavuuden vuoksi.</p> <p>Uutistoimittajien työ rakentui tutkimuksessani monien ristiriitojen värittämäksi kokonaisuudeksi, jossa yksilöt neuvottelevat työnsä arvostuksesta ja merkityksellisyydestä suhteessa työn realiteetteihin sekä ympäröivien kontekstien tarjoamiin merkityksiin.</p>	
Asiasanat Journalismi, työn merkityksellisyys, työn arvostus, intensifikaatio	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopiston kirjasto	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS.....	10
2.1	Journalismin muutos.....	10
2.2	Journalistisen työn muutos.....	12
2.2.1	Teknologian vaikutus journalistiseen työhön.....	13
2.2.2	Organisaatioiden ja työn sisällön muutokset.....	16
2.2.3	Intensifikaatio journalistisessa työssä.....	20
2.3	Työn merkityksellisyys.....	23
2.3.1	Työn merkityksellisyyden yhtälö: yksilö ja työ.....	25
2.3.2	Yksilö ja työn merkityksellisyys.....	26
2.3.3	Työn ominaisuudet ja työn merkityksellisyys.....	27
2.3.4	Merkityksellisyys sosiaalisesti rakentuvana ilmiönä.....	29
2.3.5	Työn merkityksellisyyden jännitteisyys.....	30
3	TUTKIMUSMENETELMÄ JA AINEISTO.....	35
3.1	Laadullinen tutkimus.....	35
3.2	Haastattelututkimus: sisäpiiri- ja teemahaastattelu.....	36
3.3	Aineisto.....	38
3.4	Analyysimenetelmä: tulkitseva diskurssianalyysi.....	39
4	TULOKSET.....	43
4.1	Diskurssien esittely.....	43
4.2	Välttämättömyyden diskurssi.....	46
4.3	Vähättelyn diskurssi.....	48
4.4	Työn merkityksellisyyden diskurssi.....	52
4.5	Rankkuuden diskurssi.....	57
4.6	Mahdottomuuden diskurssi.....	62
5	POHDINTA JA ARVIOINTI.....	67
5.1	Johtopäätökset.....	67
5.2	Pohdinta journalistisen työn tutkimuksen näkökulmasta.....	71
5.3	Pohdinta työn merkityksellisyyden tutkimuksen näkökulmasta.....	73
5.4	Yhteenveto.....	75
5.5	Tutkimuksen arviointi ja eettiset kysymykset.....	78
5.6	Aiheita jatkotutkimukselle.....	79
	LÄHTEET.....	81
	LIITTEET.....	89

1 JOHDANTO

Uutiset ovat perinteisesti elintärkeä osa journalismia. Koska digitalisaatio on muovannut media-alaa erityisen voimakkaasti ja nopeasti (Villi & Picard, 2019), myös uutistyö on ollut murroksessa. Digitalisaatio ja mediayhtiöiden liiketoimintamallien muutos ovat muovanneet työn organisoinnin tapoja toimituksissa, mikä on tuonut mukanaan jännitteitä. Siirtymä, jossa printtilehtien verkkosivustosta on tullut ensisijainen uutisten julkaisupaikka ja nopea uutistyö on organisaatioissa allokoitu verkkovuoroissa työskenteleville toimittajille, ei ole sujunut kitkattomasti (esim. Helle & Töyry, 2008). Aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa on kuvattu, miten verkkouutisten tuotanto oli alkuun monessa uutistoimituksessa muusta toiminnasta irrallista (esim. Nikunen, 2011), eikä verkkojournalismia nähty ”kunnollisena” journalismina (Witschge & Nygren, 2009). Verkossa tehtävää nopeaa uutistyötä on kuvailtu kirjallisuudessa esimerkiksi ”leikkaa ja liimaa” -journalismiksi (Vobic & Milojevic, 2013) ja äärimmäisen nopeaksi massatuotannoksi, jossa tiedonhankinta, kirjoittaminen, editointi ja julkaiseminen kestävät vain muutaman minuutin (Quandt, 2008). Esimerkiksi Colson ja Heinderyckx (2008) kuvaavat, miten nämä verkossa tehtävään nopeaan uutistyyöhön liittyvät asenteet ovat synnyttäneet heidän tutkimaansa toimitukseen hierarkian, jossa printtitoimittajat eivät pitäneet verkkotoimittajia tasavertaisina journalisteinä ja organisaation jäseninä. Lisäksi nopean uutistyön on kirjallisuudessa havaittu keskittyvän erityisesti uutisorganisaatioiden määräaikaisille ja nuorille työntekijöille (Witschge & Nygren, 2009).

Vaikka nopea verkkotoimittaminen on sittemmin tullut osaksi lähes jokaisen uutistoimittajan työnkuvaa, 2010-luvun taitteen jälkeen uutistyön murrokseen liittyviä jännitteitä on toimitusorganisaatioissa tutkittu hyvin vähän. Pyrin tutkimuksellani tuottamaan yhden näkökulman tähän journalismin tutkimuksen katvealueeseen. Tarkastelen tutkimuksessani Helsingin Sanomien uutistoimittajien puhetapoja nopean verkkouutistyön eli deskityön arvostuksesta ja merkityksellisyydestä sekä työnkuvasta, jossa deskityö ja pidempi kirjoittaminen vuorottelevat. Nämä puhetavat havainnollistavat, miten

aiemmassa tutkimuksessa kuvatut jännitteet näkyvät yhä 2020-luvun uutistoimituksessa.

Kirjallisuudessa käytettyjen verkkotoimittamisen tai online-toimittamisen käsitteiden sijaan käytän tutkimuksessani nopeasta verkkojulkaisua varten tehtävästä uutistyyöstä käsitettä deskityö, sillä se on olennainen osa tutkimuskontekstini Helsingin Sanomien kielenkäyttöä ja myös laajemmin käytössä suomalaisten toimittajien ammattislangissa. Helsingin Sanomat on Pohjoismaiden suurin tilattava sanomalehti (Sanoma, ei pvm.). Helsingin Sanomien tavoitteena on olla luotettava ja nopea uutismedia sekä tuottaa journalismia, josta lukijat ovat valmiita maksamaan myös digitaalisessa muodossa. Jälkimmäinen tunnetaan sekä organisaation sisällä että sen ulkopuolella timanttistrategiana (Helsingin Sanomat, 2017). Helsingin Sanomien toimitus koostuu tätä tekstiä kirjoitettaessa 15 toimituksellisesta osastosta, jotka ovat uutisdeski, talouden ja politiikan toimitus, kotimaantoimitus, kaupunki ja paikalliset, HS Turku, ulkomaantoimitus, urheilutoimitus, pääkirjoitus- ja mielipidetöimitus, kulttuuritoimitus, kuvatoimitus, Nyt-sometoimitus, lifestyletoimitus, featuretoimitus, Lasten uutiset ja tiedetoimitus.

Tutkimusaiheeni sai alkunsa havainnoista, joita tein työssäni Helsingin Sanomien resurssi- ja vuorosuunnittelijana. Suuri osa uutisosastojen toimittajista tekee deskityötä kiertävissä nopeatahtisissa aamu- ja iltavuoroissa. Vuorotyön lisäksi heidän työnkuvaansa kuuluu päivävuoroja, joiden aikana valmistellaan pidempiä uutisjuttuja. Vuoroja suunnitellessani huomasin, että toimittajat kuvasivat deskityötä puheessaan hyvin eri tavoin. Joillekin deskivuorot tuntuivat olevan pakollinen paha, joita toivottiin olevan mahdollisimman vähän. Toiset suhtautuivat deskivuoroihin neutraalisti tai jopa mukavana vaihteluna. Kaikkien mielipiteiden taustalla tuntui vaikuttavan yhteinen kokemus siitä, että deskivuorot vievät aikaa muilta tärkeiltä työtehtäviltä, kuten henkilökohtaisten seuranta-aihealueiden seuraamiselta. Joillekin nopeatahtisen vuorotyön ja muiden työtehtävien yhdistäminen tuntui olevan kuormittavampaa kuin toisille. Joissakin toimituksissa oli päädytty ratkaisuun, jossa tietyt toimittajat tekivät pelkkiä deskivuoroja, jolloin muut osaston jäsenet joutuivat tekemään vuorotyötä harvemmin. Kiertävän deskiroolin ja muiden työtehtävien yhdistäminen oli siis keskeinen työn organisoinnin kysymys, sillä uutistuotannon turvaamiseksi tarvittiin päivittäin tietty määrä deskityötä tekeviä toimittajia. Yhtäältä deskityö vaikutti olevan työn muoto, jota harva haluaa tehdä. Toisaalta joillekin deskityö tuntui olevan sen rankkuudesta huolimatta hyvin palkitsevaa. Nämä deskityöstä havaitsemani ristiriitaiset merkitykset sekä aiemman kirjallisuuden kuvaukset verkkouutistyyden jännitteistä herättivät halun tutkia tarkemmin, miten toimittajat puhuvat deskityöstä ja työroolistaan, jossa nopea uutistyyö ja pitkäjänteisempi kirjoittaminen vuorottelevat.

Haastattelin tutkimustani varten seitsemää toimittajaa, jotka työskentelevät Helsingin Sanomien keskeisillä uutisosastoilla. Valitsin haastateltavaksi kaksi toimittajaa kotimaantoimituksesta, kaupunkitoimituksesta ja talouden ja politiikan toimituksesta sekä yhden ulkomaantoimituksesta. Kaikki

haastateltavat työskentelivät kiertävissä deskivuoroissa, joiden lisäksi heidän työnkuvaansa kuului tiettyjen aihealueiden seuraamista, pitkäjänteisempää uutistystä sekä uutisaiheista tehtävien erikoisartikkeleiden eli ”uutistimanttien” kirjoittamista. Tutkimusotteeni oli aineistolähtöinen. Aluksi haastattelin neljää toimittajaa, jotka ovat tehneet vähintään 15 vuoden uran Helsingin Sanomissa, ja näiden haastattelujen pääpaino oli uutistyon muutoksessa ja deskityön arvostuksessa. Näiden neljän haastattelun jälkeen halusin saada aineistooni vielä puhetta nuorilta toimittajilta, jotka ovat aloittaneet uransa 2010-luvulla jo pitkälle digitalisoituneessa toimitusympäristössä. Analysoin aineiston käyttäen menetelmänä tulkitsevaa diskurssianalyysia, sillä sisällöllisten seikkojen lisäksi halusin päästä syvemmin käsiksi siihen, millaista todellisuutta toimittajat puheellaan rakentavat ja mitä puhetavoilla mahdollisesti halutaan saavuttaa. Määrittelen tutkimuksessani diskurssit, kuten ne usein organisaatiotutkimuksessa määritellään, eli vakiintuneiksi puhetavoiksi, joilla toisinnetaan tai muokataan puheen kohteena olevaa ilmiötä (Siltaoja & Sorsa, 2020; Siltaoja & Vehkaperä, 2011).

Aineiston perusteella teoreettiseksi lähtökohdaksi organisaatiotutkimuksen kannalta valikoitui työn merkityksellisyys. Toimittajien kokemaan työn merkityksellisyyteen on tutkimuksessa paneuduttu vähän, vaikka työn merkityksellisyyttä ja siihen liittyvää kutsumuksen käsitettä sivutaankin journalistisen työn tutkimuksessa melko usein. Työn merkityksellisyyttä on tutkittu useilla eri tieteenaloilla ja sitä on määritelty lukuisin eri tavoin. Työn merkityksellisyyden tutkimuksen tärkeyttä on organisaatiotieteissä perusteltu työn merkityksellisyyden positiivisilla vaikutuksilla työntekijöiden tuottavuuteen ja hyvinvointiin. Työn merkityksellisyyden on esitetty edistävän esimerkiksi työn imua sekä työhön ja organisaatioon sitoutumista (Allan ym., 2018; Riivari ym., 2018; Mitra & Buzzanell, 2016).

Määrittelen tutkimuksessani työn merkityksellisyyden ilmiöksi, jonka kielellinen rakentuminen on vuorovaikutteinen prosessi yksilön kokemusten, minäkäsitysten, työn ominaisuuksien, sekä sosiaalisen kontekstin ja siinä vallitsevien jännitteiden välillä. Sosiaalisen kontekstin muodostavat yhteiskunnallisen ja organisaation tason kulttuuriset merkitykset, ammattikunnan sisäiset normit sekä vuorovaikutustilanteet muiden ihmisten kanssa. Tutkimusongelmaa on luontevaa lähestyä näkökulmasta, jonka mukaan organisaatioiden sosiaalinen todellisuus rakentuu jännitteiden kautta (Trethewey & Ashcraft, 2004), sillä deskityöhön liittyvien merkitysten ristiriitaisuus oli alkusysäys tutkimusasetelmalleni. Lisäksi tarkastelen työn merkityksellisyyttä paradoksaalisena ilmiönä, jolla on kääntöpuolensa. Siinä missä työpsykologian tutkimuksessa työn merkityksellisyys esitetään usein työuupumukselta suojaavana tekijänä, oma tutkimukseni kytkeytyy johtamis- ja organisaatiotutkimuksen näkökulmaan, jonka mukaan liiallisella työn merkityksellisyydellä voi olla yksilön hyvinvoinnin kannalta negatiivisia vaikutuksia (Bailey ym., 2019).

Tämän tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa uutistoimittajien työnkuvaan liittyvistä jännitteistä Helsingin Sanomien kontekstissa. Tutkimusongelma muodostuu edellä kuvaamastani uutistoimittajien työnkuvan jännitteisestä luonteesta. Deskityö on journalistisen työn muoto, jota tarvitaan päivittäisen uutistuotannon takaamiseksi, ja johon liittyy ristiriitaisia merkityksiä. Aiemmassa tutkimuksessa ei juurikaan ole selvitetty, miten verkkojournalismia kohtaan 2010-luvun taitteessa vallinneet negatiiviset asenteet näkyvät ajassa, jossa deskityöstä on tullut osa lähes jokaisen uutistoimittajan työnkuvaa. Lisäksi työn merkityksellisyyttä toimitustyössä on tutkittu vain vähän etenkin merkityksellisyyden jännitteiden näkökulmasta.

Tutkimuksessani lähestyn deskityöhön liittyviä merkityksiä kolmesta näkökulmasta. Ensimmäinen niistä on arvostus, jota tutkin selvittääkseni, näkyvätkö aiemmassa tutkimuksessa kuvatut nopeaa verkkouutisjournalismia väheksyvät mielipiteet Helsingin Sanomien uutistoimittajien puheessa edelleen. Arvostukseen tai sen puutteeseen liittyviä puhetapoja pyrin selvittämään ensimmäisellä tutkimuskysymyksellä, joka on:

- 1) Millaisena deskityön arvostus rakentuu toimittajien puheessa?

Aineiston perusteella deskityö rakentui toimittajille monin tavoin henkilökohtaisesti merkityksellisenä. Tutkimusta toimittajien kokemasta työn merkityksellisyydestä on vähän, etenkin johtamis- ja organisaatiotutkimuksen näkökulmasta. Deskityön merkityksellisyyden rakentumista valotan vastaamalla toiseen tutkimuskysymykseen:

- 2) Miten toimittajat rakentavat deskityöstä puheessaan merkityksellistä?

Kiertävien deskivuorojen ja muiden työtehtävien yhdistäminen on keskeinen työn organisoinnin kysymys toimituksellisissa organisaatioissa. Samalla deskityöhön liittyvät jännitteet herättävät mielenkiinnon selvittää, millaisia puhetapoja toimittajat käyttävät työnkuvastaan, jossa yhdistyy aiemman kirjallisuuden perusteella kaksi arvostukseltaan erilaista työroolia. Kolmannen tutkimuskysymyksen avulla pyrin kuvaamaan, miten uutistoimittajat puhuvat työstään, jossa nopeat deskivuorot ja pidempi kirjoittaminen vuorottelevat:

- 3) Millaisia puhetapoja toimittajat tuottavat kuvatessaan useiden työtehtävien yhteensovittamista?

Tutkimukseni rakentuu kahden tieteenalan kirjallisuuden käsittelystä, aineiston ja menetelmän kuvauksesta, tuloksista sekä johtopäätöksistä. Kuvaan tutkimukseni aluksi journalismin muutoksen vaikutusta uutistyön olosuhteisiin kolmen toisiinsa liittyvän muutoksen osa-alueen kautta. Ne ovat teknologian vaikutus journalistiseen työhön, organisaatioiden ja työnkuvien muutos sekä työn intensifikaatio. Teorialuvun toisessa osassa valotan työn

merkityksellisyyden tutkimuksen ydinsuuntauksia ja muodostan oman synteesini työn merkityksellisyyden olemuksesta. Aineistoa ja menetelmää koskevassa luvussa avaan laadullisen tutkimuksen olemusta, aineistonkeruuta teemahaastatteluilla sekä tulkitsevan diskurssianalyysin lähtökohtia. Samalla punnitsen omaan tutkijanpositiooni liittyviä haasteita haastattelijana ja diskurssien tulkitsijana. Neljännessä luvussa esittelen aineistosta konstruoimani diskurssit. Lopuksi yhdistän löydökseni aiempaan tutkimukseen, pohdin mistä tulokset lopulta kertovat ja tarjoan näkökulmia jatkotutkimukselle.

Tutkimuksen toteuttamiseen on saatu apurahaa Journalistisen kulttuurin edistämissäätiöltä JOKES:ilta.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Journalismin muutos

Journalismista on mahdotonta puhua ilman sitä muutoksen kontekstia, joka on muokannut journalistisia sisältöjä, journalismin tekemisen tapoja sekä mediaorganisaatioita viime vuosikymmeninä. Tutkimuskirjallisuudessa yksi keskeisistä näkökulmista muutokseen on mediayhtiöiden liiketoimintamallien kriisi (esim. Freedman 2010, s. 50; Villi & Picard, 2019). Se on seurausta digitaalisesta siirtymästä, jossa mediasisältöjen kuluttaminen on siirtynyt digitaalisille alustoille, ja yleisöt ovat pirstaloituneet lukuisten mediatuotteiden välille. Samalla printtimedian mainostulot ovat kaventuneet, sillä mainostajat ovat alkaneet suosia Googlen ja Facebookin kaltaisia alustoja perinteisten mediakanavien kustannuksella. Koska perinteisillä mediabrändeillä on vaikeuksia saada digitaalisia mainostuloja, mediayhtiöiden on ollut pakko ryhtyä tavoittelemaan tulovirtoja digitaalisten tilausten avulla. (Villi & Picard, 2019; Hellman & Nieminen, 2015.) Samalla journalistisen työn olosuhteet ja työkalut ovat muuttuneet (esim. Witschge & Nygren, 2009; Mitchelstein & Boczkowski, 2009) ja myös journalistiset sisällöt ovat saaneet uusia muotoja digitaalisilla alustoilla (esim. Hiippala, 2017).

Toinen keskeinen media-alan muutosta kuvaava käsite on mediakonvergenssi. Mediakonvergenssillä on useita ulottuvuuksia ja se voidaan käsittää Malmelinin ja Villin (2015, s. 44) mukaan kolmesta näkökulmasta: 1) viestintäjärjestelmien ja mediamuotojen yhdentymisenä, 2) mediayritysten yhteenliittymisenä ja niiden toimintojen keskittymisenä sekä 3) kulttuurisena muutoksena, jossa media-alan ammattilaiset ja yleisö osallistuvat yhdessä sisältöjen tuottamiseen ja muuhun mediatyöhön. Toisin sanoen mediakonvergenssin voidaan ajatella tarkoittavan teknologista, taloudellista ja kulttuurista yhdentymistä (Malmelin & Villi, 2017).

Viestintäjärjestelmien ja mediamuotojen yhteensulattajana voidaan pitää internetiä. Konkreettinen esimerkki internetin roolista mediatuotteiden tuottamisessa ja kuluttamisessa on se, että niin radiota, sanomalehtiä kuin televisiotakin voi kuluttaa millä tahansa päätelaitteella, esimerkiksi puhelimella. (Malmelin & Villi, 2015, s. 45.) Journalistien työssä tämä näkyy tarpeena tuottaa sama sisältö useaan kanavaan: printtiin, verkkoartikkeliksi, sosiaaliseen mediaan sekä usein myös video- tai radiomuotoon. Samalla kilpailu yleisöjen huomiosta on koventunut, ja aiemmin helposti tavoitetut ihmismassat ovat pirstaloituneet lukemattomien mediatuotteiden kesken. Tämä on pakottanut toimitukset kehittämään tapoja, joilla omat sisällöt erottautuisivat valtavasta sisältöjen tulvasta (esim. Malmelin & Villi, 2015; Koljonen, 2013, s. 33).

Liiketoiminnan vaikeuksia on yritetty taklata myös mediayhtiöiden yhteenliittymillä, mikä on johtanut suomalaisella mediakentällä omistuksen keskittymiseen lähinnä muutamalle suurelle toimijalle. Yhtiöiden laajentuminen on mahdollistanut kulujen karsimisen esimerkiksi sisältöyhteistöillä eli julkaisemalla samat jutut useissa konsernin lehdissä (Malmelin & Villi, 2015, Nikunen, 2011). Suurin innovaatio liiketoiminnan kannalta ovat kuitenkin olleet maksumuurit, jotka vakiintuivat osaksi sanomalehtien liiketoimintamalleja 2010-luvulla. Maksumuureja kyllä kokeiltiin ahkerasti jo 1990- ja 2000-luvuilla, mutta kokeilut eivät silloin johtaneet toivottuun määrään digitilaaajia, ja suurin osa medioista päätti tarjota nettisisältönsä ilmaiseksi. (Arrese, 2015.) Sisältöjen tarjoaminen ilmaiseksi johti kahteen huolenaiheeseen. Ensimmäinen 2010-luvun taitteen ja alun kirjallisuutta leimaa huoli siitä, miten erityisesti nuoret yleisöt saadaan koskaan maksamaan journalismista, jos he ovat tottuneet saamaan mediatuotteet verkossa ilmaiseksi (Nikunen, 2011). Lisäksi sisältöjen maksuttomuus vaikutti siihen, millaisia verkossa julkaistavat jutut pitkään olivat: sähkömäisiä, lyhyitä päivittyviä artikkeleita ja tiivistelmiä päävälineen eli esimerkiksi printtilehden sisällöistä. Ilmaisten nettijuttujen pelättiin myös ”kannibalisoivan” eli vievän lukijoita päävälineessä julkaistuilta jutuilta. Esimerkiksi Franklin (2008) varoitti, että verkko ensin -julkaisustrategiaan siirtymisellä olisi ankarat seuraukset, sillä se tulisi johtamaan printtitilausten vähenemiseen ja niin ollen tulovirtojen hiipumiseen entisestään. Franklinin (2008) mukaan tilaajapohjainen strategia ei toimisi verkossa, sillä jutuista veloittaminen vähentäisi sivuston kävijämäärää, mikä taas näkyisi verkosta saatavissa mainostuloissa.

Näin vuonna 2022 Franklinin näkemysten voidaan onneksi sanoa olleen liioiteltuja. Vaikka maksumuurien ensimmäisinä vuosina esiintyi edelleen huolta ja jopa skeptisyyttä yleisön maksuhalukkuutta kohtaan, vähitellen alkoi näkyä merkkejä siitä, että lukijat todella ovat valmiita maksamaan verkkosisällöistä (Arrese, 2015). Nämä merkit ovat konkretisoituneet Helsingin Sanomien tilaajamäärissä, sillä lehti on onnistunut kasvattamaan digitilaaajiensa määrää tuntuvasti, myös nuorissa ikäryhmissä (Lassila, 2020). Helsingin Sanomat on myös erinomainen esimerkki maksumuurien evoluutiosta. Vuonna 2012 HS:ssa otettiin käyttöön *New York Timesin* inspiroimana mittaroitu maksumuuri (HS, 2012). Mittaroitu muuri antaa sivuston käyttäjän lukea tietyn määrän artikkeleita

tietyn ajanjakson sisällä (Myllylahti, 2014). Helsingin Sanomien voi katsoa seuranneen alan suurta trendiä, sillä Arressen (2015) mukaan *New York Timesin* onnistunut maksumuurilanseeraus vuonna 2011 johti maailmalla laajamittaiseen mittaroidun maksumuurin käyttöönottoon tehden siitä alan standardin.

Vuonna 2017 mittaroitu malli muuttui HS:ssä freemium-muurin ja mittaroidun mallin hybridiksi, kun timanttistrategiaksi kutsuttu muutos lanseerattiin (HS, 2017). Freemium-mallissa osa artikkeleista on vain tilaajien luettavissa ja loput ilmaiseksi saatavissa. Mallin kehittäneen Murdochin mediayhtiön mukaan mallin nimi on yhdistelmä sanoja "free" ja "premium", sillä osa sisällöstä on ilmaista, mutta premium-sisällöstä veloitetaan. (Myllylahti, 2014; Arrese, 2015). Hybridimallissa ilmaisia sisältöjä ei voi kuluttaa rajoituksetta, vaan niitä voi lukea mittarimallin mukaisesti tietyn määrän tietyllä ajanjaksolla. Hybridimalli on ollut 2020-luvun taitteessa suomalaisen mediakentän tyypillisin maksumuurimalli. (Kangas, 2019, s. 12.) Hybridimalliin siirtyminen lievitti "kannibalismia" pelkoa, sillä arvokkaat artikkelit saatiin verkossa suojattu maksumuurilla. Näen maksumuurien käyttöönoton alkusysäyksenä kehitykselle, jossa toimitukset ovat vähitellen siirtyneet kohti lähes kaikkien sisältöjen julkaisemista ensin verkossa sekä panostaneet uusien verkkokerronnan tapojen kehittämiseen. On esimerkiksi syntynyt suomalaisessa mediassa erikoisartikkeleiksi nimetty juttuformaatti, joka yhdistelee tekstiä, kuvia, videota, ääntä ja interaktiivista grafiikkaa immerssiiviseksi digitaalisiksi kokonaisuudeksi (Hiippala, 2017). Erikoisartikkelit voidaan nähdä esimerkkinä siitä, kuinka perinteisten medioiden digitalisoituneen liiketoiminnan fokus on siirtynyt laatuun ja ainutlaatuisuuteen, siinä missä alkuun keskeistä oli tuottaa mahdollisimman paljon lyhyitä juttuja nopeasti. Laadukkaiden ja näyttävien juttujen tuottamisen on esitetty olevan 2020-luvun tilaajapohjaisten medioiden toiminnan edellytys, jotta lukijat ovat valmiita maksamaan digitaalisista sisällöistä (esim. Villi & Picard, 2019).

Seuraavassa luvussa tarkastelen, miten toimintaympäristön ja tilauspohjaisten medioiden strategioiden muutokset ovat vaikuttaneet journalistiseen työhön ja erityisesti nopeaan uutistyyöhön.

2.2 Journalistisen työn muutos

Vaikka journalistinen työ voidaan mediakonvergenssin myötä liittää osaksi laajempaa mediatyön käsitettä (Malmelin & Villi, 2017), tarkastelen journalistista työtä omana alanaan, joskin sivuan myös mediatyön tutkimusta. Journalismin tutkimuksessa journalistinen työ erotetaan muusta mediatyöstä ammattikuntaa ohjaavien yhteisten arvojen kautta. Esimerkiksi Deuzen (2005) mukaan 1960-luvulta lähtien toimittajat ovat jakaneet viisi melko universaalia arvoa. Nämä arvot ovat julkispalvelu, objektiivisuus, autonomia eli riippumattomuus, välittömyys ja ammattietiikka. Julkispalvelun arvoon kuuluu ajatus siitä, että toimittajat toimivat vallan vahtikoirina ja palvelevat yleisöä tarpeellisen tiedon kerääjinä ja jakajina. Objektiivisuuden arvoon kuuluu ideaali journalismista

puolueettomana, neutraalina ja luotettavana. Kolmas toimittajien laajasti jakama arvo on autonomia, mikä tarkoittaa, etteivät ulkopuoliset tahot, kuten valtiovalta tai kaupalliset tahot, saa vaikuttaa toimitukselliseen päätöksentekoon. Välittömyyden arvo sen sijaan liittyy kiinteästi uutisten luonteeseen: toimittajien tulee välittää uutta tietoa yleisölle niin nopeasti kuin mahdollista. Lisäksi toimittajia ohjaa ammattietiikan arvo, ja ammattieettiset käytännöt legitimoivat journalismin aseman riippumattomana ja reiluna vallan vahtikoirana. (Deuze, 2005, s. 444–450.)

Jotta voi ymmärtää journalistista työtä ja siinä tapahtuneita muutoksia, on syytä kuvailla lyhyesti toimituksellisen työn eri osa-alueita sekä journalististen organisaatioiden rakennetta. Journalistista työtä on teoretisoitu muutamain eri tavoin näkökulmasta riippuen. Koljosen (2013, s. 28) mukaan journalistinen työ koostuu neljästä toisiaan seuraavasta vaiheesta: suunnittelusta, toteuttamisesta, arvioinnista ja kehittämisestä. Sen sijaan Witschge ja Nygren (2009) käsittelevät toteuttamisen vaihetta, jonka he kuvaavat muodostuvan aineiston ja uutisten keräämisestä, faktojen arvioinnista sekä tekstin tuottamisesta.

Journalistiset organisaatiot ovat perinteisesti rakentuneet osastoista, jotka keskittyvät juttujen tuottamiseen tietyltä aihealueelta (Leuven ym., 2021). Verkkojournalismin alkuaikoina verkossa julkaistavia juttuja tehtiin keskitetysti online-deskistä. Verkossa ensin julkaistavien juttujen tuottaminen on vähitellen sulautunut osaksi kaikkien osastojen työtä, mutta käytännössä ”keskusdeski” on yhä useissa toimituksessa paikka, josta juttujen päivittäistä tuotantoa ja julkaisua koordinoidaan osastojen kesken. (Nikunen 2011, s. 48.) Oman tutkimukseni kontekstissa Helsingin Sanomissa keskusdeskiä kutsutaan uutisdeskiksi. Uutisdeskissä työskentelee vuorotyötä tekevä joukko uutispäälliköitä, toimitussihteereitä ja toimittajia. Tämän lisäksi uutisosastojen toimittajat kiertävät deskivuoroissa Helteen ja Töyryn (2008) kuvaamalla tavalla.

Tarkastelen journalistisen työn muutosta kolmen osa-alueen kautta, jotka ovat 1) teknologian ja digitalisaation vaikutus journalistiseen työhön, 2) journalististen organisaatioiden ja työprosessien muutokset sekä 3) intensifikaatio eli lisääntynyt työtahti ja työn kasvaneet vaatimukset. Jaotteluni kolme kategoriala eivät ole tarkkarajaisia, vaan työn muutoksen isot linjat limittyvät toisiinsa. Ensimmäiset kaksi kategoriala, teknologisoituminen ja journalististen organisaatioiden muutokset, vaikuttavat journalistiseen työhön suoraan, kun taas intensifikaatio on seurausta niistä sekä laajemmasta yhteiskunnallisesta muutosvirrasta.

2.2.1 Teknologian vaikutus journalistiseen työhön

Teknologisella kehityksellä on pitkä historia journalistisen työn muutoksen tutkimuksessa, sillä teknologia on historiallisesti ollut erottamaton osa journalistista työtä (Örnebring 2010, 58). Digitalisaatio ja kiihtynyt teknologinen kehitys koskevat toki nyky-yhteiskunnassa kaikkia toimialoja, mutta media-alalla muutokset ovat olleet nopeampia ja kokonaisvaltaisempia moniin muihin aloihin nähden (Hellman & Nieminen, 2015, s. 28–29; Malmelin & Villi, 2017; Villi

& Picard, 2019). Muutoksessa ovat olleet niin toimittajien työtavat, median kulutustottumukset ja jo aiemmin mainitut liiketoimintamallit.

Kuten aiemmin kuvasin, välittömyys eli nopeus on jo 1960-luvulta asti ollut uutistuotantoa keskeisesti ohjaava arvo (Deuze, 2005). Esimerkiksi Juntusen (2011, 182) mukaan nopeus nähdään journalistisessa ammattikulttuurissa usein itsestäänselvyyttenä, jota harvoin kyseenalaistetaan. Teknologinen kehitys on johtanut toimitustyössä nopeuden vaatimuksen merkittävään korostumiseen. Pääsyyksi esitetään usein uutistuotannon siirtyminen internet-alustoille, joissa deadlinet ovat poistuneet (Nikunen, 2011) ja uutiskilpailu on kiristynyt äärimmilleen (esim. Hayes, 2021). Örnebringin (2010) mukaan uudet teknologiat uutistuotannossa ovat johtaneet *nopeuden diskurssiin*, jossa nopeus on tärkein kriteeri, jolla journalistista työtä ja mediayhtiön kilpailukykyä arvioidaan. Kun digitaalisessa ympäristössä uutiset täytyy saada heti julki, multitaskaus eli monitekeminen on lisääntynyt (esim. Cohen, 2019). Käytännön esimerkki tiedotustilaisuutta koskevasta juttuprosessista havainnollistaa työtahdin muutosta. Printtimedian aikakaudella toimittaja meni tilaisuuteen paikan päälle ja kirjoitti jutun työpäivänsä aikana niin, että teksti ehtii valmistua seuraavan päivän lehteen. Verkkojournalismin aikakaudella tiedotustilaisuudesta kirjoittava toimittaja päivittää uutista mediansa verkkosivuille lähes reaaliaikaisesti, kun tilaisuus on vielä käynnissä. Vaikka teknologia mahdollistaisi työn tekemisen ”kentältä” paikasta riippumatta, Witschgen ja Nigrenin (2009) mukaan journalistisesta työstä on tullut yhä enemmän toimistotyötä, sillä paikan päälle meneminen vie enemmän aikaa kuin tietojen hankkiminen netin ja puhelimen avulla.

Toimittajien jokapäiväisen työn teknologisia olosuhteita määrittävät merkittävästi toimitusten käyttämät toimitusjärjestelmät eli ohjelmat, joissa tekstiä tuotetaan, editoidaan, ja joilla hallinnoidaan printtilehden ja verkkouutissivuston rakennetta. Modernit toimitusjärjestelmät mahdollistavat sisällön tehokkaan tuottamisen ja jakelun useissa eri formaateissa (esim. Witschge & Nygren, 2009). Toimitusjärjestelmien kehittyminen on myös mahdollistanut verkkojournalismille uusia kerronnan muotoja, joista esimerkkejä ovat päivittyvät uutisartikkelit eli liveseurannat sekä datajournalistiset elementit, kuten interaktiiviset tilastot. Samalla toimittajien työstä on tullut hyvin riippuvaista järjestelmien ja verkkoyhteyksien toiminnasta, ja teknisten ongelmien ratkomiseen kuluu yhä enemmän aikaa (Witschge & Nygren 2009, s. 48–49).

Toimitusjärjestelmien lisäksi toimitustyön keskeisiksi osiksi on tullut myös joukko toimitusten ulkopuolisia alustoja, joilla on suuri vaikutus journalististen sisältöjen tuottamiseen, jakeluun ja kuluttamiseen. Cohen (2019) käyttää näistä alustoista Schudsonin (2003) käsitettä *parajournalisti*, jolla hän kuvaa sosiaalisen median alustoja, hakukoneita ja analytiikkapalveluja. Schudson kuvasi parajournalisti-käsitteellään journalismiin vaikuttavia toimitusten ulkopuolisia tahoja, kuten pr-toimistoja ja lobbareita. Cohenin mukaan tämän päivän parajournalistit, Facebook, Google ja analytiikkapalvelu Chartbeat vaikuttavat journalismiin enemmän kuin tiedottajat ovat koskaan pystyneet. (Cohen, 2019.)

Toimittajat hyödyntävät sosiaalista mediaa muun muassa juttuaiheiden ideointiin ja tiedon keräämiseen, haastateltavien etsimiseen, yleisten mielipiteiden kartoittamiseen, omien sisältöjen markkinointiin sekä itsensä tai edustamansa mediatalon brändäämiseen (Paaso, 2021, s. 24–25). Internetin ja sosiaalisen median myötä yleisöt luovat uusilla tavoilla taloudellista arvoa mediayhtiöille. Esimerkiksi sosiaalisesta mediasta on tullut merkittävä väylä journalistien tuotteiden jakelussa. Lisäksi yleisöt vaikuttavat mediasisältöihin esimerkiksi suoraan lähettämällä kuvia medioiden julkaistavaksi tai epäsuoraan, kun mediat tekevät sisältöjä sosiaalisen median puheenaiheista ja reaktioista. (Matikainen & Villi, 2015.) Vaade seurata sosiaalisen median puheenaiheita ja osallistua vuorovaikutukseen yleisön kanssa on kuitenkin lisännyt toimittajien työkuormaa ja monitekemistä entisestään sekä hämärtänyt työn ja vapaa-ajan rajoja (Cohen, 2019; Hayes, 2021). Hayes (2021) kuvailee, että älypuhelin on kuin napanuora, joka kuljettaa uutistuoannon, sen jakelun ja kuluttamisen kaikkialle journalistin mukana.

Analytiikkatyökalut ovat tehneet journalismista mitattavaa ennennäkemättömällä tavalla. Analytiikkasovellukset näyttävät sivuston kävijöiden lisäksi muun muassa ajan, jonka lukija käyttää jutun parissa ja sen, miten laajasti juttua jaetaan sosiaalisessa mediassa. Analytiikan tuottama data on nopeasti omaksuttu osaksi toimitusten työkäytäntöjä. (Cohen, 2019; Dwyer & Martin, 2017.) Buncen (2017) mukaan journalistien organisaatioiden välillä on suuria eroja siinä, miten analytiikkaa hyödynnetään. Analytiikan avulla voidaan esimerkiksi asettaa osastokohtaisia tavoitteita käynneille. Joissakin toimituksissa lukuja käytetään suorituksista palkitsemiseen ja jopa rankaisemiseen. (Bunce, 2017.)

Cohenin (2019) haastattelemat journalistit kertovat seuraavansa analytiikkaa herkeämättä, mikä tuottaa heille sekä suuria onnistumisen että pettymyksen tunteita. Cohenin aineistossa korostuu myös analytiikan rooli julkaisupäätöksissä. Juttuja ideoidaan ja toteutetaan sen perusteella, onko niissä potentiaalia viraalihiteiksi. Lisäksi hyvät luvut tuottaneesta aiheesta kirjoitetaan jatkojuttuja. (Cohen, 2019.) Analytiikan kasvanut rooli toimitustyössä onkin herättänyt huolta siitä, unohtuvatko journalistiset arvot ja uutiskriteerit, kun toimitukset keskittyvät tavoittelemaan numeroilla mitattavia pikavoittoja analytiikassa. Kyynisesti voisi kysyä, onko vallan vahtikoirona toimiminen osittain muuttunut verkkoyhteisön sylikoirona toimimiseksi? Kuitenkin myös päinvastaista kehitystä on havaittavissa, sillä esimerkiksi Niemi tutkimusryhmineen (2021, s. 27) toteaa, että mediayhtiöt näyttävät myös aktiivisesti vastustavan datan kasvavaa valtaa pitämällä kiinni toimintaa perinteisesti ohjaavista arvoista ja periaatteista.

Kriittisestä näkökulmasta tarkasteltuna se, että toimittajat ovat omaksuneet analytiikan käytön ja arvottavat työtään sen mukaan, on tehokasta vallankäyttöä. Bunce näkee analytiikan roolissa yhtymäkohtia Foucault'n tunnettuun kurinpitovallan käsitteeseen. Kun yksilöt tietävät, että heitä tarkkaillaan, he sisäistävät odotukset ja alkavat toteuttaa niitä ilman ohjaamista tai pakottamista. Toisin sanoen analytiikka voidaan nähdä tarkkailun ja vallan työkaluna, joka

ohjaa toimittajia työskentelemään johdon kannalta vaivattomasti kohti asetettuja tavoitteita. (Bunce, 2017.)

2.2.2 Organisaatioiden ja työn sisällön muutokset

Journalistisen työn sisältö (tiedonkeruu, haastattelemineen, jutun kirjoittaminen, sen editoiminen, kuvittaminen ja taittaminen) on mediatyöhön kohdistuneista muutoksista huolimatta pysynyt melko samana, vaikka työn tekemisen tavat ja työn olosuhteet ovat muuttuneet. Käsittelen seuraavaksi digitalisoitumisen vaikutusta uutistyyöhön ja tuotan määritelmän digitalisoitumisen myötä kehittyneestä nopean uutistyyön muodosta eli deskityöstä. Lopuksi käsittelen suunnittelun ja keskijohdon kasvanutta roolia journalistisessä työssä sekä alaa kohdanneiden irtisanomisten vaikutusta työn olosuhteisiin.

Mitchelstein ja Boczkowski (2009) erittelevät neljä tapaa, joilla uutistyyö on muuttunut digitalisaation myötä. Niitä ovat 1) toimituksellisen työnkulun muutokset, 2) muutokset tiedonhankinnassa, 3) sisällöntuotannon nopeutuminen ja 4) printin, lähetysvirran ja online-tuotannon konvergenssi. Työnkulun muutoksilla Mitchelstein ja Boczkowski viittaavat vaatimukseen siitä, että toimittajien täytyy suorittaa aiempaa useampia työtehtäviä ja yhdistää taitojaan tuottaakseen sisältöjä eri mediaformaatteihin. Suurin tiedonhankinnassa tapahtunut muutos on heidän mukaansa internetin saama jalansija ensisijaisena tiedon lähteenä. Sisällöntuotannon nopeutuminen tarkoittaa jo aiemmin kuvattua uutistyyön kiihtymistä ja jatkuvaa julkaisutahtia. Konvergenssi viittaa kehitykseen, jonka myötä printtilehden, lähetysvirtamedioiden, eli radion tai television, tekeminen yhdistyy organisaatiossa verkon sisällöntuotannon kanssa. (Mitchelstein & Boczkowski, 2009, s. 568–570.) Mitchelsteinin ja Boczkowskin havainnollistamat muutoksen ulottuvuudet sisältävät paljon yhtäläisyyksiä tapoihin, joilla teknologian on kuvattu vaikuttavat journalistiseen työhön, mikä vahvistaa entisestään kuvaa journalismin ja teknologian erottamattomasta suhteesta.

Helle ja Töyry (2008) kuvaavat tutkimuksessaan, millaista kitkaa verkkojulkaisuun siirtyminen aiheutti suomalaisessa sanomalehdessä. Printtilehteä ja verkkoa tekevien toimittajien näkemykset siitä, kenelle lehteä tehdään ja millaisia juttuaiheita ja kirjoittamisen tapoja suositaan, erosivat huomattavasti. Ongelmaksi osoittautuivat myös uudet uutistyyöhön keskittyneet työvuorot, sillä aamuisin töissä ei välttämättä ollutkaan työvuorolistan mukaista vahvuutta. Osasyynä tähän oli se, että toimittajat eivät ilmoittaneet menoistaan, jotka liittyivät esimerkiksi verkostojen ylläpitoon. Vuorojen ja työtehtävien tarkemman analyysin jälkeen paljastui, että päivittäiseen uutistyyöhön ei riittänyt kuin neljäsosa toimittajista, sillä lopuille oli vuosien varrella kertynyt niin paljon muita tehtäviä, etteivät he sen takia pystyneet irrottautumaan nopeaan uutistyyöhön. (Helle, 2011b, s. 57.)

Myös verkon ja painetun lehden konseptien yhteensovittaminen osoittautui hankalaksi. Printin toimittajilla oli vaikeuksia hyväksyä sitä, että verkosta tuli ensisijainen uutisten julkaisualusta, sillä se tarkoitti printtiin kirjoitettavien juttujen muuttumista analyttisemmiksi ja taustoittavammiksi.

Printin toimittajien puheenvuoroissa printin uudenlaista tehtävää kutsuttiin aikakauslehden tekemiseksi, mikä oli vaikeaa hyväksyä, sillä uutistoimittajuus oli niin keskeinen osa toimittajien identiteettiä. Samalla sisältöjen suuntaa uudistettiin kautta linjan lukijoita houkuttelevampaan suuntaan, mikä tarkoitti sitä, että tärkeistäkin aiheista pyrittiin kertomaan kiinnostavien henkilöiden, inhimillisten kokemusten tai yllättävien näkökulmien kautta. Kansanvalistajan sijaan toimittajan tehtäväksi katsottiin lukijan palveleminen, mikä aiheutti kovaa arvostelua. (Helle & Töyry, 2008.)

Myös Colson ja Heinderyckx (2008) kuvaavat etnografisessa tutkimuksessaan kuilua verkkoa ja printtiä tekevien toimittajien välillä. Heidän havainnoimassaan belgialaisessa toimituksessa verkkotoimittajia ei pidetty täysimittaisina toimittajina, vaikka verkkotoimitus oli ollut osa organisaatiota jo kymmenen vuotta. Samankaltaisia puheenvuoroja raportoivat Witschge ja Nygren (2008, s. 43), joiden haastattelemat verkkotoimittajat kokivat, ettei verkkotoimittaminen ole "kunnollista" journalismia. He kuvaavat toimituskunnan jakoa "ydinhenkilöstöön" ja määräaikaisiin työntekijöihin, joiden vastuulle päivittäinen uutistuotanto eli deskityö kasaantuu (Witschge & Nygren, 2009, s. 50).

Käytännössä digitalisoituminen on tuottanut uudenlaisen työn muodon, jota tutkimuksessani kutsun deskityöksi. Verkkjournalismia koskevassa tutkimuskirjallisuudessa deskityötä kyllä sivutaan, mutta suuri osa kirjallisuudesta keskittyy kuvaamaan verkkjournalismin ominaispiirteitä tai toimittajien näkemyksiä journalistisista arvoista verkossa. Deskityöllä on yhtäläisyyksiä kirjallisuudessa mainittuun "online-toimittamiseen" (esim. Witschge ja Nygren, 2009; Quandt, 2008) tai suomalaisessa kontekstissa verkkotoimittamiseen (Manninen, 2013; Perttilä, 2013, Helle, 2011b), mutta nämä kuvaukset työnkuvasta ovat osin vanhentuneet. Esimerkiksi Colson ja Heinderyckx (2008, s. 144) kuvaavat online-toimittajien työn olevan lähinnä printtiin tehtyjen juttujen uudelleenkirjoittamista ja muotoilua. Quandt (2008, s. 86) kuvailee online-toimittamisen niin ikään olevan pitkälti uutistoimistojen juttujen editointia, sillä omaan tiedonhankintaan ja kirjoittamiseen ei riitä aikaa. Colsonin ja Heinderyckxin sekä Quandtin tutkimukset heijastelevat aiemmin kuvaamaani aikaa ennen maksumuureja, jolloin printtilehti oli päätuote ja verkon pelättiin vievän siltä lukijoilta. Sen sijaan osuvammin verkon nykyistä roolia kuvaavat Helle ja Töyry (2008), joiden tutkimuksessa suomalainen sanomalehti siirtyy julkaisustrategiaan, jossa uutiset julkaistaan ensisijaisesti verkossa ja verkkoon ryhdyttiin myös tuottamaan varta vasten sinne suunniteltua sisältöä kiinnostavuus ja verkon mallilukija edellä. Samalla printissä julkaistavien juttujen painotusta muutettiin ja kaikki uutistoimittajat siirtyivät kiertävään verkkovuoroon. Samaa kehitystä kuvaa Nikunen (2011, s. 48), jonka mukaan verkkotuotanto sulautettiin osaksi kaikkien osastojen toimintaa, kun aiemmin verkkoon tuotettiin sisältöjä erillisestä online-toimituksesta. Quandtin (2008) tutkimuksesta voidaan edelleen pitää relevanttina työtahdin ja työtehtävien kuvausta, jonka mukaan online-toimittajan työnkuva koostuu pienistä palasista, joita suoritetaan hyvin nopeasti.

Samoin aikaa on kestänyt Witschgen ja Nygrenin (2008, s. 43) arvio, jonka mukaan online-toimittajat kirjoittavat viidestä kymmeneen juttua päivässä.

Käytän online-toimittamisen tai verkkotoimittajan sijaan käsitteitä deskityö ja deskitoimittaja, sillä ne ovat keskeinen osa tutkimukseni kontekstin eli Helsingin Sanomien sisäistä kielenkäyttöä. Osastosta riippuen deskivuoroja kutsutaan myös "uutisvuoroiksi" tai "liekkivuoroiksi", mutta deskityön yleiskäsite on käytössä kaikkialla organisaatiossa ja myös laajemmin suomalaisten journalistien ammattislangissa. Määrittelen deskityön aiemman kirjallisuuden pohjalta seuraavasti: deskityö on luonteeltaan nopeaa ja reagoivaa. Se on työrooli, jolle on toimituksissa organisoitu vastuu päivittäisen uutistyon toteuttamisesta ja sitä tehdään työvuoroissa, jotta ajankohtaiset uutiset saadaan julki vuorokauden ympäri. Deskitoimittaja seuraa päivän uutisaiheita ja sosiaalisessa mediassa niistä käytävää keskustelua. Deskitoimittaja kirjoittaa työpäivänsä aikana useita heti julkaistavia lyhyitä uutisjuttuja, joiden tiedonhankintaan hän käyttää uutistoimistoja, muita medioita ja lyhyitä puhelinhaastatteluita. Siten deskityön voi ajatella vertautuvan perinteisistä mediatyön muodoista radiouutisten toimittamiseen, joka vaatii uutistilanteen jatkuvaa seuraamista ja lyhyiden sähkeutisten kirjoittamista monta kertaa päivässä toistuviin uutislähetysiin. Sanomalehden deskivuorossa oleva toimittaja voi kuitenkin kirjoittaa uutistilanteesta riippuen myös pidempiä uutisjuttuja, jotka menevät julki tyypillisesti viimeistään muutama tunti jutun valmistumisen jälkeen. Deskitoimittajan rooli voi olla kokopäiväinen tai kiertävä, jolloin toimittajan työnkuvassa deskivuorojen kanssa vuorottelevat pidemmät kirjoitusvuorot.

Seuraavaksi kuvaan muita toimitustyön organisoinnissa ja työn olosuhteissa tapahtuneita kehityskulkuja, kuten työn tehostumista, siirtymää korkean modernin ajasta notkeaan moderniin, suunnittelun ja keskijohdon kasvanutta roolia sekä irtisanomisten vaikutusta. Koljonen (2013, s. 24–25) toteaa, että siinä missä aiemmin toimittajien itseohjautuvuus ja asiantuntijuus korostui, nyt toimittajien työ on järjestetty niin, että keskijohto ohjaa työtä alusta loppuun. Koljonen kuvaa journalistisen työn muutosta korkean modernin ja notkean modernin käsitteiden avulla. Korkealla ja notkealla modernilla on kuvattu julkisuuskuulttuurin kehitystä (esim. Kantola, 2011), mutta myös journalistisen työn ja toimittajien arvojen muutosta (Kantola, 2012; Deuze, 2006). Termit ovat peräisin sosiologi Zygmunt Baumanilta, jonka mukaan postmodernissa eli notkean modernin ajassa mikään ei ole kiinteää, vaan kaikki on väliaikaista, pirstaloitunutta, irrallista. Auktoriteetit, instituutiot ja hierarkiat ovat menettäneen arvoaan siinä missä ne aiemmin loivat julkiseen elämään rauhallisuutta, arvokkuutta, pysyvyyttä ja ennustettavuutta. Modernin teollistuneen yhteiskunnan varmuus ja pysyvyys ovat korvautuneet epävarmuudella ja jatkuvalla muutoksella. (Karvonen, 2011, s. 98–99; Deuze, 2008).

Siirtymässä korkeasta modernista notkeaan moderniin journalistiset organisaatiot ovat muuttuneet rationaalisemmiksi ja juttujen tuotanto on muuttunut Koljosen mukaan (2013, s. 34–35) liukuhihnamaiseksi. Myös Hayes

(2021) kuvaa postmoderneja uutistoimituksia älyllisiksi tehtaiksi ja Helle (2011b, s. 164) kuvaa journalismin muuttuneen "salamannoiseksi massatuotannoksi". Koljosen mukaan korkean modernin toimitus oli kuin ateljee, jossa erikoistuneet toimittajat tekivät juttuja koskevat merkittävät päätökset omissa työhuoneissaan. Notkeaan moderniin siirryttäessä toimitus on muuttunut avokonttorissa toimivaksi kokoonpanotehtaaksi, jossa palveluhenkiset toimittajat noudattavat keskijohdon ohjeita ja osallistuvat jatkuvasti palavereihin ja neuvotteluihin. Notkean modernin ihannetoimittaja pystyy tuottamaan sisältöjä monipuolisesti eri aiheista eri kanaviin. (Koljonen, 2013, s. 24–25.)

Siirtymä korkeasta notkeaan moderniin ei kuitenkaan näytä rikkoneen journalististen organisaatioiden perusrakennetta eli aihealueittain muodostuneita osastoja. Nikusen (2011, s. 47–48) mukaan toimituksissa 2010-luvun vaihteessa purettiin toimittajien omia erikoistumisalueita ja pyrittiin tekemään toimenkuvista mahdollisimman laaja-alaisia. Van Leuven ja kumppanit (2021) tutkivat erikoistoimittajien määrää Belgiassa vuosina 2013–2018, ja heidän mukaansa edelleen kaksi kolmasosaa belgialaisista toimittajista on erikoistunut johonkin aihealueeseen. Nikusen kuvailema toimenkuvien laajentuminen ja yleistoimittajuuden lisääntyminen näkyvät myös belgialaistutkimuksessa, sillä Van Leuvenin ja kumppaneiden mukaan yhä suurempi osa toimittajista seuraa useampia aiheita. Tämä johtaa sekä lisääntyneeseen työmäärään että siihen, että toimittajilla on vähemmän aikaa rakentaa verkostoja aihealueeseen liittyen sekä syventää asiantuntemustaan aiheesta.

Journalistisen työn muuttumista suunnitellummaksi kuvataan kirjallisuudessa laajasti (esim. Helle & Töyry 2008; Helle 2011b; Witschge ja Nygren, 2009; Koljonen, 2013). Sisältöjen tarkka suunnittelu on eittämättä mediayhtiöiden tapa reagoida turbulentiin toimintaympäristöön ja tulovirtojen heikentymiseen, sillä perusteellisella suunnittelulla toiminnasta saadaan taloudellisesti mahdollisimman tehokasta (Koljonen, 2013, s. 33). Suunnittelun tärkeyttä on korostanut myös monikanavainen julkaiseminen, koska juttujen täytyy toimia useammassa mediassa. Niin ikään kiristynyt kilpailu yleisöjen tavoittamisessa vaatii kiinnittämään huomiota sisältöjen kiinnostavuuteen. (Koljonen, 2013, s. 33; Helle, 2011b, s. 114.) Lisäksi kaupallinen ajattelu on valunut osaksi toimitustyötä. Yksittäisten juttujen lisäksi toimittajat suunnittelevat myös uusia mediatuotteita ja esimerkiksi mediabrändin rakentamista sosiaalisessa mediassa (esim. Malmelin & Villi, 2017). Suunnittelulla on Koljosen (2013, s. 38) mukaan kuitenkin myös kääntöpuolensa, sillä liiallinen sitoutuminen suunnitelmiin saattaa vähentää toimitusten reagoitokykyä uutistilanteisiin.

Suunnittelun korostuessa myös keskijohdon rooli toimituksessa on vahvistunut. Toimitusten keskijohdon työnkuva on kaiken kaikkiaan hyvin laaja. Koljonen mainitsee toimitusten keskijohdon työtehtäviksi suorittavien toimittajien työhyvinvoinnin turvaamisen, journalististen sisältöjen ja muotojen määrittämisen, toimittajien evästämisen juttukeikoille ja haastatteluihin, juttuideoinnin johtamisen, viestimestä riippuen juttujen käsittelyn, juttujen arvioinnin ja palautteen antamisen sekä muutosten toimeenpanemisen (Koljonen,

2013, s. 13, s. 24, s. 49–51, s. 44, s. 77, s. 94–96, s. 111). Nikusen (2011, s. 52–53) haastatteluaineistossa korostui nimenomaan esihenkilöiden kasvanut valta toteutettaviin juttuaiheisiin. Koljosen (2013, s. 70, s. 80) haastattelemat suomalaistoimittajat suhtautuivat suopeasti keskijohdon ohjaukseen juttujen suunnittelussa, mutta keskijohdon puuttuminen työn ydinvaiheisiin eli materiaalien hankkimiseen tai tekstin kirjoittamiseen koettiin häiriötekijäksi, eikä sitä tapahtunutkaan kuin poikkeustapauksissa. Siksi on syytä haastaa esimerkiksi Nikusen (2011) ja lukuisten muiden tutkijoiden väitettä siitä, että toimittajien autonomia olisi merkittävästi kaventunut. Esimerkiksi Koljosen tutkimuksen valossa vaikuttaa siltä, että toimittajien autonomia omaan työhönsä on kaventunut ideoinnin ja suunnittelun osalta, mutta varsinaiset työvaiheet toimittajat saavat toteuttaa edelleen varsin itsenäisesti. Lisäksi aiheistaan motivoituneet ja niiden tärkeyden onnistuneesti argumentoivat toimittajat pystyivät Koljosen tutkimuksessa (2013, s. 43) hyvin pitkälle edelleen määrittelemään oman työnsä sisällön. Kiinnostavan lisän autonomiakeskusteluun tuovat Anderson ja Wiik (2013), jotka nostavat esiin ristiriidan toimitusten johdon ja toimittajien käsitysten välillä. Siinä missä toimittajat itse kokevat, että heidän vaikutusvaltansa uutistuotantoon on kaventunut, toimitusten johto näkee, että journalistien vaikutusvalta on kasvanut (Anderson & Wiik, 2013).

Kun tutkimuskirjallisuudessa kuvataan muutoksia journalistisissa organisaatioissa viimeisen parinkymmenen vuoden aikana, laajat irtisanomiset nousevat esiin yhtenä merkittävimmistä tekijöistä. Useissa lähteissä toistuu sama kuvaus: toimitusten on henkilöstövähennysten myötä ollut pakko sopeutua tekemään enemmän sisältöjä pienemmillä henkilöstöresursseilla (ks. esim. Nikunen, 2011; Leuven ym., 2021; Cohen, 2019). Samalla erilaiset epätyypilliset työsuhteet, kuten määräaikaisuudet, nollatuntisopimukset ja freelancerina tehty työ, ovat lisääntyneet. Työmarkkinoiden näkökulmasta tarkasteltuna ala on siis muuttunut aiempaa prekaarimmaksi eli epävarmemmaksi (esim. Deuze & Witscge, 2017). Työn prekarisaatiota on määritelty useilla tavoilla, joista käytän Allanin ja kumppaneiden (2021) määritelmää. Sen mukaan työn prekarisaatioon kuuluvat epävarmuus työn jatkuvuudesta, epävarmat työn olosuhteet sekä rajoitetut mahdollisuudet vaikuttaa organisaation sisällä (Allan ym., 2021). Kun prekarisaatiota määritellään laajasti, voidaan ajatella, että se koskee myös vakituisissa työsuhteissa työskenteleviä toimittajia. Viime vuosikymmenten teknologiset ja organisatoriset muutokset ovat tehneet toimittajien työn olosuhteista epävarmoja työsuhteen laadusta riippumatta. Samoista syistä myös toimittajien työmäärä on kasvanut ja työn tekemisen tahti kiihtynyt.

2.2.3 Intensifikaatio journalistisessa työssä

Koska toimitustyön vaatimukset ovat kasvaneet merkittävästi edellä kuvattujen kehityskulkujen takia, on mielekästä tarkastella toimittajien työtä vielä intensifikaation näkökulmasta. Työn intensifikaation käsite on lähtöisin sosiologian ja työpsykologian tutkimuksesta ja sillä viitataan työelämän kehitykseen, jossa työn kognitiiviset vaatimukset kasvavat, kun työnteko

muuttuu nopeammaksi ja tehokkaammaksi (Mauno ym., 2017, s. 56). Taustalla on Rosan (2003) teoria sosiaalisesta akseleraatiosta, jonka mukaan työelämän lisäksi vauhti kiihtyy lähes kaikilla elämän osa-alueilla. Intensifikaation ajatellaan yleisesti koskevan erityisesti asiantuntija- ja tietotyötä (Mauno ym., 2019), ja digitalisaatio nähdään kirjallisuudessa usein yhtenä sen merkittävimmistä taustatekijöistä (Frantsi ym., 2022; Mauno ym., 2020). Näin ollen voidaan ajatella, että intensifikaatio on erittäin olennainen ilmiö journalistisen työn muutoksen kannalta, sillä media-ala on saanut ja joutunut sopeutumaan digitalisaatioon muita aloja aikaisemmin (Malmelin & Villi, 2017) ja teknologinen kiihtyminen ja digitalisaatio on ollut media-alalla erityisen nopeaa ja kokonaisvaltaista (Villi & Picard, 2019).

Kubicekin ja kumppaneiden (2015) laajaa jalansijaa tutkimuksessa saavuttaneen jaottelun mukaan intensifikaatiolla on useita ulottuvuuksia. Ensinnäkin työ on tehostunut eli työtä ja työtehtäviä on määrällisesti enemmän ja työtahti on nopeutunut. Lisäksi työ vaatii tekijältään enemmän itsenäistä suunnittelua ja päätöksentekoa, mikä tarkoittaa esimerkiksi työpäivän ja työtehtävien itsenäistä suunnittelua. Toisin sanoen vaatimus itsensä johtamisesta ja itseohjautuvuudesta on korostunut. Työntekijöiden täytyy myös hallita ja suunnitella omaa uraansa entistä itsenäisemmin, sillä työntekijän asema on muuttunut prekaarimmaksi työsuhteen laadusta riippumatta. Viimeisinä intensifikaation ulottuvuuksina voidaan pitää kasvaneita tieto- ja taitovaatimuksia, joilla viitataan tarpeeseen hankkia, omaksua ja päivittää työssä tarvittavia tietoja ja taitoja. (Kubicek ym., 2015; Mauno ym., 2019; Mauno ym., 2020; Frantsi ym., 2022.)

Journalistisessa työssä intensifikaation ensimmäiselle ulottuvuudelle eli työn tehostumiselle on kaksi syytä, joiden molempien voidaan katsoa olevan seurausta digitalisaatiosta. Ensimmäinen niistä on nopeuden vaade. Vaikka journalistinen työ on ”luonnostaan hektistä”, kuten Frantsi ja kumppanit (2022) kirjoittavat, uudet teknologiat ja muutokset median käyttötavoissa ovat korostaneet nopeuden vaatimusta ja lisänneet työtehtäviä. Siirtyminen online-tuotantoon on poistanut deadlinet, mikä on kiristänyt työn tekemisen tahtia erityisesti nopeassa uutistyydyssä, jossa jutut täytyy saada julki heti kun mahdollista. Työn määrää ovat lisänneet myös sosiaalisen median kanavat, joihin sisällön tuottamisen lisäksi liittyy paine olla vuorovaikutuksessa yleisön kanssa. (Witschge & Nygren, 2009; Hayes, 2021; Nikunen, 2011; Malmelin & Villi, 2017; Pöyhtäri ym., 2016.) Toinen työn tehostumisen osatekijä ovat toimituksissa tapahtuneet irtisanomiset, jotka ovat seurausta digitalisaation aiheuttamista ongelmista mediayhtiöiden liiketoiminnalle. Kun työmäärä toimituksissa on kasvanut ja henkilömäärä pienentynyt, tuloksena on tilanne, jossa tavoitteena on tuottaa enemmän sisältöjä vähemmillä resursseilla. (Nikunen, 2011; Pöyhtäri ym., 2016; Villi ym., 2020.) Esimerkiksi Pöyhtäri ja kumppanit (2016) kuvaavat, että tiettyjä aihealueita seuraavat toimittajat tekevät taustatöitä vapaa-ajallaan, koska sille ei muilta töiltä jää työpäivän aikana aikaa.

Työn tehostumisen lisäksi journalistisessa työssä myös itsenäiset suunnittelu- ja päätöksentekovaatimukset ovat kasvaneet. Ensinnäkin

toimittajilta odotetaan juttujen ideoinnissa ja suunnittelussa aktiivista roolia, ja sisällöntuotanto moniin kanaviin vaatii yhä tarkempaa suunnittelua (Koljonen, 2013, s. 33, s. 40–44). Työhön liittyviin suunnittelu- ja päätöksentekovaatimuksiin kuuluvat myös kaupallisten vaatimusten lipuminen osaksi journalistista työtä. Siinä missä toimittajat eivät aiemmin ole olleet henkilökohtaisesti vastuussa siitä, miten jutut tavoittavat lukijansa, toimittajien työhön on mediakonvergenssin myötä tullut mukaan myös yhä enemmän markkinoinnillinen ulottuvuus. Toimittajilta vaaditaan nyt ymmärrystä perinteisesti markkinointiin liitettyistä konsepteista, kuten kohderyhmistä ja tavoittavuudesta. Sisällöntuotannon lisäksi toimittajilta odotetaan osallistumista myös uusien mediatuotteiden ja -alustojen suunnitteluun ja kehittämiseen. (Malmelin & Villi, 2017; Nikunen, 2011.)

Edellä kuvattu yhdistyy yleiseen yhteiskunnalliseen kehitykseen, jossa työntekijöiltä riippumatta työsuhteen laadusta edellytetään yrittäjämäistä suhtautumista työhön sekä vastuuta työn tuottavuudesta. Siinä missä yrittäjämäisyys oli aiemmin yritysten toimintaa luonnehtiva piirre, nyt se liitetään yksilön ominaisuudeksi (esim. Deuze & Witschge, 2018). Esimerkiksi Cohenin (2019) haastattelemista toimittajista useat jopa kokivat olevansa yksilöinä vastuussa työnantajayrityksensä kaupallisesta kannattavuudesta. Samoin Gill (2010) kuvaa, että mediatyössä vallitsee ilmapiiri, jossa onnistumiset ja epäonnistumiset katsotaan yksilön ansioksi tai syyksi. Se, että yksittäiset journalistit ovat yritteliäisyyden vaateen myötä vastuussa työnsä kaupallisesta menestyksestä, on yksi lisävaatimus itse työlle, mutta se liittyy myös lisääntyneisiin uran hallintavaatimuksiin. Uraan liittyvää epävarmuutta ja päätöksentekovaatimuksia ovat kasvattaneet merkittävästi myös mediataloissa 2000- ja 2010-luvulla nähdyt lukuisat yt-neuvottelut sekä pitkien urien vaihtuminen prekaareiksi projektiluontoisiksi sopimustöiksi. (Deuze & Witschge, 2018; Gill, 2010.)

Mediatyötä koskevat myös intensifikaation viimeiset osatekijät eli lisääntyneet tieto- ja taitovaatimukset. Kasvaneet tieto- ja taitovaatimukset liitetään yleisesti teknologiseen kehitykseen ja organisaatiomuutoksiin (Mauno ym., 2020), mikä havainnollistuu journalistisessa työssä monin eri tavoin. Toimittajien tulee hallita useita eri julkaisukanavia sekä tuotantoon tarvittavia tietojärjestelmiä (Witschge & Nygren, 2009), jotka päivittyvät ja vaihtuvat säännöllisesti. Cohen (2019) nostaa esimerkiksi Facebookin, jonka algoritmit muuttuvat säännöllisesti ja yksi uudistus saattaa hetkessä tehdä turhaksi pitkäjänteisen suunnittelutyön, jota toimituksissa on tehty sosiaalisen median jakelua varten. Organisaatioiden sisäiset uudistukset, kuten työtehtävien jakaminen tai toimintojen yhdistyminen (Nikunen 2011, 43) pakottavat toimittajat hallitsemaan monissa työtehtävissä vaadittavia taitoja ja päivittämään niitä. Gill (2010) kuvailee, että mediatyössä tyypillistä on ”tee se itse” -oppiminen, eli työssä vaadittavien taitojen omatoiminen opiskelu netin, muiden ihmisten tai yrityksen ja erehdyksen avulla. Suomalaisessa kontekstissa Pöyhjärin ja kumppaneiden (2016) haastattelemat toimittajat kertoivat, että esimerkiksi

sosiaalisen median opettelu ja hallitseminen on täysin oman harrastuneisuuden varassa.

Intensifikaatio on siis erottamaton osa laajempaa yhteiskunnallista kehitystä ja se näyttäytyy journalistisessa työssä selkeästi alan nopean digitalisoitumisen ja organisaatiomuutosten myötä. Journalistisen työn teknologisoituminen, organisaatiomuutokset ja intensifikaatio muodostavatkin monin tavoin toisiinsa kytkeytyneen kokonaisuuden. Ilman digitalisaatiota organisaatiot eivät olisi pakotettuja muutoksiin. Digitalisaation ja organisaatiomuutosten yhteisvaikutukset ovat johtaneet journalistisen työn intensifikaatioon. Kirjallisuudessa mediatyö ja sen olosuhteet näyttävät varsin masentavina. Esimerkiksi Cohen (2019) tiivistää aiemman tutkimuksen pohjalta, että toimittajat kokevat usein olevansa stressaantuneita, uupuneita, ylityöllistettyjä ja että työtä leimaa suuri epävarmuus. Gill (2010) kuvaa, että mediatyö vaatii yksilöltä valtavaa itsekuria ja itsen hallintaa, itsensä kouluttamista, oman työn ideoimista, menestyksen monitorointia, maineenhallintaa, verkostoitumista ja deadlineissa pysymistä hinnalla millä hyvänsä. Tutkimuksessa on tosin havaittu, että on hyvin yksilöllistä, miten toimittajat suhtautuvat kasvaneisiin työn vaatimuksiin (esim. Frantsi ym., 2022). Silti on paikallaan kysyä, mikä saa yksilön uhraamaan itsensä työlleen Gillin kuvaamalla tavoilla? Siihenkin Gill antaa itse vastauksen. Toimittajat ovat valmiita sietämään työn kuluttavuutta, sillä mediatyö on monelle syvä intohimo ja siihen muodostuu perustavanlaatuinen tunneside. Gill toteaa Rosen (1996) tuotantoa lainaten, että yksilöityneessä uusliberalistisessa yhteiskunnassa yksilön omalla vastuulla on tehdä elämästään merkityksellinen. Mediatyöläisille työ on väylä merkityksellisyyteen, vaikka työn vaatimukset olisivat kuinka hellittämättömiä. (Gill, 2010.)

2.3 Työn merkityksellisyys

Työn merkityksellisyydelle on kirjallisuudessa annettu lukuisia eri määritelmiä. Määritelmien moninaisuutta selittävät aiheen useat tutkimushaarat, sillä työn merkityksellisyyttä on tutkittu esimerkiksi työ- ja organisaatiopsykologian, organisaatiotutkimuksen, liiketoiminnan etiikan, työn sosiologian sekä filosofian aloilla. Oman tutkimukseni teoreettinen viitekehys asettuu organisaatiotutkimuksen kentälle, mutta sivuan myös eettisen tutkimussuuntauksen näkökulmia. Yksinkertaisimmillaan merkityksellinen työ on määritelty ”tärkeäksi ja merkittäväksi” (Pratt & Asforth, 2003, s. 311), ”työksi, joka on henkilökohtaisesti merkittävää ja hyödyllistä” (Lysova ym., 2019) tai ”työksi, jonka yksilö kokee erityisen merkittäväksi ja positiivista merkitystä sisältäväksi” (Rosso ym., 2010, s. 95). Laajemman määritelmän on tuottanut Ciulla (2015), jonka mukaan merkityksellinen työ on hyödyllistä, tärkeää, tyydytystä tuottavaa sekä henkilökohtaista kasvua, itseluottamusta, omanarvontuntoa, yhteenkuuluvuuden tunnetta ja hyvinvointia edistävää. Sen sijaan eettisestä näkökulmasta Yeoman (2014) määrittelee merkityksellisen työn

perustavanlaatuisiksi inhimilliseksi tarpeeksi, jonka ytimessä ovat autonomian, vapauden ja arvokkuuden kokemukset. Formaalisissa työsuhteissa tehtävän työn lisäksi työn merkityksellisyyden käsite on laajennettu koskemaan myös mitä tahansa tehtäviä tai ponnistelua, jonka yksilö kokee tärkeäksi (Cheney ym., 2008, s. 144), jolloin myös vapaaehtoistyön tai harrastusten voidaan ajatella tuottavan työn merkityksellisyyden kokemukseen.

Organisaatiotutkimuksen alalla iso osa työn merkityksellisyyttä käsittelevistä artikkeleista korostaa eroa *merkityksellisyyden* (meaningfulness) ja *merkityksen* (meaning) käsitteiden välillä. Eronteon tärkeyttä perustellaan sillä, että kirjallisuudessa niitä käytetään päällekkäin, vaikka ne eivät ole synonyymeja (esim. Rosso ym., 2010; Pratt & Ashforth, 2003; Lysova ym., 2019; Martela & Pessi, 2018). Esimerkiksi Rosso tutkimusryhmineen (2010) kirjoittaa, että muotoa *työssä on merkitystä* (work has meaning) näkee usein käytettävän konteksteissa, joissa kyse on ennemminkin työn merkityksellisyydestä. *Merkitykset* ovat yksilön tekemiä tulkintoja työstä ja ne voivat olla joko neutraaleja tai positiivisesti tai negatiivisesti värittyneitä. Sen sijaan työn merkityksellisyyteen liittyy jotain enemmän - se on työn koettua merkittävyyttä ja antaa vastauksen kysymykseen ”Miksi olen täällä?” (Pratt & Ashforth, 2003, s. 311; Rosso ym., 2010, s. 94-95.) Martelan ja Pessin (2018) mukaan merkitykset kuvailevat työtä, kun taas työn merkityksellisyyteen sisältyy arvio siitä, kuinka hyvin työssä toteutuvat tietyt arvot tai ominaispiirteet. He korostavat, että työn merkityksellisyyteen liittyy kognitiivisen arvioinnin lisäksi aina myös tunne: työ joko tuntuu tai ei tunnu merkitykselliseltä (Martela & Pessi, 2018, s. 2-3). Käytän itse ilmaisuja työn merkityksellisyyden (*work meaningfulness*) ja merkityksellinen työ (*meaningful work*) synonyymeina, sillä ne esiintyvät rinnakkain myös kirjallisuudessa.

Vaikka työn merkityksellisyyden määritelmät vaihtelevat kirjoittajasta ja näkökulmasta riippuen, useimmat aiheen tutkijat perustavat tutkimuksensa näkemykseen siitä, että ihmisellä on sisäsyntyinen tarve etsiä merkityksellisyyttä elämästään ja siten myös työstä (esim. Pratt & Ashforth, 2003, s. 10; Bailey ym., 2019, s. 489; Yeoman, 2014). Organisaatiotutkimuksessa merkityksellisen työn tutkimisen tärkeyttä perustellaan usein myös sillä, että merkityksellisen työn on todettu edistävän liiketoiminnan kannalta toivottavia seurauksia, kuten työtyytyväisyyttä, työhön ja organisaatioon sitoutuneisuutta ja vähentyneitä työpaikan vaihtoaikkeitä (esim. Allan ym., 2018). Eettisestä näkökulmasta perustelu liittyy työn merkityksellisyyteen ihmisen perustarpeena. Etiikan tutkijat ovat argumentoineet, että yksilöllä olisi moraalinen oikeus merkitykselliseen työhön ja näin ollen organisaatiot ovat moraalisesti velvoitettuja tarjoamaan sitä tukevat puitteet (Michaelson ym., 2014).

Määrittelen tutkimuksessani työn merkityksellisyyden sosiaalisesti ja kielellisesti muodostuneena ilmiönä, jota yksilöt rakentavat vuorovaikutteisessa prosessissa suhteessa omiin kokemuksiinsa, minäkäsityksiinsä, työn ominaisuuksiin ja olosuhteisiin sekä sosiaaliseen kontekstiin, jonka muodostavat yhteiskunnallisen ja organisaation tason kulttuuriset merkitykset, ammattikunnan sisäiset normit sekä vuorovaikutustilanteet muiden ihmisten

kanssa. Tämä sosiaalisen konstruktionismin mukainen näkökulma ei tee vahvaa erottelua merkitysten ja merkityksellisyyden välille. Konstruktivistinen näkökulma hylkää organisaatiotutkimuksen populaarin tavan käsitteellistää työn merkityksellisyys sen positiivisten ulottuvuuksien kautta. Tämä mahdollistaa merkityksellisyyden tarkastelun pelkkiä positiivisia merkityksiä laajemmasta näkökulmasta. Yksilöt neuvottelevat työnsä merkityksistä aina suhteessa organisaatiossa vallitseviin jännitteisiin ja merkityksellisyyden kääntöpuoliin. (Rosso ym., 2010, s. 112–113; Mitra & Buzzanell, 2016.)

Muodostan työn merkityksellisyyden teoreettisen viitekehyksen kahdesta osasta. Pyrin aluksi vastaamaan organisaatiotutkimuksen kirjallisuuden avulla kysymykseen, ”mistä merkityksellinen työ koostuu?” ja käyn läpi työn merkityksellisyyteen liitettyjä yksilön ja työn ominaispiirteitä. Tämä kirjallisuuskatsaus tarjoaa kontekstin teorialuvun toiseen osaan, jossa kuvaan työn merkityksellisyyden ”sotkuisuutta”, eli siihen liittyviä ristiriitoja ja merkityksellisyyden negatiivisia seurauksia. Lopuksi tuotan oman määritelmäni työn merkityksellisyydestä. Tarkastelen työn merkityksellisyyttä kautta linjan ensisijaisesti yksilötasolta, enkä siten juurikaan esittele kirjallisuutta, jossa etsitään ja ehdotetaan tapoja työn merkityksellisyyden edistämiseen organisaatioissa.

2.3.1 Työn merkityksellisyyden yhtälö: yksilö ja työ

Moninaisten määritelmien lisäksi kirjallisuus tarjoaa lukuisia erilaisia näkemyksiä siitä, mistä merkityksellisen työn kokemus koostuu. Esimerkiksi Rosso ja kumppanit luonnehtivat tutkimuskenttää pirstaleiseksi. Heidän mukaansa työn merkityksellisyyden osatekijöitä tarkastellaan tutkimuksessa tyypillisesti irrallaan toisistaan ja tutkijat lähestyvät aihetta hyvin erilaisista teoreettisista lähtökohdista (Rosso ym., 2010, s. 93). Aloitan oman teoreettisen viitekehysten rakentamisen organisaatiotutkimuksessa yleisestä käsityksestä, jonka mukaan yksi työn merkityksellisyyden merkittävimmistä tekijöistä on työn sekä työtä tekevän yksilön yhteensopivuus. Esimerkiksi Michaelson ja kumppanit (2014) kuvaavat, että yksilö ja työ nähdään tutkimuksessa usein yhtälön vastakkaisina puolina. Tällöin työn merkityksellisyys ”ratkeaa” keskittymällä joko yksilöön, joka työtä tekee, tai tehtävän työn ominaisuuksiin.

Käsittelen seuraavaksi yksilöön liitettyjä työn merkityksellisyyden osatekijöitä, joita ovat esimerkiksi arvot, uskomukset ja motivaatio. Sen jälkeen käsittelen tutkimuskirjallisuuden suuntausta, joka tarkastelee työn ominaisuuksien ja työn merkityksellisyyden yhteyttä. Nostan esiin myös teorian työn muovaamisesta, jonka mukaan työntekijät voivat muokata työtään tai ajatuksiaan työstä edistääkseen merkityksellisyyden kokemusta. Lopuksi esittelen kaksi teoriasuuntausta, jotka yhdistävät yksilön ja sosiaalisen kontekstin. Oma tutkimukseni positioituu näistä toiseen, sosiaalisen konstruktionismin lähtökohtiin.

2.3.2 Yksilö ja työn merkityksellisyys

Yksilöön keskittyvän tutkimuksen ytimessä on näkemys siitä, että mitkä tahansa työtehtävät voidaan kokea merkityksellisinä, sillä työn merkityksellisyyden kokemus on subjektiivinen (Michaelson ym., 2014). Yksilöön liittyvät työn merkityksellisyyden osatekijät voidaan jakaa kolmeen teemaan: työhön liittyviin arvoihin, uskomuksiin työstä ja motivaatioon (Rosso ym., 2010, s. 95–96). Työhön liittyvät arvot ovat päämääriä, joita ihminen tahtoo ja kokee velvollisuudekseen tavoitella työskentelyn avulla ja jotka ovat riippuvaisia sosiaalisista normeista, ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta ja aiemmista työkokemuksista (Rosson ym., 2010 mukaan Nord ym., 1990). Myös arvojen käsitettä on käytetty kirjallisuudessa löyhästi ja jopa synonyymina merkitykselle (Rosso ym., 2010). Siinä missä arvot ovat suhteellisen pysyviä, merkityksellisyyden on kuvattu olevan jatkuva prosessi (Lips-Wiersma & Wirght, 2012, s. 663) ja ennemminkin hetkittäisesti esiintyviä kuin arvojen kaltainen pysyvä ja staattinen tila (Bailey & Madden, 2017).

Työhön liittyvät uskomukset viittaavat tapoihin, joilla yksilö suhtautuu työn rooliin elämässään. Rosson ja kumppaneiden (2010, s. 97–98) mukaan uskomuksiin liittyvästä tutkimuksesta on erotettavissa kolme pääsuuntausta: työhön sitoutuneisuuden ja työn keskeisyyden, työorientaatioiden sekä kutsumusten tutkimus. Työhön sitoutumisella tarkoitetaan sitä, kuinka tärkeäksi yksilö kokee työnsä elämässään ja kuinka hyvin työ kohtaa yksilölliset tarpeet. Työn keskeisyys taas tarkastelee työn roolia suhteessa muihin elämän osa-alueisiin. Molempien käsitteiden yhteyden työn merkityksellisyyden kokemukseen voi summata seuraavasti: mitä keskeisempää työ tekijälleen elämässä on, sitä vahvempi on myös merkityksellisyyden kokemus. (Rosso ym., 2010, s. 97–98.) Työorientaatiot kuvaavat yksilön suhtautumista työhön ja erilaisia suhtautumisen tapoja on havainnollistettu kolmijakoisella mallilla, jonka mukaan ihmiset suhtautuvat työhön joko työnä (*job*), urana (*career*) tai kutsumuksena (*calling*). Orientaatio määrittää sen, millaisia merkityksiä yksilö työlle antaa. Työntekoon työnä suhtautuvilla työn pääasiallinen merkitys on tarjota taloudelliset edellytykset, jotta ajasta työn ulkopuolella voi nauttia. Uraorientoituneille sen sijaan työssä merkityksellisiä ovat palkankorotukset sekä ylennysten kautta kasvava arvostus ja status. Kutsumuksena työhön suhtautuville työ on itsessään merkittävää ja tyydyttävää. (Rosso ym., 2010, s. 98; Wrzesniewski ym., 1997.)

Kutsumuksiin liittyy myös oma erillinen tutkimusala, jossa on tarkasteltu kutsumusta sekä hengellisenä jumalalta tulleen tehtävänä että maallisemmasta näkökulmasta (Steger ym., 2010). Maallisemmassa tarkastelutavassa kutsumukset on määritelty esimerkiksi ”merkityksellisenä suuntautumisena tehtäviin, jotka ovat moraalisesti, sosiaalisesti ja henkilökohtaisesti merkittäviä” (Wrzesniewski ym., 2009). Rosso ja kumppanit (2010, s. 99) summaavat tutkimusten perusteella, että yksilö voi työn kautta toteuttaa kutsumustaan, kun hän kokee, että työ on henkilökohtaisesti tyydyttävää ja sillä on myös vaikutusta ympäröivään maailmaan. Kutsumuksen määritelmillä on siis yhtäläisyyksiä työn merkityksellisyyden käsitteen kanssa.

Työn merkityksellisyys onkin liitetty vahvasti kutsumukseen (esim. Dobrow & Tosti-Kharas, 2011). Esimerkiksi Bundersonin ja Thompsonin (2009) mukaan kutsumus tarjoaa väylän vahvimmalle työn merkityksellisyyden kokemukselle.

Kolmas yksilöön liittyvä työn merkityksellisyyden ulottuvuus on motivaatio, jonka tutkimuksellisen perustan työn merkityksellisyyden kontekstissa voidaan katsoa muodostuvan Hackmanin ja Oldhamin (1976) klassiseen motivaatiomalliin (job characteristics model, JCM). Hackmanin ja Oldhamin teorian mukaan työn ominaisuudet johtavat kokemukseen työn merkityksellisyydestä, joka puolestaan johtaa vahvaan sisäiseen työmotivaatioon. Sisäisellä motivaatiolla viitataan tilaan, jossa toiminta on yksilölle itsessään palkitsevaa, kun taas ulkoisen motivaation kohdalla toimintaa ohjaa lopputulos (ks. esim. Ryan & Deci, 2000, s. 56–60). Tutkimuskirjallisuudessa sisäinen motivaatio ja työn merkityksellisyyden kokemus näyttäisivät liittyvän vahvasti toisiinsa, mutta Rosson ja kumppaneiden (2010, s. 96–97) mukaan on epäselvää, ovatko ne samaan aikaan esiintyviä vai onko niiden välillä kausaliteettia.

Edellä kuvaamani yksilön ominaisuudet voidaan Michaelsonin ja kumppaneiden (2014) mukaan yhdistää identiteetin käsitteen alle. Tutkimuskirjallisuudessa toistuvatkin hieman eri sanavalinnoin ja painotuksin samat yksilön kautta kulkevat väylät merkityksellisyyteen. Ensinnäkin merkityksellisyys syntyy, kun työ vahvistaa käsityksiä itsestä nykyisen tai halutun identiteetin kautta (Rosso ym., 2010, s. 109). Hieman toisesta näkökulmasta tarkasteltuna yksilö kokee merkityksellisyyttä, kun työ tarjoaa väylän toteuttaa itseään ja identiteettiään tai kehittyä lähemmäs tulevaisuuden ideaalikuvaan itsestään. Mitä paremmin työ tarjoaa mahdollisuuksia päästä lähemmäs tätä ideaalia, sitä merkityksellisempää työ nykyhetkessä on (Bailey ym., 2019, s. 485).

2.3.3 Työn ominaisuudet ja työn merkityksellisyys

Tässä luvussa tarkastelen työn merkityksellisyyden yhtälön toista puolta eli työn tasoa. Hackmanin ja Oldhamin (1976) motivaatiomallin voidaan nähdä olevan perusta myös tälle tutkimushaaralle. Hackman ja Oldham kuvailevat kolme piirrettä, jotka heidän mukaansa edistävät työn merkityksellisyyden kokemusta. Ne ovat työssä vaadittavien taitojen monipuolisuus, työtehtävien identiteetti eli se, että työn tulos on identifioitava kokonaisuus, sekä työtehtävien tärkeys. Työtehtävien tärkeys viittaa kokemukseen siitä, että tehtävällä työllä on vaikutusta muiden ihmisten elämään joko suoraan organisaatiossa tai organisaation ulkopuolella. (Hackman & Oldham, 1976, s. 255–257; Hackman & Oldham, 1975, s. 160–162.) Tutkimuskirjallisuudessa myös työntekijän autonomian on todettu vaikuttavan työn merkityksellisyyteen (esim. Rosso ym., 2010, s. 103), vaikka Hackmanin ja Oldhamin alkuperäisen mallin mukaan autonomialla ja merkityksellisyydellä ei ole yhteyttä. Työn merkityksellisyyden kokemuksen selittämistä Hackmanin ja Oldhamin mallista johdetuilla työn ominaisuuksilla on kritisoitu muun muassa siksi, että jälkiteollisen yhteiskunnan kontekstissa monet työnkuvat sisältävät kaikki tarvittavat piirteet, mutta silti

suuri osa työntekijöistä tuntee, ettei merkityksellisyyttä ole mahdollista saavuttaa (Lepisto & Pratt, 2016). Tästä huolimatta Hackmanin ja Oldhamin perintöä jalostetaan yhä uusissa tutkimuksissa. Esimerkiksi Grant (2008) on käyttänyt Hackmanin ja Oldhamin työtehtävien tärkeyden käsitettä ja toteaa, että työtehtävät, jotka on suunniteltu vaikuttamaan positiivisesti muihin ihmisiin, tuottavat merkityksellisyyden kokemusta. Samoin Allan (2017) havainnollistaa pitkittäistutkimuksessaan, että työtehtävien tärkeys johtaa työn merkityksellisyyteen.

Hackmanin ja Oldhamin motivaatiomallin pohjalta on myös tarkasteltu sitä, miten työntekijät voivat proaktiivisesti muokata työtään sekä sen olosuhteita. Tämän Wrzesniewskin ja Duttonin (2001) ”job craftingiksi” nimeämän teorian mukaan työntekijät voivat itse vaikuttaa merkityksellisyyden yhtälöön muokkaamalla työtä ja sen sosiaalista ympäristöä, jotta ne vastaisivat paremmin henkilökohtaisia arvoja, kykyjä ja tavoitteita (ks. esim. Berg, Wrzesniewski & Dutton, 2010). Job craftingistä käytetään suomeksi yleensä työn tuunauksen käsitettä. Suomennan job craftingin kuitenkin itse työn muovaamiseksi, sillä mielestäni sanaan *tuunaus* liittyy konnotaatioita, jotka viittaavat vapaa-ajalla omaksi huviksi tehtävään toimintaan. Siinä missä tuunaus on konkreettista käsillä tekemistä, jota harrastetaan halusta rentoutua tai toteuttaa luovuutta, työn muovaamisessa on kyse abstraktimmasta toiminnasta, jonka kontekstin luo organisaatio ja sen sosiaaliset suhteet. Työn muovaaminen tapahtuu aina kollegojen ja johdon määrittämien sosiaalisten rajojen raameissa, vaikka se ei välttämättä vaadi muodollista hyväksyntää (Zhang & Parker, 2019).

Wrzesniewskin ja Duttonin alkuperäisen määritelmän mukaan työn muovaamista on kolmea eri tyyppiä: työtehtävien muovaamista, kognitiivista muovaamista ja ihmissuhteiden muovaamista. Työtehtäviä muovatessaan työntekijä joko muuttaa työtehtäviensä määrää, laajuutta tai tyyppiä, esimerkiksi valitsee enemmän työtehtäviä, joista on kiinnostunut. Ihmissuhteita muovatessaan työntekijä muokkaa vuorovaikutuksen laatua tai määrää. Kognitiivisessa muovaamisessa työntekijä muodostaa uudenlaisen kehyksen, jonka avulla ajattelee työtään tai työtehtäviään. Esimerkiksi sen sijaan että työntekijä ajattelisi työtehtävinään toisistaan irrallisina, kognitiivisen muovaamisen kautta työ voi muuttua merkitykselliseksi kokonaisuudeksi, joka vaikuttaa positiivisesti muihin. (Wrzesniewski & Dutton, 2001, s. 179–185; Zhang & Parker, 2019; Berg ym., 2010.) Hackmanin ja Oldhamin motivaatiomalliin vedoten Wrzesniewski ja Dutton (2001, s. 186) argumentoivat, että nämä muovaamisen tavat lisäävät tunnetta työn tärkeydestä ja siten lisäävät työn merkityksellisyyttä.

Työhön liittyviin tekijöihin voidaan lukea myös organisaation konteksti. Esimerkiksi organisaation mission, transformationaalisen johtajuuden, organisaatiokulttuurin sekä organisaation yhteiskuntavastuun (Rosso ym., 2010; Lysova ym., 2019) on todettu edistävän työn merkityksellisyyttä. Kaikki edellä mainitut liittyvät tulkintani mukaan jälleen työn ja yksilön muodostamaan yhtälöön – työn sijaan yhtälön toisen puolen voisi oikeastaan nähdä rakentuvan kaikista yksilön ulkopuolisista seikoista. Näin kirjoittavat myös Lysova ja

kumppanit (2019), jotka summaavat, että yksilö kokee työn merkityksellisyyttä, kun yksilölliset tekijät ovat yhdenmukaiset ympäristön eli työn, organisaation ja yhteiskunnan kanssa.

2.3.4 Merkityksellisyys sosiaalisesti rakentuvana ilmiönä

Oman tutkimukseni kannalta on relevanttia kuvata myös tutkimusta, joka hahmottelee, miten merkityksellisyys syntyy yksilön ja ympäristön, erityisesti sen tarjoaman sosiaalisen kontekstin kanssa vuorovaikutuksessa. Kuvaan seuraavaksi roolien, yhteenkuuluvuuden sekä yksilöiden välisen merkityksellistämisen vaikutusta merkityksellisyyden kokemukseen. Bailey ja kumppanit (2017) muotoilevat, että rooleissa on kyse jostain laajemmasta kuin pelkistä tiettyjen työtehtävien tekemisestä, joiden kautta ne usein määritellään. Sen sijaan heidän mukaansa roolit sisältävät normeja ja odotuksia käytöksestä ja identiteetistä. He toteavat, että roolit vaikuttavat kirjallisuuden mukaan merkityksellisyyden kokemukseen kahdella tavalla. Ensinnäkin yksilö kokee enemmän työn merkityksellisyyttä, kun hän toteuttaa roolia, joka vastaa hänen käsityksiään itsestään. Toiseksi yksilö kokee merkityksellisyyttä, kun hän havaitsee, että hänen toteuttamaansa roolia pidetään yleisesti tärkeänä ja arvostettuna. (Bailey ym., 2017; Kahn, 1990, s. 706–707.) Kahnin mukaan (1990) roolit tuovat mukanaan tiettyjä identiteettejä organisaatiossa. Työntekijät, joiden työhön kuuluu useampi rooli, voivat Kahnin mukaan pitää jotakin roolia toista merkityksellisempänä, jos se vastaa paremmin käsityksiä tai ihanteellisia käsityksiä itsestä. Joskus useiden roolien päällekkäisyys voi johtaa siihen, ettei niistä mikään tunnu merkitykselliseltä. (em. 1990.)

Toinen sosiaalisen kontekstin ja yksilön yhdistävä ilmiö on yhteenkuuluvuus (*belonginess*) tai toisin käännettynä jonkin ryhmän jäsenyys. Rosson ja kumppaneiden (2010, s. 111–112) mukaan yhteenkuuluvuus vaikuttaisi kirjallisuuden perusteella liittyvän työn merkityksellisyyden kokemukseen kahdella tavalla – sosiaalisen identifioitumisen ja muihin koetun yhteyden kautta. Ensimmäinen perustuu näkemykseen, että yksilöt ovat motivoituneita olemaan osa haluttuja sosiaalisia ryhmiä. Ryhmien jäsenyys tuottaa tunteen jaetuista identiteeteistä, uskomuksista tai ominaisuuksista, mikä tuottaa merkityksellisyyden kokemusta, koska ihmiselle on ominaista haluta kokea yhteenkuuluvuutta johonkin erityiseen. Muihin koettu yhteys sen sijaan liittyy tutkimushaaraan, jonka mukaan yhteenkuuluvuus tuottaa merkityksellisyyttä, koska läheiset yhteydet muihin tuntuvat kannustavilta ja lohduttavilta.

Siinä missä aiemmat näkökulmat ovat tarkastelleet merkityksellisyyden syntymistä pitkälti yksilön psykologisten prosessien kautta, viimeksi esittelemäni tutkimussuuntaukset, ihmisten välisen merkityksellistämisen teoria sekä sosiaalisen konstruktionismin näkökulma kuvaavat sitä, miten merkityksellisyys rakentuu sosiaalisesti vuorovaikutuksessa yksilöiden kesken. Molempien voidaan ajatella perustuvan eri painotuksin Weickin (1995) monitahoiselle teoreettiselle työlle organisaatioiden todellisuuden sosiaalisesta rakentumisesta. Weickin merkityksellistämisen teoria edusti aluksi kognitiivista

koulukuntaa, mutta saavutti myöhemmin myös konstruktivistisia ulottuvuuksia ja vaikutti lopulta suuresti tulkinnallisen ja konstruktivistisen tutkimuksen lisääntymiseen organisaatiotutkimuksen kentällä (Sandberg & Tsoukas, 2014).

Wrzesniewski ja kumppanit (2003) yhdistävät ihmistenvälisen merkityksellistämisen mallissaan sekä Weickin sosiaalisen merkityksellistämisen teoriaa että Pfefferin ja Salancikin (1978) sosiaalisen tiedon prosessoinnin teoriaa. Sen mukaisesti yksilöt tulkitsevat oman työnsä merkitystä muiden ihmisten antamien vihjeiden avulla. Toisilta saadut vihjeet, jotka voivat olla ääneen lausuttuja tai implisiittisiä, käynnistävät tulkintaprosessin, jossa yksilö punnitsee oman työnsä, roolinsa ja itsensä arvoa sekä merkittävyyttä organisaatiolle. Prosessin tuloksena on positiivisia, negatiivisia tai ristiriitaisia merkityksiä, joista positiiviset johtavat työn merkityksellisyyden kokemukseen. He myös rakentavat yhteyden ihmistenvälisen merkityksellistämisen teorian ja työn muovaamisen teorian välille argumentoimalla, että työntekijät voivat muuttaa työnsä sisältöä saadakseen arvoaan ja työnsä merkitystä vahvistavia vihjeitä muilta ihmisiltä. (Wrzesniewski ym., 2003, s. 103–113.) Tätä ovat tutkineet muun muassa Lysova ja kumppanit (2022), jotka havaitsivat, että kun yksilö tulkitsee työnsä merkityksen ristiriitaiseksi, hän saattaa ohjautua sellaisten ihmissuhteista saatavien vihjeiden puoleen, jotka johtavat kohti turvallisuuden, huolenpidon tai arvokkuuden kokemusta, ja siten myös ristiriitaiset tapahtumat työssä voivat muuttua merkityksellisiksi.

Sosiaalisen konstruktionismin näkökulma, johon tutkimukseni metodologialtaan positioituu, eroaa ihmistenvälisen merkityksellistämisen teoriasta eniten siinä, että se painottaa yksilön sijaan kollektiivisempaa ja kulttuurisempaa merkitysten rakentumista. Konstruktionistinen näkökulma ei tee samanlaista eroa merkityksen ja merkityksellisyyden välille kuin tutkimussuuntaukset, vaan esittää niiden linkittyvän kiinteästi toisiinsa. Sen mukaan merkityksellisyys muotoutuu jatkuvassa neuvottelussa, jota yksilöt käyvät toistensa kanssa, suhteessa erilaisiin ajallisiin ja tilallisiin konteksteihin sekä kulttuuriin tarjoamiin merkityksiin. (Rosso ym., 2010, s. 112–113; Mitra & Buzzanell, 2016). Kuvaan seuraavassa luvussa tarkemmin sitä, millaisia jännitteitä vasten merkityksellisyyden on kuvattu rakentuvan.

2.3.5 Työn merkityksellisyyden jännitteisyys

Suuressa osassa organisaatiotutkimusta työn merkityksellisyyttä tarkastellaan ensisijaisesti sen positiivisten ulottuvuuksien kautta – kuinka se tarjoaa organisaatioille mahdollisuuden sitouttaa työntekijöitään sekä yksilölle väylän toteuttaa itselle tärkeitä arvoja, kokea yhteenkuuluvuutta ja tehdä työtä, joka on merkittävää ja hyödyllistä. Edellä kuvaamistani merkityksellisyyden osatekijöistä on luotu useita teoreettisia malleja, jotka kuvaavat merkityksellisyyden kokemuksen syntyprosessia kokoamalla eri tutkimussuuntausten näkökulmia yhteen. Merkittävimmät näistä malleista lienevät Rosson ja kumppaneiden (2010) nelikenttämalli sekä Lips-Wiersman ja Wrightin (2012) työn merkityksellisyyden viitekehys, jotka esittelen seuraavaksi lyhyesti.

Rosso ja kumppanit kuvaavat, että työn merkityksellisyys syntyy neljän reitin kautta. Niitä ovat yksilöllistyminen, kontribuutio, yhteys itseen sekä muihin yhdistyminen. Yksilöllistyminen viittaa mekanismeihin, jotka tukevat mielikuvaa itsestä arvokkaana ja hyödyllisenä, kun taas kontribuutio sisältää kokemuksen työn tärkeydestä ja työskentelystä jonkin itseä suuremman eteen. Yhteys itseen viittaa prosesseihin, joiden myötä yksilö kokee toimivansa minäkäsitystensä mukaisesti. Yhdistyminen sen sijaan sisältää mekanismeja, joiden kautta yksilö kokee yhteyttä ja harmoniaa muihin ihmisiin tai kulttuurisesti jaettuun arvoihin. Nämä neljä reittiä muodostavat nelikentän, jonka vaaka-akselin ulottuvuudet ovat toiminta itsen suuntaan ja toiminta muiden ihmisten suuntaan. Pystyakselin muodostavat toimijuuden tavoittelu (esimerkiksi erottautumisen, hallitsemisen ja toteuttamisen) ja yhteenkuuluvuuden tavoittelu. (Rosso ym., 2010, s. 108–115.)

Lips-Wiersman ja Wrightin (2012) teoreettinen viitekehys sisältää yhtäläisyyksiä Rosson ja kumppaneiden nelikentän kanssa, sillä myös siinä keskeisinä ulottuvuuksina ovat toiminta itsen suuntaan ja muiden ihmisten suuntaan. Lips-Wiersman ja Wrightin mukaan merkityksellisellä työllä on neljä toteutumisyhtäläisyyttä, jotka ovat itsen kehittäminen ja itsekseen tuleminen, yhtenäisyys muiden ihmisten kanssa, muiden palveleminen sekä täyden potentiaalinen toteuttaminen. Merkityksellisyyden etsiminen on Lips-Wiersman ja Wrightin mukaan yhtäältä tasapainoittelua yksilön ja muiden ihmisten tarpeiden välillä ja toisaalta olemisen (eli reflektoinnin) sekä tekemisen välillä. Näiden lisäksi merkityksellisyyden kokemukseen vaikuttavat ulottuvuudet, joita Lips-Wiersma ja Wright nimittävät todellisuudeksi ja inspiraatioksi. Ihmisen olemassaolo ankkuroituu näihin kahteen ulottuvuuteen: yhtäältä ympäröivän maailman faktoihin ja realiteetteihin, mutta toisaalta kykyyn muodostaa elämälle kaiken yhteen sitova tarkoitus. (Lips-Wiersma & Wright, 2012, s. 659–661.)

Kumpikaan näistä jonkin verran jalansijaa saaneista teoreettisista malleista ei kuitenkaan tavoita työn merkityksellisyyden koko kuvaa, jota Mitra ja Buzzanell (2016) kuvaavat ”merkityksellisyyden sotkuisuudeksi”. Vaikka Lips-Wiersma ja Wright (2012) esittävätkin merkityksellisyyttä jännitteiden kautta, hekin keskittyvät kuvaamaan merkityksellisyyttä lähinnä sen positiivisten aspektien kautta. Kuten Bunderson ja Thompson (2009) argumentoivat, kaikki merkityksellisyyden määritelmät ja teoretisoinnit, jotka eivät ota huomioon positiivisten puolten lisäksi myös vaakakupin toista puolta, ovat vajavaisia. Merkityksellisellä työllä on heidän mukaansa aina hintansa. Tarkastelen seuraavaksi työn merkityksellisyyden ”pimeää puolta” sekä merkityksellisyyden vastaparia, merkityksettömyyttä. Tämän jälkeen esittelen näkökulman, joka hahmottaa merkityksellisyyden rakentumista jännitteisenä sosiaalisena konstruktiona. Lopuksi muodostan synteettisen merkityksellisyyden osatekijöistä ja niihin liittyvien jännitteiden muodostamista paradokseista.

Edellä mainitsemani Bundersonin ja Thompsonin (2009) eläintenhoitajien kutsumusta koskeva tutkimus on ensimmäisiä artikkeleita, joissa on esitelty työn merkityksellisyyden nurjaa puolta. Heidän lisäksi esimerkiksi Oelberger (2019) on valottanut merkityksellisen työn haitallisia seurauksia yksilölle

tutkimuksessaan, joka keskittyi avustustyöntekijöiden läheisiin ihmissuhteisiin. Molemmilla edellä mainituissa tutkimuksissa käytetään syvästi merkityksellisen työn käsitettä, joskin se määritellään hieman eri lähtökohdista. Bundersonin ja Thompsonin mukaan syvästi merkityksellinen työ syntyy vahvasta kutsumuksesta, johon liittyy moraalisen velvollisuuden kokemus. Nämä tekijät yhdessä saivat eläintenhoitajat uhraamaan rahaa, aikaa, fyysistä turvaansa sekä hyvinvointiaan työnsä eteen. He argumentoivat, että syvästi merkityksellisyyttä ei ole ilman uhrautumista. (Bunderson & Thompson, 2009, s. 53.) Sen sijaan Oelberger perustaa määritelmänsä kutsumuksen sijaan merkityksellisen työn tutkimukseen ja määrittelee syvästi merkityksellisen työn syntyvän itsensä toteuttamisen ja itsensä ylittämisen kautta. Oelbergerin (2019) mukaan ihmiset, jotka kokevat työnsä vähemmän merkitykselliseksi, onnistuvat säilyttämään työn ja muun elämän rajat paremmin kuin henkilöt, jotka kokevat syvää työn merkityksellisyyttä. Oelberg (2019, s. 571) kuvailee, että syvää merkityksellisyyttä kokevat tunsivat olevansa lähes addiktoituneita työhönsä, heille oli myös vapaa-ajalla äärimmäisen haastavaa saada ajatukset pois työstä ja säästää energiaa työn ulkopuoliselle elämälle.

Yhteenvedon voidaan todeta, että ihmisellä on vahva sisäsyntyinen tarve kokea merkityksellisyyttä sen lukuisien mekanismien kautta, mutta merkityksellisyyden tavoittelu voi myös johtaa haitallisiin seurauksiin (Bailey ym., 2019, s. 489). Näiden seurausten tarkastelun tärkeyttä korostaa esimerkiksi Zornin ja Townsleyn (2008) kuvailema nyky-yhteiskunnan kehityskulku, jossa työstä on tullut aikaisempaa keskeisempi osa elämää samalla, kun työelämän olosuhteet ovat muuttuneet entistä epävarmemmiksi eli prekaareiksi. Merkityksellisen työn pimeiden puolien tutkimuksen perusteella on esitetty, että syvää merkityksellisyyttä kokevat yksilöt olisivat valmiita tyytymään huonompiin työehtoihin ja -oloihin, kuten heikompaan palkkaan, rajoitettuihin mahdollisuuksiin edetä uralla (Bunderson & Thompson, 2009) sekä jatkuviin määräaikaisiin työsuhteisiin (Bailey ym., 2019, s. 490). Organisaatiotutkimuksen eettisessä tutkimushaarassa on myös kyseenalaistettu, voivatko tutkimuksessa johtajille esitetyt työn merkityksellisyyden edistämisen keinot olla lopulta työntekijöiden manipulointia (Michaelson ym., 2014). Esimerkiksi Brannan ja kumppanit (2015, s. 45–46) toteavat, että houkuttelevaksi luotu organisaation brändi voi nivoutua yhteen työntekijän identiteetin kanssa niin, että epätyytyttäväkin työ näyttäytyy merkityksellisenä tulevaisuuden uran ja identiteetin kannalta. Näin ollen organisaation brändiin sidotusta tulevaisuuden ideaalista identiteetistä ja siihen liittyvästä merkityksellisyydestä tulee kurinpidollinen mekanismi, jolla työntekijät saadaan tekemään myös rutiininomaisia ja vähän taitoja vaativia tehtäviä (Bailey ym., 2019, s. 495; Brannan ym., 2015, s. 48).

Lepisto ja Pratt (2016) ovat merkityksellisyyden pimeiden puolien sijaan keskittyneet kuvaamaan merkityksellisuuden ja merkityksellisyyden suhdetta. He kuvaavat, että yksi merkityksellisyyden kokemuksen suurimmista esteistä on se, että yksilöt kokevat perustavanlaatuaista epävarmuutta ja ristiriitaisuutta oman työnsä arvosta. Tunteakseen työnsä merkitykselliseksi yksilön pitäisi

pystyä perustelemaan, miksi hänen työnsä on merkityksellistä. Tämä on Lepiston ja Prattin mukaan vaikeaa, sillä ongelman juurisyy on laaja merkitysten köyhtyminen postmodernissa yhteiskunnassa. Työ ei itsessään sisällä ominaisuuksia, joiden kautta yksilö tuntisi toteuttavansa itseään, vaan yksilön täytyy tulkita ja itse rakentaa merkityksellisyys häntä ympäröivistä sosiaalisista merkityksistä. (Lepisto & Pratt, 2016, s. 106–109.)

Samankaltaisesta konstruktionistisesta näkökulmasta merkityksellisyyden näkevät myös Mitra ja Buzzanell (2016). Heidän mukaansa työ saa merkityksensä jatkuvassa jännitteisessä vuorovaikutusprosessissa, jossa organisaation jäsenet neuvottelevat työn merkityksestä toistensa kanssa. Tähän prosessiin vaikuttavat erilaiset aikaan ja paikkaan liittyvät kontekstit sekä historiallisesti rakentuneet kulttuuriset diskurssit eli vakiintuneet puhekäytännöt. Mitra ja Buzzanell perustavat työnsä lähtökohtaan, jonka mukaan organisaatioiden todellisuus sisältää jännitteitä (Trethewey & Ashcraft, 2007), joita vasten myös työn merkityksellisyys aina rakentuu. Mitran ja Buzzanellin esimerkkiä soveltaen oman tutkimukseni kontekstissa tällainen jännite voisi olla nopean tiedonvälityksen journalistisen ideaalin ja organisaation tuloksen välinen ristiriita: deskityö on välttämätöntä journalismille mutta se on taloudellisesti heikosti kannattavaa. Mitran ja Buzzanellin lähtökohdan mukaisesti deskityön merkityksellisyys rakentuisi sosiaalisesti suhteessa tähän jännitteeseen.

Edellä esiteltyjen näkökulmien valossa työn merkityksellisyyttä voi luonnehtia monitahoiseksi ilmiöksi, johon liittyy yhtäältä yksilön kokema tunne (Martela & Pessi, 2018) sekä toisaalta sosiaalisesti rakentuneet merkitykset, joille yhteiskunnallisen ja organisaatiotason kulttuuriset normit antavat raamit ja rakennuspalikat, mutta joiden aktiivinen rakentaja yksilö myös itse on (Lepisto & Pratt, 2016; Mitra & Buzzanell, 2016). Merkityksellisyys on yksilön kokemus, arvio ja tunne mutta samalla sen perusta on ympäröivässä maailmassa, joka muovaa ja legitimoii yksilön käsityksiä merkityksellisyydestä (Bailey ym., 2019, s. 491). Merkityksellisyys on itsensä toteuttamista ja ylittämistä mutta vaatii myös muita ihmisiä toteutuakseen (Lips-Wiersma & Wright, 2012; Rosso ym., 2010; Bailey ym., 2019). Se on siis yksilön vapautta tehdä asioita, joihin on sisäsyntyistä paloa, mutta se ei toteudu ilman muita ihmisiä. Merkityksellisyyttä voi edistää harmonia yksilön tai ympäristön välillä, mutta se voi myös syntyä hetkistä, joissa yksilö kokee itsensä ärsytetyksi tai kohtaa moraalisia päätöksenteon hetkiä (Mitra & Buzzanell, 2016). Työn merkityksellisyyden kokemus on yhtäältä hetkittäistä, menneiden tai tulevien kokemusten reflektoinnin kautta oivallettua (Bailey & Madden, 2017) ja toisaalta jokseenkin pysyvää (Bailey ym., 2019). Se on jatkuvaa etsintää sekä tulkintaa. Se on myös kokonaisuus, jonka kaikki palaset eivät koskaan täysin loksahda paikalleen (Lips-Wiersma & Wright, 2012), koska sosiaalinen todellisuus, jossa elämme, on luonteeltaan jännitteinen ja ristiriitainen (Mitra & Buzzanell, 2017; Trethewey & Ashcraft, 2007).

Näiden kirjallisuudessa esitettyjen näkökulmien perusteella määrittelen työn merkityksellisyyden tutkimuksessani sosiaalisesti ja kielellisesti muodostuneeksi ilmiöksi, jota yksilöt rakentavat vuorovaikutteisessa prosessissa suhteessa omiin kokemuksiinsa, minäkäsityksiinsä, työn ominaisuuksiin sekä

sosiaaliseen kontekstiin. Sosiaalisen kontekstin muodostavat yhteiskunnallisen ja organisaation tason kulttuuriset merkitykset, ammattikunnan sisäiset normit sekä vuorovaikutustilanteet muiden ihmisten kanssa. Yksilöt neuvottelevat työnsä merkityksistä aina suhteessa organisaatiossa vallitseviin jännitteisiin ja merkityksellisyyden käänköpuoliin. Ja koska merkityksellisyyttä ei ole ilman näitä jännitteitä, täydellisesti toteutunutta työn merkityksellisyyden kokemusta on mahdotonta saavuttaa.

3 TUTKIMUSMENETELMÄ JA AINEISTO

3.1 Laadullinen tutkimus

Laadullinen tutkimus on ihmisten kokemusten ja niihin liittyvien merkitysten tutkimista. Laadullisen tutkimuksen tavoite on kuvailla, ymmärtää ja selkeyttää inhimillisiä kokemuksia kielellisen aineiston avulla ja tuottaa teoreettisesti mielekäs tulkinta kohteena olevasta ilmiöstä. Laadullisen tutkimuksen menetelmiä on paljon, mutta yhteistä niille on kielellisen datan käyttäminen sekä lähtökohta todellisuuden ja siitä tuotettavan tiedon subjektiivisuudesta. (Polkinghorne, 2005; Puusa & Juuti 2020a, s. 73.) Siinä missä määrällisen tutkimuksen aineisto on suora reflektio kohteestaan ja itsenäinen kerääjistään, laadullinen data ei ole täsmällinen kuvaus koetusta, vaan se on tulos tutkijan ja tutkittavan vuorovaikutuksesta (Polkinghorne, 2005). Tutkijan ei myöskään ole ihmistieteissä mahdollista asettua ulkopuolelleen tutkimuksensa kohteesta, sillä tieto nivoutuu erottamattomasti ympäröivään kulttuuriin ja näin ollen tutkija tutkii aina myös itseään (Puusa & Juuti, 2020b, s. 34). Toisin sanoen tutkijan oma merkitystodellisuus antaa puitteet tutkimuksessa tehdyille valinnoille ja tulkinnoille. Tutkijan esiymmärrys aiheesta ohjaa tiedon hankinnassa ja suuntaa teoreettista viitekehystä. Samalla laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä, että tutkimusasetelma on joustava ja se antaa tilaa aineistosta nouseville näkökulmille, joita tutkija ei tutkimusta suunnitellessaan osannut ottaa huomioon. (Puusa & Juuti, 2020a, s. 75–76.) Tämä tutkimus hyödyntää laadullisen tutkimuksen mahdollistamaa tutkimusasetelman joustavuutta, sillä teoreettiset näkökulmat vakiintuivat lopullisiksi vasta aineistosta nousseiden teemojen myötä.

Organisaatioelämään liittyviä ilmiöitä on mielekästä tarkastella laadullisin menetelmin, sillä niiden perusta on ihmisten vuorovaikutuksessa ja sitä jäsentävässä kielessä (Puusa & Juuti, 2020a, s. 74). Organisatoriset ilmiöt ovat siis olemassa vain ihmisten kautta, ja niihin pääsee käsiksi vain tarkastelemalla

niihin liitettyjä tarkoituksia ja merkityksiä (Sarajärvi & Tuomi, 2018, s. 29). Sosiaalisen konstruktionismin mukaan monet arkiset organisaation jokapäiväiseen toimintaan liittyvät ilmiöt ovat rakentuneet vuorovaikutustilanteissa, joissa ihmiset ovat vastavuoroisessa prosessissa rakentaneet yhteisen todellisuuden, joka objektivoidaan tai institutionalisoidaan. Sen myötä ilmiöstä tulee itsestään selvä. (Puusa & Juuti, 2020b, s. 28–30.) Esimerkiksi omassa tutkimusaiheessani deskityö on juuri tällainen objektivointi tai jopa institutionalisointi, sillä se on organisaatiossa eläville arkipäivää ja sen merkityksiä tulee harvoin kyseenalaistettua. Tutkimukseni edustamassa fenomenologis-hermeneuttisessa lähestymistavassa nostetaankin näkyväksi ja tarkastellaan useimmiten jotakin, mikä on häivyttynyt sosiaalisessa todellisuudessa huomaamattomaksi itsestäänselvyytensä takia tai jotakin koettua, mitä ei vielä ole tietoisesti ajateltu (Sarajärvi & Tuomi, 2018, s. 30–32). Puusan ja Juutin (2020b, s. 29–30) mukaan tutkijan on mahdollista päästä kiinni objektivoidun tai institutionalisoidun ilmiön olemukseen tarkastelemalla arkisia kielivalintoja ja toiminnasta käytettyä kieltä, sillä ne toistavat ja uusintavat niitä keskusteluja, jotka ovat joskus olleet objektivointien taustalla.

3.2 Haastattelututkimus: sisäpiiri- ja teemahaastattelu

Koska työskentelen itse kohdeorganisaatiossa, tutkimuksen haastattelut ovat luonteeltaan sisäpiirihaastatteluita. Vaikka en ole työskennellyt haastateltavien kanssa samoissa toimituksissa, välillämme vallitsee ammatillinen kollegiaalisuus ja meitä yhdistää Helsingin Sanomien työyhteisöön kuuluminen. Tutkijan kuulumisella sisäpiiriin on monia hyviä puolia. Ensinnäkin koko tutkimusongelma syntyi sisäpiiriläisyyteni kautta eli työhöni liittyvien havaintojen myötä. Lisäksi tavoitin haastateltavani helposti työpaikan viestintään käytetyn Slack-sovelluksen avulla. Sisäpiiriläisyys oli eduksi myös haastattelutilanteissa. Kaikissa haastatteluissa pääsimme nopeasti suoraan asiaan, sillä työpaikan sisäinen kielenkäyttö ja työn tekemisen olosuhteet, kuten erilaiset deskityöhön liittyvät vuorojärjestelyt, olivat molemmille osapuolille ennalta tuttuja.

Sisäpiiriin kuuluminen pakottaa tutkijan kuitenkin pohtimaan useita eettisiä kysymyksiä. Sisäpiirihaastattelussa tutkija kuulee haastateltaviltaan asioita, joita hän ei tavallisessa arkisessa kanssakäymisessä saisi tietoonsa. Haastattelujen luottamuksellisuus on sisäpiirihaastatteluissa erityisen tärkeää, sillä tietojen paljastuminen voi aiheuttaa ristiriitoja organisaation sisäisissä ihmissuhteissa. Tutkijalla on vastuu myös siitä, ettei tutkimustulosten julkistaminen aiheuta haastatelluille muitakaan ongelmia, kuten maineenmenetystä. (Juvonen, 2017.) Haastatteluiden luottamuksellisuus ja haastateltujen yksityisyydensuoja ovat omassa tutkimuksessani erityisen tärkeitä, sillä moni haastateltava esimerkiksi kritisoi johdon asettamia tavoitteita ja muutama kertoi välttelevänsä tiettyjä työtehtäviä. Jos haastateltavien henkilöllisyys olisi tunnistettavissa tutkimuksessa käytetyistä sitaateista tai jos

tulisin tutkijana itse paljastaneeksi heihin viittaavia seikkoja organisaatiossa, se voisi asettaa haastateltavat työntekijöinä hyvin vaikeaan asemaan.

Kun tutkija kuuluu tutkimaansa yhteisöön, hänellä on yhteisössä historia ja häneen liitetään yhteisössä ominaisuuksia, jotka voivat suoraan linkittyä tutkimusaiheeseen (Platt, 1981, s. 77). Myös tämä on hyvin relevantti näkökulma tutkimuksessani, sillä työvuorojen suunnittelu ja uudistukset työvuorojärjestelmässä henkilöityvät minuun muutaman haastateltavani osastolla. Toinen tutkimukseni kannalta tärkeä eettinen kysymys on oma valta-asemani suhteessa haastateltaviin, sillä toimin heidän esihenkilöidensä apuna työvuorojen ja lomien suunnittelussa. Kaksoispositioni tutkijana sekä organisaation henkilöstöhallinnon työntekijänä edellyttää, että tutkimushaastatteluilta esiin tulleet seikat eivät saa vaikuttaa työhöni. Puhuin haastattelujen alkuun omaan asemaani liittyvistä tutkimuseettisistä seikoista ja korostin tutkimuksen luottamuksellisuutta. Luottamuksellisesta ilmapiiristä huolimatta voi olla, että positioni on vaikuttanut haastateltavien kertomiin asioihin. On tärkeää huomioida, että sekä haastateltava että haastattelija haluavat antaa haastattelutilanteessa itsestään mahdollisimman edullisen kuvan (Hirsjärvi & Hurme, 2000, s. 100). Tietynlaisen mielikuvan luomisen voi ajatella olevan sisäpiirihaastattelussa mielekästä sekä haastateltavalle että haastattelijalle, sillä molemmat elävät haastattelutilanteen jälkeen osana samaa yhteisöä.

Tutkimustulosten kannalta sisäpiiriä tutkittaessa olennaista on myös se, että tutkija tiedostaa mahdollisimman hyvin omat ennakkokäsityksensä tutkittavasta aiheesta. Vaikka tutkijalla on itsellään kokemusta puheena olevasta asiasta, täytyy pitää mielessä, että tutkimushaastattelussa tieto on haastateltavalla ja haastattelijalla on tiedon kerääjän rooli (Ruusuvuori & Tiittula, 2017). Ennen haastatteluja luulin tietäväni paljon tutkimusaiheesta ja organisaatiossa vallitsevista yleisistä mielipiteistä, mutta heti ensimmäisessä haastattelussa nämä ennako-oletukset osoittautuivat osittain vääriksi ja vähintäänkin puutteellisiksi. Merkittävin haastatteluilta paljastunut ennako-oletusteni vastainen havainto oli deskityöhön liittynyt vahva merkityksellisyyden kokemus, mikä ohjasikin tutkimustani uuteen suuntaan.

Ennako-oletusten lisäksi sisäpiirihaastatteluilta on myös vaarallista olettaa, että tutkija ja haastateltava jakavat automaattisesti samanlaisen ymmärryksen puhuttavista asioista. Tutkijan pitäisi tarttua haastateltavan ”*kyllä sinä tiedät...*” -tyyppisiin lausahduksiin ja pyytää tarkennusta. Tällöin voi paljastua, että haastateltava ja haastattelija eivät jaakaan samanlaista käsitystä puheenaiheesta. (Juvonen, 2017.) Sen lisäksi että pyysin haastattelutilanteissa tarkennusta, saatoin pyytää haastateltaviani kertomaan lisää puheen kohteena olleesta aiheesta tai kysyä uuden kysymyksen hieman eri näkökulmasta. Käytin myös fraasia ”*voisiko siis sanoa, että...*”, kun halusin varmistua ymmärtäneeni oikein. Näiden omien kiteytysten käyttäminen vaati kuitenkin analyysivaiheessa tarkkuutta, sillä niiden kautta olin myös itse vaikuttanut haastattelussa käytettyyn puhetapaan.

Haastattelumenetelmäni oli teemahaastattelu, joka mahdollistaa tilanteen mukaan etenevän keskustelumaisen haastattelutilanteen. Teemahaastattelu on sisäpiirihaastatteluihin luonteva haastattelumenetelmä, sillä niissä jäykkä kysymysrunko voi jopa haitata haastattelun vuorovaikutusta ja haastateltavan kerrontaa (Juvonen, 2017). Teemahaastattelussa käydään läpi valitut teemat, mutta kysymyksenasettelu ja käsittelyjärjestys voivat vaihdella haastattelusta riippuen. Keskustelu etenee vapaamuotoisesti, joskin tutkijan ohjaamana, jotta kaikki valitut teemat tulevat käsitellyiksi. (Puusa, 2020.) Haastatteluissa apuna käyttämäni kysymysrunko löytyy tutkielman liitteistä.

3.3 Aineisto

Keräsin haastatteluaineiston tammi-maaliskuun aikana vuonna 2022. Koronapandemian takia haastattelut toteutuivat etänä Zoom-sovelluksen avulla. Haastateltaviksi valikoin seitsemän Helsingin Sanomien uutistoimittajaa, jotka työskentelevät kiertävissä deskivuoroissa sekä niin kutsutuissa päivävuoroissa, joissa kirjoitetaan pidempiä uutisjuttuja sekä erikoisartikkeleita uutisaiheista. Haastateltavista kaksi oli kotimaantoimituksesta, kaksi kaupunkitoimituksesta, kaksi talouden ja politiikan toimituksesta sekä yksi ulkomaantoimituksesta. Haastateltavien määrä heijastelee osastojen kokoa, sillä ulkomaantoimitus on muihin osastoihin nähden huomattavasti pienempi. Mukana oli neljä yli 15 vuoden uran tehnyttä sekä kolme 2010-luvulla uransa aloittanutta toimittajaa. Uran pituuden ja eri osastojen edustuksen lisäksi valikointi tapahtui osittain lumipallo-otannalla, sillä osa haastateltavista suositteli seuraavaa haastateltavaa. Tavoitin haastateltavat organisaation sisäiseen viestintään käytetyn Slack-sovelluksen avulla, jonka kautta pyysin haastateltavilta hyväksynnän tutkimukseen osallistumisesta. Vain yksi tutkimukseen pyydetty henkilö kieltäytyi työkiireisiin vedoten.

Haastattelut vaihtelivat pituudeltaan reilusta 40 minuutista 70 minuuttiin. Vain 40 minuuttia kestänyt haastattelu selittyy haastateltavan työkiireillä. Loput kuusi haastattelua kestivät noin tunnin. Haastattelut litteroitiin Wordin litterointityökalua apuna käyttäen, ja litteroitua aineistoa kertyi yhteensä 96 sivua. Litteroinnin ohessa haastatteluista poistettiin suorat tunnistetiedot. Käytän haastateltavista pseudonyymejä (H1, H2, H3 ja niin edelleen). Ennen aineiston litterointia säilytin Zoomista nauhoitettuja haastattelujen äänitiedostoja salasanalla lukitulla tietokoneella, joka ei varmuuskopioinut tiedostoja pilvipalveluun. Litterointien jälkeen siirsin aineiston yliopiston salanasuojatulle verkkolevyille.

3.4 Analyysimenetelmä: tulkitseva diskurssianalyysi

Diskurssianalyysi voidaan käsittää metodologisena kattoterminä, joka sisältää useita suuntauksia. Myös diskurssista on lukuisia määritelmiä tutkijasta riippuen (Siltaoja & Vehkaperä, 2011, s. 208). Siksi on tärkeää määritellä diskurssin käsite tarkasti sekä tehdä selväksi, millaista diskurssianalyysimenetelmää sovelletaan. Tässä tutkimuksessa käsitän diskurssit, kuten ne johtamis- ja organisaatiotutkimuksessa usein määritellään: vakiintuneina puhekäytäntöinä, joilla rakennetaan ja toisinnetaan puheen kohteena olevaa ilmiötä. Diskurssit tulevat esiin puheessa ja teksteissä, jotka puolestaan saavat merkityksensä vuorovaikutuksessa muihin teksteihin, tekstien tuottajiin, lukijoihin ja tulkitsijoihin. (Siltaoja & Sorsa, 2020, s. 219–222; Siltaoja & Vehkaperä, 2011, s. 209; Pynnönen, 2013, s. 8.) Diskurssianalyysi nojaa siis vahvasti sosiaalisen konstruktionismin mukaiseen todellisuuskäsitykseen, jonka mukaan kieli ei ole varsinaisesti todellisuuden kuva vaan sen rakentaja (Siltaoja & Vehkaperä, 2011, s. 215). Phillipsin ja Hardyn mukaan (2002) ilman diskurssia ei ole sosiaalista todellisuutta, ja ilman diskurssin ymmärtämistä emme voi ymmärtää kokemuksiamme, itseämme tai todellisuuttamme. Siinä missä muut laadulliset menetelmät kertovat, miten kieli kuvaa sosiaalista todellisuutta, diskurssianalyysi tarkastelee sitä, miten kieli rakentaa todellisuutta ja sen ilmiöitä (Phillips & Hardy, 2002).

Pynnösen (2013, s. 8) mukaan diskursiivisissa menetelmissä pyritään tunnistamaan diskursseja sekä analysoimaan, miten asiat sanotaan ja millaiseksi puhe jonkin asian tai ilmiön tuottaa. Diskurssianalyysissa ei siis kysytä kysymyksiä miksi tai mitä kohteena olevasta ilmiöstä sanotaan, vaan miten ja millaiseksi ilmiö puheessa rakentuu (Siltaoja & Vehkaperä, 2011, s. 211). Diskurssianalyysi tutkii, miten kielenkäytöllä tehdään todellisuutta ymmärrettäväksi sekä tarkastelee diskurssien suhdetta todellisuuteen (Pynnönen, 2013). Pelkkä diskurssin löytäminen ei ole tutkimuksessa olennaista, vaan on tärkeää ottaa ikään kuin askel kauemmaksi ja pohtia, millaista sosiaalista todellisuutta diskurssilla rakennetaan ja ylläpidetään (Siltaoja & Vehkaperä, 2011, s. 209). Diskurssianalyysilla tutkija pystyy tekemään näkyväksi käsityksiä, joita yleisesti pidetään itsestäänselvyyksinä sekä tarkastelemaan niiden rakentumista. Diskurssianalyytisestä näkökulmasta yksi diskurssi ei ole sen ”oikeampi” kuvaus todellisuudesta kuin toinen, vaan ne ovat tasavertaisia inhimillisen vuorovaikutuksen tuotteita. (Phillips & Hardy, 2002; Pynnönen, 2013, s. 10.)

Tutkimukseni sijoittuu tulkitsevan diskurssianalyysin suuntaukseen, jossa diskurssien rooli sosiaalisen todellisuuden rakentajina korostuu. Tulkitsevassa diskurssianalyysissa tutkija keskittyy aineistossaan niihin merkityksiin, joita tutkittavalle ilmiölle aineistossa tuotetaan (Siltaoja & Vehkaperä, 2011, s. 225). Pynnösen (2013, s. 28) mukaan tulkitsevalla diskurssianalyysillä pyritään ymmärtämään sosiaalista kontekstia ja sitä ylläpitävää diskurssia ja selvittämään, miten diskursiiviset kontekstit ovat kehittyneet ja mitä ne mahdollistavat. Tulkitsevasta diskurssianalyysistä on käytetty myös käsitettä analyytinen

diskurssianalyysi (esim. Jokinen & Juhila, 1999, s. 300–309), ja toisaalta siihen on viitattu myös pelkän diskurssianalyysin käsitteellä, sillä voidaan ajatella, että kaikki diskurssianalyyttinen tutkimus on tulkitsevaa (Siltaoja & Vehkaperä 2011, s. 216–217).

Toinen johtamis- ja organisaatiotutkimuksessa usein valittu diskurssianalyyttinen lähtökohta on kriittinen diskurssianalyysi, joka pureutuu valtasuhteiden ja ideologioiden tarkasteluun sekä kielenkäytön seurauksiin (Siltaoja & Vehkaperä 2011, s. 219). Jokinen ja Juhila (1999, s. 301–302) kuvaavat, että kriittisen diskurssianalyysin lähtökohtiin kuuluu poleemisen puheenvuoron tuottaminen vallitsevasta sosiaalisesta järjestyksestä, kun taas tulkitseva diskurssianalyysi keskittyy sosiaalisen todellisuuden yksityiskohtaiseen erittelyyn. Tulkitsevan ja kriittisen diskurssianalyysin suurimpia eroja on se, että tulkitseva diskurssianalyysi on tiukan aineistolähtöinen, ja tutkimuskysymykset tarkentuvat analyysin myötä (Siltaoja & Vehkaperä, 2011, s. 218). Kriittistä diskurssianalyysia sen sijaan ohjaavat usein tehdyt oletukset asioiden valtasuhteista (Jokinen & Juhila, 1999, s. 301–302), ja kriittisen diskurssianalyysin tekeminen edellyttää, että aineistossa esiintyy jonkinlaisia vastakkainasetteluja, ristiriitoja tai valtasuhteita (Siltaoja & Vehkaperä 2011, s. 227). Aineistoani olisi voinut tarkastella myös kriittisen diskurssianalyysin näkökulmasta, sillä toimittajien puhetta työstään väriväivät useat ristiriidat. Valitsin kuitenkin tulkitsevan diskurssianalyysin, sillä kriittisen puheenvuoron sijaan halusin tuottaa yksityiskohtaisen analyysin organisaation sosiaalisesta todellisuudesta.

Omalle tutkimukselleni haaste on lähestyä aineistoa tulkitsevan diskurssianalyysin vaatimasta mahdollisimman tietämättömästä positiosta käsin (Jokinen & Juhila, 1999, s. 301), sillä olen osa tutkimaani organisaatiota ja sosiaalistunut journalistien muodostamaan ammattikulttuuriin. Toisaalta diskurssianalyysia tekevä tutkija on aina mukana tuottamassa aineistoaan, etenkin kun kyse on haastatteluin kerätystä aineistosta (Siltaoja & Vehkaperä, 2011, s. 207). Siltaojan ja Sorsan (2020, s. 238) mukaan tutkijan täytyykin olla tietoinen siitä, että hän itse osallistuu todellisuuden tuottamiseen ja osata laittaa omat esioletuksensa syrjään parhaansa mukaan. Juhila (1999, s. 411) korostaa, että diskurssianalyysi on hyvin vuorovaikutteista ja tutkija on aina kulttuurinen toimija, jolla on käytössään tietyt tulkintaresurssit. Vaikka tutkija tavoittelisi tilannetta, jossa hän käyttää omaa esiyymmärrystään mahdollisimman vähän, hän tietää kulttuurisena toimijana aina jotakin (Juhila, 1999, s. 423). Minun on siis mahdotonta häivyttää suhdettani tutkittavaan aineistoon, mutta pyrin analyysissani mahdollisimman hyvin kyseenalaistamaan tekemiäni tulkintoja ja kysymään itseltäni, ovatko tulkinnat näkyvissä myös henkilölle, joka ei tunne organisaation kontekstia tai ammattikuntaa yhtä hyvin. Lisäksi pyrin toteuttamaan haastattelut niin, että alustin aihetta keskustelun alkuun hyvin vähän ja asettelin ensimmäiset kysymykset mahdollisimman neutraaleiksi. Keskustelun edetessä saatoin kommentoida haastateltavan kertomia asioita lukemani tutkimuksen tai aiemmissa haastatteluissa esiin nousseiden teemojen perusteella. Tästä huolimatta on kyseenalaistettavissa, kuinka aineistolähtöisiä havaintoni lopulta ovat ja miten hyvin tutkimukseni lopulta toteuttaa

tulkinnallisen diskurssianalyysin vaadetta aineistolähtöisyydestä. Muissa haastatteluista ja tutkimuskirjallisuudesta esiin nousevien asioiden toistaminen on tiettyjen diskurssien toisintamista, vaikka en haastattelutilanteessa paljastaisi omaa mielipidettäni asiaan.

Diskurssin käsitteen ja menetelmällisen suuntauksen määrittelyn lisäksi on tärkeää täsmentää, mikä on tutkijan valitsema lähestymistapa tekstiin ja kontekstiin. Alvesson ja Kärreman (2000, s. 1129-1130) erottelevat neljä eri lähestymistapaa diskurssianalyysiin kontekstin mukaan: 1) mikrodiskurssit ovat kielen yksityiskohtaista tarkastelua tietyssä mikrokontekstissa, 2) mesodiskurssien tasolla tutkija on sensitiivinen kielenkäytölle tietyssä kontekstissa, mutta tavoitteena on myös löytää laajempia rakenteita, jotka pätevät samanlaisissa konteksteissa, 3) Isot Diskurssit (Grand Discourse) voivat viitata esimerkiksi organisaatiossa vallitsevaan kielenkäyttöön, mikä soveltuu esimerkiksi organisaatiokulttuurissa vallalla olevien kulttuuristen puhetapojen tarkasteluun ja 4) Mega-Diskurssien tasolla tutkija etsii universaaleja tapoja viitata ja rakentaa tutkittavaa ilmiötä. Oman analyysini sijoittuu Alvessonin ja Kärremanin luokittelussa tasolle kaksi eli tarkastelen kielenkäytön variaatioita ja niiden tuottamia merkityksiä tutkimushaastattelun kontekstissa, mutta samalla pyrin löytämään haastateltavien tuottamista teksteistä yksittäisiä keskusteluja laajempia puhetapoja kohteena olevasta ilmiöstä. Aineiston rajallisuus ja oma positioni perustelevat analyysitason valintaa. Koska haastateltavat muodostavat vain pienen osan organisaatiosta ja koska olen itse saman organisaatiokulttuurin jäsen, en pystyisi analysoimaan aineistoa Alvessonin ja Kärremanin jaottelun tasolta neljä, eli tarkastelemaan diskursseja organisaatiokulttuurissa laajasti vallitsevina puhetapoina. Siksi keskityn kuvaamaan diskurssien suhdetta toisiinsa sellaisina kuin ne haastattelujen kontekstissa esiintyvät.

Käytännössä toteutin diskurssianalyysin lukemalla aineistoa neljä kysymystä mielessäni: 1) Mitä aiheesta puhutaan ja miten? 2) Miten puhe suhteutuu haastattelun kontekstiin eli miten haastattelutilanne ja siinä käyty vuorovaikutus ovat vaikuttaneet tuotettuun puheeseen? 3) Miten puhe suhteutuu aineiston muihin teksteihin? Millaisia yhtäläisyyksiä haastateltavien puhetavoissa on? 4) Mitä puhetavat kertovat siitä sosiaalisesta kontekstista, jota haastateltavat kuvaavat? Mitä puhetavoilla koetetaan saavuttaa? Aivan analyysin aluksi teemoittelin aineistoa sisältöjen perusteella, jotta sain kokonaiskuvan haastattelujen sisällöistä. Sen pohjalta syntyneet kategoriat eivät kuitenkaan olleet varsinaisia diskursseja, vaan niiden rakentamiseksi lähiluvin aineistoa tarkasti keskittyen kysymykseen: mitä sanotaan ja miten? Tämä vastaa Pynnösen (2013, s. 32-33) diskurssianalyttisen prosessin ensimmäistä eli tekstuaalista vaihetta, jossa fokuksessa on teksti ja konteksti on mikrotasoinen.

Seuraavalla lukukierroksella keskityin siihen, miten olen itse vaikuttanut haastateltavien selontekoihin eli todellisuuden kuvauksiin (Pynnönen 2013, s. 10) kysymyksilläni. Erittelin aineistoa sen perusteella, kuinka aineistolähtöisiä päätelmiä voin kustakin selonteosta muodostaa. Kolmantena vaiheena tarkastelun haastatteluissa esiintyneitä puhetapoja yhdessä ja suhteessa toisiinsa, minkä jälkeen konstruoin löytämäni yhtenäiset puhetavat

diskursseiksi. Konstruoinnin jälkeen otin vielä askeleen taaksepäin ja esitin itselleni ja aineistolle kysymyksen, mistä aineistossa esiintyvät diskurssit lopulta kertovat ja mitä niillä halutaan mahdollisesti saavuttaa.

Koska diskurssianalyttisessä tutkimuksessa on tärkeää tuoda esiin se konteksti, jossa puhe on tuotettu, seuraavassa luvussa käyttämäni katkelmat haastateltavien sitaateista ovat melko pitkiä. Sitaatit on valikoitu haastatteluista sellaisista kohdista, joissa olen itse ohjannut puhetapaa mahdollisimman vähän. Tekemieni tulkintojen läpinäkyvyyden vuoksi mainitsen sitaattien ohessa usein myös haastattelukysymyksen, johon vastauksena kyseessä oleva selonteko on tuotettu.

4 TULOKSET

4.1 Diskurssien esittely

Analyysissäni konstruoin aineistosta haastateltavien tuottamia puhetapoja deskityön arvostuksesta, merkityksellisyydestä ja erilaisten työtehtävien yhteensovittamisesta. Esittelen aluksi diskurssien ydinmerkitykset lyhyesti. Esittelyä seuraavissa luvuissa avaan diskurssien nyansseja ja havainnollistan analyysini tuloksia aineistosta poimituin esimerkein.

Ensimmäinen tutkimuskysymykseni koskee puhetapoja, joilla haastateltavat rakensivat deskityön arvostusta. Deskityön arvostus rakentui aineistossa kahden yleisinä mielihiteinä kuvatun puhetavan kautta, joita nimitän välttämättömyyden ja vähättelyn diskursseiksi. Välttämättömyyden diskurssissa deskityön arvostus rakentui journalististen ydinarvojen, välittömän tiedonvälityksen ja julkispuolteen (Deuze, 2005) kautta. Deskityö rakentui näiden arvojen toteuttamisen edellytykseksi nykyisessä digitalisoituneessa mediaympäristössä. Deskityön arvostusta välttämättömyytenä rakensi myös aineistossa sekä epäsuorasti että julkilausutusti toistunut merkitysrakenne, jonka mukaan on itsestään selvää, että deskityötä arvostetaan, koska se on ainoa tapa toteuttaa nopeaa tiedonvälitystä. Välttämättömyyden kautta rakentuneen arvostuksen vastapariksi muodostui vähättelyn puhetapa, jonka ytimessä oli kysymys siitä, onko deskityö oikeaa tai kunnollista journalismia. Koska deskityö on luonteeltaan nopeaa ja reagoivaa, siinä on mahdotonta pystyä punnitsemaan kaikkia julkaistavia tietoja tai tekemään omaa tiedonhankintaa. Tällöin toimittajien objektiivisuus on uhattuna, sillä kaupalliset tai poliittiset tahot voivat päästä vaikuttamaan toimitukselliseen sisältöön (Deuze, 2005).

Vaikka deskityö on nykyisin osa lähes kaikkien uutistoimittajien työnkuva, vähättelyn puhetapa rakensi vastakkainasettelua ”oikeiden toimittajien” ja deskitoimittajien välille. Aineisto antoi viitteitä siitä, miten vähättelyn diskurssi on kehittynyt historiallisesti 2000-luvulla, jolloin deskityötä tehtiin Helsingin

Sanomien toimituksessa erillään muista osastoista eikä sen arvoa ymmärretty laajasti. Siitä huolimatta että kaikki haastateltavat kertoivat arvostavansa deskityötä suuresti ja korostivat arvostuksen olevan laajasti jaettua, kaikki peilasivat puheessaan arvostusta vähättelyn puhetapaan. Arvostuksen rakentuminen välttämättömyytenä ja arvostusta kyseenalaistava vähättelyn puhetapa muodostivat jännitteen, jonka jompaankumpaan napaan puhe arvostuksesta kytkeytyi (ks. esim. Mitra & Buzzanell, 2017).

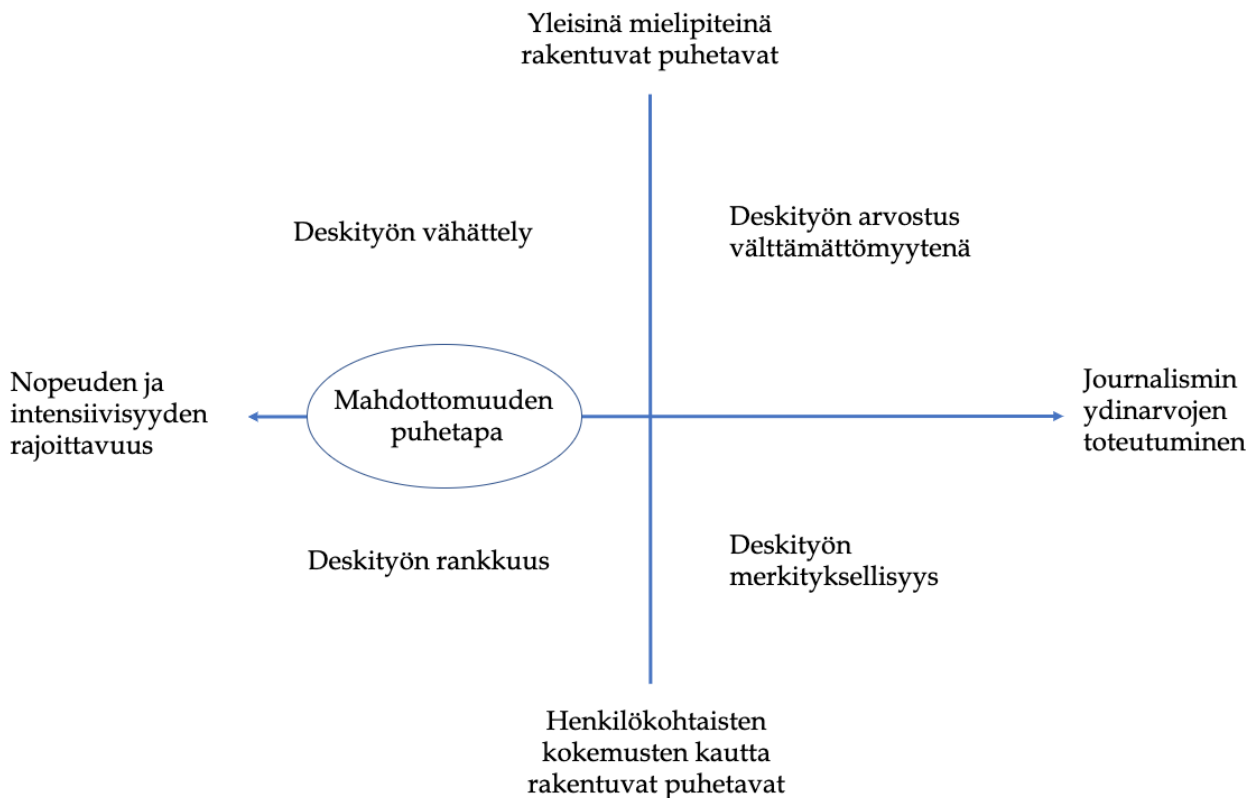
Haastateltavien puhe deskityön merkityksellisyydestä kytkeytyi yhtäältä työn yhteiskunnallisen merkittävyyteen ja toisaalta sen kuormittavuuteen. Merkityksellisyysspuheessa toistui kaikkien haastateltavien kokema vahva henkilökohtainen halu toteuttaa journalistien jakamia välittömän tiedonvälityksen ja julkispalvelun arvoja, joilla on tärkeä yhteiskuntaa palveleva tarkoitus. Arvojen toteuttamiseen liittyvään haluun kytkeytyivät kiinteästi kokemus jonkin itseä suuremman palvelemisesta sekä nopean uutistiedon tärkeys ammatti-identiteetille. Myös yhteisöön kuuluminen ja sen osana toimiminen olivat keskeisiä tapoja, joilla merkityksellisyys näyttäytyi haastateltavien puheessa. Deskitoimittajien välillä vallitseva yhteisöllisyys ja yhteisössä jaettu kollegiaalinen arvostus rakentui tavaksi kyseenalaistaa vähättelyn puhetapaa. Merkityksellisyyden kääntöpuolen muodosti rankkuuden diskurssi, jossa deskityö rakentui hyvin kuormittavana ja intensiivisenä. Deskityön rankkuuta tuottaakseen haastateltavat käyttivät henkilökohtaisten kokemustensa lisäksi sota- ja urheilumetaforia sekä huumoria. Deskityön rankkuutta tuottavia olosuhteita puhutavassa ei kyseenalaistettu, vaan ne näyttäytyivät luonnollisina ja väistämättöminä. Sekä merkityksellisyyden että rankkuuden puhutavoissa haastateltavat peilasivat työn ja sitä tekevät yksilön yhteensopivuutta.

Haastateltavat puhuivat työtehtävien yhdistämisestä tavalla, jota nimitän mahdottomuuden puhutavaksi. Siinä deskityö rakentui häiriöksi ja haitaksi, joka tekee muiden työtehtävien tekemisen mahdottomaksi. Mahdottomuutta rakentaessaan haastateltavat vetosivat erityisesti kahteen ehdottomana faktana esitettyyn väitteeseen. Ensinnäkin haastateltavat argumentoivat, ettei deskityötä ja muita työtehtäviä ole mahdollista tehdä samanaikaisesti, minkä perustelemiseen haastateltavat käyttivät esimerkkejä omista kokemuksistaan. Muiksi työtehtäviksi nimettiin oma uutishankinta, henkilökohtaisten seuranta-aihealueiden tapahtumien selvittäminen sekä erikoisartikkelien eli ”uutistimanttien” kirjoittaminen. Kaikki nämä muut työtehtävät rakentuivat ennakoimattomiksi ja vaikeasti hallittaviksi prosesseiksi, joiden yhdistäminen kiertävään deskirooliin esitettiin mahdottomana tehtävänä. Toinen mahdottomuuden argumentoinnin tapa oli esittää, että rankan deskityön ja muiden työtehtävien yhdistelmä on kuormittavuuden takia kestävätkö.

Toisin kuin deskityön puhutavoissa, mahdottomuuden diskurssissa olosuhteet eivät rakentuneet väistämättömiksi vaan johdon määrittämiksi. Näin ollen mahdottomuuden puhutavalla on myös muihin diskursseihin nähden erilainen funktio, sillä puheella tavoitellaan muutosta olosuhteisiin. Puhutavan mukaan johto ei ymmärrä työn realiteetteja ja on asettanut kohtuuttomia vaatimuksia. Mahdottomuudesta selvittääkseen haastateltavat kertoivat tavoista,

joilla he olivat muokanneet joko työnkuvaansa tai suhtautumistaan eri työtehtäviin. Mahdottomuuden puhetavassa korostui myös haastateltavien kokema vahva velvollisuudentunto seuranta-aiheitaan kohtaan. Sen sijaan deskityöhön ei liittynyt samankaltaista velvollisuudentuntoa tai omistajuutta, vaan seuranta-aiheet ja muut juttuprojektit rakentuivat mahdottomuuden puhetavassa deskityöhön nähden tärkeämpinä.

Kuvio 1 havainnollistaa diskurssien suhdetta toisiinsa. Vaaka-akselin muodostavat journalismin ydinarvojen toteutuminen ja niiden toteutumatta jääminen nopeuden ja intensiivisyyden aiheuttamien rajoitteiden vuoksi. Pystyakseli määrittää, rakentuivatko puhetavat yleisesti vallitsevina mielipiteinä vai henkilökohtaisempina puhujien omien kokemusten kautta. Kuvio näyttää myös mahdottomuuden puhetavan suhteen deskityötä koskeviin diskursseihin: sillä on yhteistä deskityön vähättelyn ja rankkuuden kanssa, mutta koska deskityö jää muihin työtehtäviin nähden toissijaiseksi, välttämättömyyden tai merkityksellisyyden puhetavat eivät mahdottomuuden diskurssissa näy.

Kuvio 1: Diskurssien nelikenttä

Seuraavaksi kuvaan aineistosta konstruoimiani diskursseja tarkemmin. Käsitellen aluksi arvostuksen jännitteen muodostavat välttämättömyyden ja vähättelyn diskurssit. Niiden jälkeen avaan deskityön merkityksellisyyden ja rankkuuden puhetapojen rakentumista. Lopuksi kuvaan mahdottomuuden

diskurssia, jonka avulla haastateltavat kuvasivat useiden työtehtävien yhdistämistä.

4.2 Välttämättömyyden diskurssi

Deskityö rakentui haastateltavien puheessa välttämättömyydeksi, sillä se on työn muoto, joka on vastuussa journalistisen välittömyyden arvon toteutumisesta. Välittömyyden arvon voi kiteyttää tavoitteeksi mahdollisimman nopeasta yhteiskunnallisesti merkittävän ja luotettavan tiedon välittämisestä (Deuze, 2005). Kaikkien haastatteluiden pohjavireenä vallitsi jaettu hyväksyntä siitä, että deskityötä tarvitaan, koska se on paras ja oikeastaan ainoa tapa toteuttaa nopeinta uutistystä. Kukaan ei esimerkiksi kyseenalaistanut deskityön tarpeellisuutta, vaan sen kuvattiin olevan organisaatiossa jopa itsestäänselvyys.

H5: "[T]untuu, että ehkä niin kuin sellaisissa kirittävässä juhlapuheissa sitä deskityötä arvostetaan, tai ehkä jopa vähän pidetään itsestäänselvytenä jotenkin sitä, että meillä nyt on ollut tämä tavoite olla nopea ja ensimmäinen, joten me olemme nopea ja ensimmäinen."

Useissa selonteoissa toistui yllä olevan sitaatin taustaoletus: deskityö on edellytys uutisten nopeaan tuottamiseen ja siksi sitä myös arvostetaan. Eräs haastateltavista kuvasi arvostuksen näkyvän siinä, miten kaikkien uutisosastojen työvuorot ja toiminta muokattiin toimimaan deskityön ehdoilla. Deskityö ja sen organisointi eivät kuitenkaan ole aina olleet itsestäänselvyys. Esimerkiksi eräs pitkän uran tehnyt toimittaja kehuu liekkivuoroiksi kutsuttavia deskivuoroja "loistavaksi innovaatioksi", jolla toimituksen aiempaa hitautta uutiskilpailussa on saatu kehitettyä. Taustalla vallitsee kuitenkin oletus siitä, että uutiskilpailussa pärjääminen on itsestäänselvyys, jopa organisaation velvollisuus.

Uutiskilpailussa pärjäämisen varmistamiseksi deskityölle rakentui kaksi välttämätöntä tehtävää: nopea uutisreagointi sekä muiden tiedotusvälineiden ja sosiaalisen median seuraaminen. Ennen seuraavaa sitaattia haastateltava kuvasi digitalisoitunutta ympäristöä, jossa luonnonkatastrofien kaltaisissa uutistilanteissa tietoa ja kuvia on suuri määrä sekä sosiaalisessa mediassa että perinteisten medioiden kanavissa.

H3: "[O]n ihan äärimmäisen tärkeätä, että sitten joku on tuijottamassa sitä ruutua ja katsomassa, että mitä ne kaikki lukemattomat ihmiset siellä niinku yhdessä saa siitä aikaan. Ja joskus on tosi hyödyllistä tietää, mitä ihmiset kommentoi."

Haastateltava rakentaa siis deskityön välttämättömyyttä vetoamalla siihen, että nykyisessä mediaympäristössä on olennaista seurata tietotulvaa kokonaisuutena. Sen välttämätöntä roolia rakensivat aineistossa myös kuvaukset tilanteista, joissa deskityön avulla on päästy jonkin merkittävän uutisaiheen äärelle. Esimerkiksi

seuraavassa sitaatissa havainnollistuu, miten ilman deskivuorossa tehtyä työtä seuraavan vuorokauden keskeisin puheenaihe olisi jäänyt pimentoon.

H3: "[I]han deskissä istumalla tultiin semmoisen tiedon äärelle, josta saatiin tosi relevantti uutinen - - Ja tuota musta se oli todella hyödyllistä journalismii, koska sitten se seuraava uutisvuorokausi niin, mikä oli eilen, pystyttiin keskustelemaan sitten siitä, että meillä oli niinku täydentynyt tieto ja se tapahtui ihan ruutua tuijottamalla kotiloissa."

Huomionarvoista tässä pitkän uran tehneen toimittajan selonteossa on toistuva rakenne "ihän deskissä istumalla" ja "ihän ruutua tuijottamalla". Ilmaisut sisältävät ajatuksen teknologisesta kehityksestä: aiemmin vastaavan suuren uutisen kaivaminen olisi vaatinut muutakin kuin ruudun ääressä istumista. Mutta koska nykyään se riittää, deskityö on välttämätöntä - etenkin kun uusi tieto täytyy saada mahdollisimman nopeasti myös julki. Tärkeiden uutisaiheiden lisäksi moni haastateltava kertoi huomaavansa deskityössä myös paljon ajattomampia juttuaiheita. Ilman deskityötä nämä juttuaiheet olisivat selontekojen mukaan jääneet pimentoon.

Haastateltavat mielsivät deskityössä tuotettavat uutiset välttämättömäksi myös lukijan ja liiketoiminnan kannalta. Selonteissa välttämättömyyttä liiketoiminnalle perusteltiin sillä, että uutiset tuovat tuotteen pariin lukijoita, jotka eivät tulisi lukemaan pelkkiä pitkiä feature-artikkeleita. Useat haastateltavat avasivat logiikkaa seuraavasti: kun lukija tulee uutis sivustolle uutisen perässä, hän saattaa kiinnostua myös premium-artikkeleista ja lehden tilauksesta. Muutama haastateltava pohti selonteissaan myös sitä, että lukijat myös odottavat lehdeltä uutisia eikä pelkkiä timanttiartikkeleita. Läpi haastattelujen vallitsi vahva näkemys siitä, että sanomalehtenä toimiminen edellyttää vahvaa uutistekemistä. Tulevaisuudesta kysyttäessä moni haastateltava ei pitänyt toivottavana tai edes mahdollisena, että pitkällisen historian omaava sanomalehti lakkauttaisi nopeiden uutisten tuotannon tai vähentäisi uutisten julkaisua. Tätä perustelutapaa havainnollistaa seuraava sitaatti, jossa deskityön välttämättömyyttä alleviivaavat haastateltavan käyttämät sanat "välttämätön", "pakko" ja "ehdottomasti".

H2: "[T]ällä hetkellä halutaan molempia ja tavallaan mun mielestä se on oikeastaan välttämätöntäkin - - Kun me ei olla pelkästään kuitenkaan aikakausmedia - - Niin meidän on niinku pakko olla uutispuolella ehdottomasti uskottava. Tai ei ne muuten ne meidän pitkät hienot feature-jutut kiinnosta ketään tarpeeksi."

Viimeinen aineistossa tuotettu tapa rakentaa deskityötä välttämättömyytenä oli puhetapa, jossa korostettiin sen koulutuksellista ulottuvuutta. Useat haastateltavat puhuivat deskityöstä matalan kynnyksen toimitustyönä, josta täytyy olla kokemusta ennen pidempien juttujen pariin siirtymistä. Yksi esihenkilötehtävissä aiemmin työskennellyt haastateltava kuvasi, että aikoinaan kaikki kesätoimittajat halusivat ensimmäisenä kesänä Kuukausiliitteeseen, mutta hänestä on syytä "kiertää uutisosastolla katsomassa, että minkälainen

maailma oikeasti on ennen kuin alat niinku keskittymään kolme kuukautta yhteen aiheeseen.”

Toinen, 2010-luvulla uransa aloittanut haastateltava, sanoi pyytävänsä uudelle osastolle siirtyessään alkuun deskivuoroja, koska niiden avulla pääsee hyvin sisälle osaston aihepiiriin. Seuraava sitaatti tuli vastauksena kysymykseen, miksi deskityö keskittyy hyvin paljon nuorille määräaikaisille ja tarvittaessa töihin tuleville työntekijöille:

H7: “[D]eskityö mun mielestä ihan sikahyvää sisäänajoa uutistyyöhön. Siinä on tietty koulutuksellinen aspekti, että ajetaan sisään systeemiin laittamalla se nuori tai määräaikainen tai kesuri sinne deskiin, koska se on tosi opettavaista. - - No tämä kuulostaa nyt tosi vanhanaikaiselta, mutta kyllä mä niinku koen, että täytyy osata tehdä hyvää perusuutista ennen kuin voi lähteä sitten niinku tavallaan sooloilemaan siitä eteenpäin johonkin.”

Deskityön välttämättömyys ammattitaidon kannalta rakentui siis kahdella tavalla. Ensinnäkin deskityössä toimittaja prosessoi monipuolisesti tietoa eri aihealueista ja yhteiskunnasta, mikä on edellytys syventävien artikkeleiden kirjoittamiselle. Tämä tulee esiin ensimmäisen esimerkin muotoilussa, jonka mukaan uutistyyön myötä nuori toimittaja ”ymmärtää minkälainen maailma oikeasti on”, minkä jälkeen vasta voi syventyä yhteen aiheeseen. Toinen ammattitaitoa kerryttävä ulottuvuus liittyy toisen esimerkin ilmaukseen ”täytyy osata tehdä hyvää perusuutista ennen kuin voi lähteä sooloilemaan eteenpäin”. Selonteko kuvaa deskityötä yhteisöllisenä tapana oppia uutisten kirjoittamista siinä missä muu toimitustyö, jota vasten deskityö rakentuu, on yksinäisempää ”sooloilua”.

4.3 Vähättelyn diskurssi

Vaikka deskityö rakentui haastateltavien puheessa välttämättömäksi osaksi journalistista työtä nykyisessä toimintaympäristössä, liittyi siihen myös vähättelyä. Vähättelyn diskurssin juuret näkyivät aineistossa Helsingin Sanomien online-deskissä sen alkuaikoina työskennelleiden toimittajien selonteoissa. He kuvasivat, että verkon tekeminen oli muusta organisaatiosta irrallinen yksikkö, jonka toimintaa ei sen ulkopuolella ymmärretty tai arvostettu.

H1: “[A]ikaisemminhan se online arrostus ei ollut mikään. Siis ihan oikeasti ei ollut mikään, että myöskään ihan pomotasolla. Niinku [entisen päätoimittajan nimi] ei tajunnut sitä ikinä. Se tuli sinne ja sitten se pyöri ja se oli vähän silleen, että ”Aha mitä täällä? No, jatkakaa samaan malliin.” Että se oli täysin sivuutettu - - En mainitse nimeltä myöskään siis huippuarvostettuja kollegoita, jotka välillä päästeli sellaisia, että ”täällä te olette suolakaivoksessa”. - - Ja et ”ei toi oikein oo oikeeta journalismia, toi on tommosta niinku nopeata ja ei syvällistä ollenkaan.”

H2: "[M]e vitsailtiin, että me ollaan ufo Sanomatalon yllä. Ja me oltiin vähän niin kuin irrallaan kaikesta oikeasta paperisen lehden tekemisestä ja saatiin aika yksinään puuhastella ja pienellä porukalla tehdä ihan kaikkea."

Kyseiset sitaatit sisältävät paljon rikasta kielenkäyttöä ja rakentavat kuvaa deskityön asemasta Helsingin Sanomien toimituksessa 2000-luvun puolivälissä. Selonteissa toistuu vahva me vastaan muut -vastakkainasettelu silloisen deskityön ja printtilehden tekemisen välillä. Ilmaisut "arvostus ei ollut mikään, myöskään pomotasolla" ja "täysin sivuutettu" korostavat deskityöhön liittynyttä vähättelyä. Niistä rakentuu myös kuva päätuotteeseen verrattuna strategisesti mitättömästä, ennemminkin kokeiluluontoisesta toiminnasta, jonka parissa työskentelevät toimittajat "puuhastelivat" itsenäisesti. Printtilehden ja verkon tekemisen välillä vallitsi selontekojen perusteella selvä hierarkia: printin tekeminen oli "oikeaa journalismia", jonka standardeihin verkkotoimittajat eivät yltäneet. Ensimmäisen haastateltavan mukaan online-toimituksessa työskennelleet toimittajat omaksuivat roolinsa vähempiarvoisina toimittajina. Hieman myöhemmin haastattelussa ensimmäinen haastateltava kuvasi, miten online-toimituksen toimittajat kuvasivat tekevänsä "vaan tätä verkkoa".

Deskityön vähättely kiteytyy siis pitkälti siihen, voidaanko nopeaa ja reagoivaa toimittamista pitää journalismina. Toki oikean journalismin pohtimiseen haastateltavien puhetta ohjasi myös haastattelurungon kysymys: "Mitä mieltä olet väitteestä: deskissä istuminen ei ole oikeaa journalismia?" Edellä olevat sitaatit tosin ilmenivät ennen kyseistä kysymystä, joten tulosta voidaan pitää myös aineistolähtöisenä. Toinen haastateltava jatkoi aiemman sitaatin jälkeen sen pohtimista, onko hierarkia muuttunut sen myötä, kun deskityö on levitetty myös muiden kuin uutisdeskin tehtäväksi:

H2: "[E]i kertarysäyksellä tapahtunut muutos se, että meillä ajatellaan, että verkko on niin kuin ensisijainen ja paperi on sitten jotain mikä kootaan jälkeenpäin - - [E]nääh siinä mielessä ei ole vuosiin ollut olemassakaan mitään niin kuin erillistä pelkkää verkkotoimitusta ja oikeita toimittajia paperilehdessä. - - Siitä huolimatta niin varmaan edelleenkin toki on niin kuin olemassa sellaisia - - ettei välttämättä ymmärretä sitä, että mitä se niinku nopea tekeminen vaatii. Että minkälaista ammattitaitoa siihen tarvitaan?"

Haastateltava kuvaa siis printin ja verkon välisen hierarkian murtumisen olleen pitkä prosessi. Myös ensimmäinen haastateltava ilmaisi, että "kun digitalisaatio on vienyt meidät, ihmiset on käyneet pitkän matkan omassa päässään". Asennoitumisessa deskityöhön on siis tapahtunut muutosta, mutta samalla viitteitä vähättelyn diskurssista on edelleen. Edellisessä sitaatissa toinen haastateltava pohtii, että deskityön luonnetta ei edelleenkään täysin ymmärretä. Haastateltava ei tarkenna, kuka tai ketkä eivät ymmärrä deskityön vaatimuksia, mutta antaa ymmärtää, että ymmärtämättömyyteen liittyy ajatus siitä, ettei siinä tarvita erityistä ammattitaitoa.

Pitkän uran tehneet toimittajat korostivat asenteissa tapahtunutta muutosta. Yksi haastateltavista esimerkiksi kuvasi hierarkian kääntyneen pääläelleen ja että "on tapahtunut täydellinen paradigman käänös". On kiinnostavaa, miten

kokeneet toimittajat eivät juurikaan kuvanneet vähättelyn puhettavan esiintyvän enää nykyhetkessä, mutta sen sijaan vähättelyn sävyt toistuvat vahvasti 2010-luvulla aloittaneiden toimittajien puhetavoissa. Seuraavassa sitaatissa haastateltava kuvaa, miten deskityöstä vallitsee edelleen yleinen mielikuva "nopeana räpellyksenä".

H7: "Kyllä mun mielestä deskityöllä... ehkä siinä on joku sellainen sanomaton sääntö, että ajatellaan, että se on vähän niinku vain deskityötä. - - Kyllä mä näen, että siinä on sellainen ero, että mielikuvien tasolla, miten deskityötä arvostetaan ja sitten se, mitä ihmiset oikeasti ajattelee deskityöstä. Niin siinä on niinku ero, koska se yleinen mielikuva on se, että deskityö nyt on vaan tollaista nopeata räpellystä ja ne vaan kääntää uutisia ja ottaa STT:ltä ja tän tyyppistä."

Myöhemmin haastattelussa kyseinen haastateltava kuvaa, että yhä edelleen pelkkää deskityötä tekevät toimittajat kuvaavat olevansa "vaan deskitoimittajia". Huomattavaa on ilmaisun lähes täydellinen yhtäläisyys ensimmäisen haastateltavan käyttämään "me nyt tehdään vaan tätä verkkoa", jolla hän kuvasi 2000-luvun puolivälissä deskitoimittajien puhetapaa omasta työstään. Aineisto antaa siis viitteitä siitä, että deskitoimittajat yhä edelleen myös itse ylläpitäisivät vähäteltyä asemaansa, mutta tämän varmistamiseksi täytyisi haastatella pelkässä deskiroolissa työskenteleviä.

Myös toinen 2010-luvulla uransa aloittanut toimittaja kuvasi, että deskivuoroja tekevät toimittajat arvostavat deskityötä. Hänen mukaansa deskityön vähäinen arvostus organisaatiossa näyttäytyy sen kautta, ketkä sitä tekevät ja mitkä ovat siihen suunnatut resurssit. Seuraava selonteko rakentaa deskityöstä kuvaa kakkosluokan työntekijöiden hommana, jota tehdään liian vähillä resursseilla ja prekaareita työntekijöitä hyväksikäyttämällä.

H5: "[N]äkymä on aika lailla se, että deskityötä tekee ne nuoremmat ihmiset, jotka on epätyypillisissä työsuhteissa - - [J]a pidempää ja analyttistä tekee lähinnä tällaiset hyvin nimekkäät konkarit - - Kyllä mä jotenkin koen, että tuntuu, että ehkä niin kuin sellaisissa kirittävässä juhlapuheissa sitä deskityötä arvostetaan tai ehkä jopa vähän pidetään itsestäänselvyytenä - - Mutta sitten se tehdään aika vähillä resursseilla. Tai jotenkin ehkä myös toisinaan silleen hiukan ihmisten selkänahasta repien."

Deskityön vähättelyä kuvatessaan haastateltavat puhuvat yleisestä mielipiteestä, mutta samalla korostavat, että henkilökohtaisesti arvostavat deskityötä suuresti. Vähättelyn puhettavassa on sisäänrakennettuna vastakkainasettelu deskityön ja muun työn välille. Samalla sitä tekevien ja "muiden" välille syntyy vastakkainasettelu, jossa deskityötä tekevät ymmärtävät työn arvon ja muut eivät. "Muiden" voidaan kuitenkin ajatella olevan olemassa vain puheen tasolla, sillä aineiston perusteella deskityön välttämättömyydestä vallitsee yleisesti jaettu konsensus.

H7: "[K]uka tahansa, jos miettii vähän pidempään, että mitä se deskityö on - - niin kyllähän kaikki tietää, että se on niinku tärkeätä työtä ja meillä tehdään sitä hyvin."

Voidaan ajatella, että toimittajat ovat sisäistäneet menneisyydestä kumpuavan vähättelyn puhettavan, vaikka sen rinnalle on noussut jaettu käsitys työn muodon välttämättömyydestä. Merkityksellisyyden puhettavassa valotan enemmän toimittajien tarvetta perustella deskityön merkityksellisyyttä suhteessa vähättelyn puhetapaan. Vertailusta huolimatta haastateltavat eivät sanoneet arvostavansa jotakin työn muotoa toista enemmän. Poikkeuksen tekee kolmas nuoren polven toimittaja, joka sanoo suoraan arvostavansa pitkien juttujen tekijöitä, sillä hänelle työn arvostusta eniten määrittävä tekijä on siinä tarvittava luovuus.

Vähättelyn diskurssin esittelyn lopuksi palaan vielä kysymykseen, onko deskityö oikeaa journalismia. Deskityön vähättelyn taustalla piilee pelko siitä, että uutisten tekeminen nopeasti, lyhyesti ja tiedotteisiin reagoiden saattaa riskeerata journalismin eli oman tiedonhankinnan ja asioiden punnitsemisen. Seuraavissa sitaateissa kaksi haastateltavaa pohtii eri näkökulmista sitä, miksi deskityössä ei välttämättä onnistuta tuottamaan laadukasta journalismia.

H7: "[M]un mielestä se niinku tavallaan perus juttujen kääntäminen tai niinku tiedotteista juttujen muokkaaminen niin... Se on enemmän tiedonvälitystä kuin journalismia. Mutta mun mielestä deskissä on mahdollista myös tehdä journalismia eli juuri sillä, että sä jalostat niitä uutisia eteenpäin, sä teet omaa tiedonhankintaa. Mun mielestä niinku se ero tiedonvälityksen ja journalismin välillä on just siinä omassa tiedonhankinnassa. - - Eli mä sanoisin, että deskityö ei välttämättä aina ole journalismia, välillä se on puhtaasti tiedonvälitystä. Mutta siellä on mahdollista, hyvinkin mahdollista tehdä journalismia."

H3: "Se ajattelemisen aika ja sen asian syvällisen ymmärtämisen aika on niinku muuttunut tosi minimaaliseksi, että tuota mua joskus hirvittää, kun mä katson näitä meidän uusia todella hyviä online-toimittajia, että kun niille heitetään joku - - juttu, että teepäs tuosta uutinen. Niin ne tekee sen viidessä minuutissa silleen, että ne tekee sen niinku robotti, niinku kone ja siihen ei sisälly enää sitten semmoista niinku semmoista harkintaa että, hetkinen onks tässä mitään järkeä?"

Siitä huolimatta että kyseiset haastateltavat korostivat arvostavansa deskityötä suuresti, he tunnustavat puheessaan siihen liittyvät ammattieettiset ongelmat. Kiinnostava ristiriita löytyy jälkimmäisestä sitaatista, jossa pitkän uran tehnyt toimittaja kuvaa, miten "todella hyvät" deskitoimittajat tekevät työnsä kuin robotit, eivätkä pysähdy punnitsemaan tietoa. Selonteossa esiintyy koko vähättelyn diskurssiin olennaisesti liittyvä ristiriita. Ollakseen hyvä deskityössä, toimittajan tulee olla äärimmäisen nopea, sillä olosuhteet ovat tehneet työstä äärimmäisen nopeatahtista. Mutta samalla toimittaja on vaarassa laiminlyödä journalismin perustehtävänä pidetyn itsenäisen tiedon punnitsemisen.

Työn arvostuksesta vallitsee siis kaksi kilpailevaa puhetapaa: yhtäältä deskityö on nopean tiedonvälityksen kannalta välttämätöntä mutta toisaalta juuri nopeus estää toimittajia yltämästä muihin tärkeisiin arvoihin, mikä tekee deskityöstä vähempiarvoista journalistista työtä. Nämä kaksi keskenään ristiriitaista puhetapaa muodostavat arvostuksen jännitteen. Arvostuksen jännite

näkyvät myös tavoissa, joilla haastateltavat rakensivat deskityöstä puheessaan merkityksellistä.

4.4 Työn merkityksellisyyden diskurssi

Siinä missä deskityön välttämättömyyden ja vähättelyn diskurssit rakentuivat haastatteluissa yleisesti vallitsevina puhetapoina, deskityön merkityksellisyyden puhettavassa korostuivat enemmän puhujien henkilökohtaiset kokemukset ja arvot. Deskityön merkityksellisyyden ytimessä oli läpi aineiston vahva yksilöllinen halu toteuttaa tärkeiksi koettuja journalistisia arvoja. Kiteytettynä kaikissa haastatteluissa toistui sama merkityksenanto: deskityö on henkilökohtaisesti merkityksellistä, koska työssä pääsee toteuttamaan journalistisia arvoja julkispalvelusta ja välittömyydestä eli tavoitetta mahdollisimman nopeasta ja merkittävän yhteiskunnallisen tiedon välittämisestä.

Henkilökohtainen puhe deskityön merkityksellisyydestä nivoutuu siis toimittajien ammattikunnassa ja myös laajemmin yhteiskunnassa jaettuun käsitykseen journalismin tehtävästä. Haastateltavat rakentavat työstään merkityksellistä nojaamalla henkilökohtaisten kokemustensa lisäksi näihin laajasti hyväksytyihin merkityksiin ja toisintavat ammattikunnalle tyypillistä puhetapaa uutisten tärkeydestä. Alla olevat sitaattit ovat esimerkkejä tavoista, joilla haastateltavat rakensivat deskityön merkityksellisyyttä samanaikaisesti sekä oman kokemuksensa kautta että vetoamalla haastattelun kontekstin ulkopuolella vallitseviin yleisempiin puhetapoihin.

H1: " [etunimi sukunimi] sanoi hyvin - - että tää korona toi tavallaan sen merkityksen, että mikä se uutisten merkitys niin kuin on ihan oikeasti niinku yhteiskunnallisesti. Että ihmiset saa sen tiedon, kysytään oikeita kysymyksiä niin edelleen. Että totta kai se on niinku ihan hirveän merkityksellistä. Et sen uutisen merkitys taas on sitten siinä hetkessä just nyt, että ihmiset saa sen olennaisimman tiedon asioista niin se on mun mielestä se tärkein. Siinä hetkessä se on ihan supertärkeä ja juuri tämä klassinen, että tarjoaa ihmisille sitä tietoa, mitä ne tarvii niinku ollakseen maailmassa ja yhteiskunnassa. Että kyllä mä niin kuin sen merkityksen niinku näen tosi isona. Ja ihan yhteiskunnan, kaiken kannalta, ihmisten itsensä, arjen kannalta."

H6: "Uutinen on kuitenkin edelleen... Se silleen tekstilajeista arvokkain, että siinä pääsee tekemään niitä asioita, jotka sillä hetkellä kiinnostaa ihmisiä. Niin mä sanoisin."

Sitaateissa suurin osa puheesta käsittelee ja toisintaa puhetapaa uutisten merkityksestä yhteiskunnalle, mutta näiden merkitysten henkilökohtaisuus korostuu ilmaisuissa "mun mielestä se tärkein", "sen merkityksen näen tosi isona" ja "niin mä sanoisin". Henkilökohtaisen ja yhteiskunnallisen merkityksellisyyden rakentamiseen moni haastateltava käytti esimerkkeinä ajankohtaisia uutistilanteita, kuten koronapandemiaa ja Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainassa.

Henkilökohtaiseen merkityksellisyyteen liittyi kaikkien haastateltavien puheessa halu olla uutistoiminnan ytimessä. Kaksi haastateltavaa kuvasi, että heille tuottaa vaikeuksia työskennellä muiden aiheiden parissa, jos jotain suurta tapahtuu ja he eivät ole itse deskivuorossa. Ensimmäinen kertoi, miten esimerkiksi Ukrainan sodan kohdalla hänestä "tuntuu aika vaikealta keskittyä muihin, ei niin päivänpäällisiin aiheisiin" ja luonnehti tunnetta "haluksi olla siellä, missä tapahtuu ja mihin kaikkien kiinnostus kohdistuu". Toinen kertoi "tuskastuvansa", jos ei itse ole isojen tapahtumien uutisoinnissa mukana ja "menettävänsä mielenkiintonsa työhön", jos työn alla olevassa aiheessa ei ole uutisellista näkökulmaa.

Tähän sisäsyntyiseen haluun toteuttaa journalistisia arvoja liittyi kaksi keskeistä merkityksellisyyden rakentumisen tapaa. Ensimmäinen niistä on jo aiemmissa sitaateissa havainnollistuva puhetapa, jonka mukaan toimittajat palvelevat työllään jotain itseään suurempaa. Yksi haastateltavista sanallisti kokemaansa seuraavalla tavalla:

H2: "[K]un Hesarin suuri koneisto oikeasti käynnistynyt... Ja tuntuu, että on niinku tekemässä jotakin niinku oikeasti tälle ajalle merkityksellistä ja suurta... itseään suurempaa, niin varmaan se on ehkä niinku sellainen... että kokee, että sillä työllä on oikeasti yhteiskunnallista merkitystä."

Toisen haastateltavan puheessa muiden palveleminen sai myös toisen merkityksen. Hänen puheessaan toimittaja palvelee yleisön lisäksi myös haastateltaviaan, erityisesti eri alojen asiantuntijoita, jotka ovat "imarreltuja" siitä, että heidän asiantuntemustaan halutaan kuulla.

Toinen arvoihin liittyvä merkityksellisyyden rakentumisen tapa löytyy aineiston identiteettiä koskevasta puheesta. Lähes kaikki haastateltavat kertoivat, että nopeissa uutistilanteissa toimiminen on keskeinen osa heidän ammatti-identiteettiään, sillä juuri nopeissa tilanteissa yleisön tiedon tarve on suurin, eli työ on erityisen merkityksellistä. Seuraavassa sitaatissa välittömyyden arvo rakentuu puhujan identiteetin kannalta hyvin tärkeäksi.

H6: " [K]aikkein siisteintä duunia on mun mielestä sellainen joku kotimainen iso uutistapahtuma, - - jossa se on niinku kaikkein välittömintä, että ihmiset haluaa tietää ja sitten meidän duuni on niinku... oikeesti välillä tiedetään jo ennen poliiseja tai poliitikkoja, mitä tapahtuu ja tota... Se on todella iso osa mun ammatti-identiteettiä."

Välittömyyden arvon lisäksi puhujalle on merkityksellistä se, että toimittajana voi saada selville ja kertoa yleisölle asioita, jotka eivät ole vielä edes viranomaisten tiedossa. Se on haastateltavan sanoin "kaikkein siisteintä duunia" eli merkityksellistä ja kytkeytyy jälleen journalistisen työn julkispuoleen arvoon, jonka toteuttaminen on keskeinen osa puhujan ammatti-identiteettiä.

Kysyttäessä nopean uutistyön merkityksestä ammatti-identiteetille, kaikki haastateltavat punnitsivat uutistyötä suhteessa muuhun työhön ja sanatasolla erityisesti feature-journalismiin. Identiteettipuheessa uutistyö ja pidempi "taiteilijamainen" kirjoittaminen rakentuivat toisiinsa nähden niin

vastakkaisiksi, ettei yksilö voi rakentaa identiteettiään molempien varaan, vaan jokaisen täytyy valita identiteettiinsä ensisijaisesti jompikumpi.

H2: "Mä luulen, että mulla olisi varmaan jonkinlaisia vieroitusoireita, jos mä niinku siirtyisin kokonaan tekemään vaan semmoista niinku pidempää ja enemmän featuremaista tekstiä. Kyllä se niin kun siinä mielessä vaikuttaa paljonkin ammatti-identiteettiin. Ehkä mulla on nyt myös ollut aika pitkään sama seuranta-alue, ja siitä on sitten taas ehkä rakentunut toinen puoli sille identiteetille - - mutta kyllä siis sillä [deskivuoroissa] työskentelylläkin on niin kuin merkitys ja parasta ollakin kun [tietty osa] työajasta on sitä."

H4: "[S]e on pitkälle mun identiteetti kumminkin, että mä oon enemmän uutisihminen kuin tommonen taiteilija-kirjoittaja."

H6: "No vaikka mä oon nyt tuota vähän ehkä lipsunut ja kiinnostunut koko ajan enemmän feature-kirjoittamisesta, niin kyllä mun mielestä silleen kuningaslaji tässä journalismissa on tehdä juttuja heti siitä, mistä niinku kaikki puhuu."

Kaikki haastateltavat korostivat, että nopea uutistyö on heidän ammatti-identiteettiinsä ytimessä, mutta useat kertoivat haluavansa kehittyä myös featuremaisessa kirjoittamisessa. Pidemmässä kirjoittamisessa kehittyminen rakentui kuitenkin joko mukavaksi vaihteluksi tai väyläksi, jolla tulla vielä paremmaksi uutistoimittajaksi. Esimerkiksi yksi haastateltavista ilmaisi, että vaikka nopea uutistyö on hänellä "verissä", välillä on "hauska kokeilla jotain muutakin".

Toinen nuoremman polven haastateltava täsmensi identiteetistä kysyttäessä, että "reaktiivisen" deskityön sijaan hän haluaisi nähdä itsensä "proaktiivisessa" uutistyössä, jota hänen mukaansa on omien uutisten etsiminen sekä syvällisempien uutisjuttujen kirjoittaminen. Tätä merkitysrakennetta voi tarkastella useasta näkökulmasta. Kyseisen haastateltavan puheen tasolla voidaan tulkita, että nopeat uutistilanteet eivät ole hänelle yhtä merkityksellisiä kuin tutkivampi ja analyttisempi uutistyö. Siinä missä muiden haastateltavien identiteettipuhe tarkastelee heidän jo saavuttamaansa identiteettiä, kyseinen haastateltava tuottaa ainoana puhetta tavoittelemastaan identiteetistä, jota kohti hän haluaa pyrkiä. Puheessa korostuu myös autonomian merkitys, sillä deskityössä uutisaiheet eivät yleensä ole omia, vaan uutistilanteen ja uutispäälliköiden määrittämiä.

Tämän haastateltavan puhetapa eri tavoin merkityksellisistä uutistyön muodoista herätti tarpeen esittää aineistolle tarkentava kysymys: millaista on vähemmän merkityksellinen uutistyö? Aineistossa korostuvat yhteiskunnallisesti tärkeät ja poikkeukselliset tapahtumat, mutta yksi haastateltavista paljastaa puheessaan, että loppujen lopuksi merkityksellisyyden huippuhetkiä osuu kohdalle melko harvoin.

H2: "Mutta tietysti tämä on niinku semmonen harvemmin kohdalle osuva tilaisuus, että enimmäkseenhän ne on niitä tasaisen harmaita uutispäiviä, jolloin me ei kirjoiteta mistään niinku ihan hirvittävän kiinnostavasta."

”Tasaisen harmaat uutispäivät”, jolloin ei tapahdu mitään kovin kiinnostavaa, ovat melkoinen kontrasti aiemmissa sitaateissa kuvattuihin merkityksellisyyden huippuhetkiin. Toisin sanoen deskityön merkityksellisyys on voimakkaampaa suurten uutistapahtumien aikana, jolloin työn yhteiskunnallinen tärkeys on tavalliseen arkeen nähden selvemmin läsnä.

Sen lisäksi että deskityön kautta haastateltavat kokivat palvelevansa jotakin itseään suurempaa tarkoitusta, merkityksellisyys rakentui myös yhteisöllisyyden kokemuksen kautta. Aiemmin tässä luvussa käyttämästäni sitaateista voi tulkita, että ”Hesarin suureen koneistoon” kuuluminen on yksi osa merkityksellisyyden kokemuksesta. Useissa haastatteluissa toistui sama rakenne, jossa deskityö on pidempään kirjoittamiseen verrattuna yhteisöllisempää ja keskustelelevampaa, ja yhteenkuuluvuuden tunne on yksi keskeinen väylä merkityksellisyyteen. Jaetut journalistiset arvot vaikuttavat myös yhteisöllisyyden taustalla. Seuraavista sitaateista ensimmäisessä jatkuvat keskustelut journalismin etiikasta toimivat ryhmän yhteenhitaajana ja keskustelujen ohella tiivis ryhmähenki oli puhujalle merkityksellistä.

H2: ”[M]eille muodostui hirveän kiinteä ryhmä sinne online-toimitukseen, me puhuttiin tosi paljon ääneen ja se mikä musta oli niinku nuorena toimittajana tosi kiinnostavaa ja ihanaa, että me puhuttiin esimerkiksi journalismin etiikasta ihan älyttömän paljon ja ihan koko ajan siinä työssä.”

Toisen haastateltavan puheessa deskiroolissa kiertäminen ”hitsaa työyhteisöä” eli rakentaa yhteisöllisyyttä merkityksellisellä tavalla. Ennen sitaattia olin haastattelijana todennut, että HS:n toimituksessa näkyy jonkin verran tutkimuksessa esiin tullut ilmiö, että nopein uutistyo keskittyy nuorille ja määräaikaisille työntekijöille, jonka jälkeen haastateltava alkoi puheessaan punnita työnjaon reiluuutta.

H3: ”Mä itse tykkään siitä, että kaikki pannaan ikään kuin samaan veneeseen - - Itse asiassa mä niinku jotenkin koen jonkinlaista ylpeyttä siitä, että näkee niinku semmoisia eläkettä lähestyviä ihmisiä siellä sunnuntai-iltana tekemässä lehteä. - - [M]usta siinä on jotain hienoa. Siinä on jotain semmoista niinku vanhaa hyvää meininkiä. Et siinä on semmoista niinku... se hitsaa sitä työyhteisöä. Ja musta niinku hyvät työyhteisöt on semmoisia, missä ihmisillä on semmoinen niinku reilouden kokemus siitä, että kaikkii arvostetaan ja kaikkia kohdellaan samalla tavalla.”

Keskustelun kulusta jää hieman epäselväksi, mihin haastateltava viittaa ”hyvällä meiningillä”, mutta puheessaan hän esittää, että deskivuorojen jakaminen tasapuolisesti on reilua sekä yhteisöllisyyttä rakentavaa.

”Hauska ja hyvä meininki” toistuivat lähes identtisin sanamuodoin useiden haastateltavien puheissa yhteisöllisyydestä. Eräs haastateltavista kuvasi, että ”hyvää meininkiä ja huumoria tarvitaan, jotta koneisto jaksaa pyöriä”. Tämä tekee näkyväksi merkityksellisyyden nivoutumisen sen vastapariin eli työn rankkuuteen. Käsittelen deskityön rankkuutta ja siihen liittyvää huumoria tarkemmin seuraavassa luvussa.

Yhteisöllisyys rakentui aineistossa myös tavaksi, jolla deskityötä tekevät toimittajat rakentavat työnsä merkityksellisyyttä suhteessa aiemmin kuvattuun vähättelyn puhetapaan. Esimerkiksi seuraavassa sitaatissa vahva yhteenkuuluvuus on vastavoima yleistä arvostuksen puutetta kohtaan:

H7: "[I]sossa kuvassa ne [deskivuorot] ei ole niin arvostettuja - - mutta sitten taas toisaalta deskivuoroja on juuri sen kollegiaalisen meiningin takia mun mielestä vaan ihan sairaan kivaa tehdä. - - Että mä oon silleen, että okei tää työ, mitä mä nyt teen, se ei ole ehkä yhtä silleen niinku arvostettavaa prestiisijournalismia, mitä niinku meiltä odotetaan, mut sit on vaan itse vaan silleen, että vitsi miten kiva olla tekemässä näiden tyyppien kanssa näitä töitä. Että ehdottomasti se yhteistyön tunnelma siinä on niinku vahva."

Yhteisöllisyyteen liittyy siis vahvasti vähättelyn puhetavasta tuttu me vastaan muut -asetelma. Toimittajat perustelevat deskityön merkityksellisyyttä suhteessa vähättelyn puhetapaan julkispalvelun ja välittömyyden arvoilla, mutta yhteisöllisyys saa aineistossa erilaisen roolin. Se on voima, jonka myötä puhuja hylkää tarpeen perustella työn arvoa "muille", koska yhteisössä jaettu arvostus riittää.

Journalististen arvojen toteuttaminen ja yhteisöllisyys olivat aineistossa selvästi yleisimpiä tapoja rakentaa deskityön merkityksellisyyttä. Niistä puhuessaan haastateltavat rakensivat itsestään kuvaa pyyteettöminä yleisen hyvän palvelijoina, joille merkityksellisintä on journalismin ideaalien toteuttaminen ja samanmieliseen yhteisöön kuuluminen. Yksilöt eivät korostuneet juurikaan edes puheessa uutiskilpailusta, vaan silloinkin haastateltavat häivyttivät itsensä yksilöinä ja puhuivat kilpailuista eri medioiden tasolla. Seuraavissa sitaateissa havainnollistuu, miten puhe on joko passiivissa tai me-muodossa ja miten kilpailusta puhuttaessa läsnä on olennaisesti yleisön tiedonjonon palveleminen.

H2: "[J]os kyseessä on joku semmoinen niinku suuri uutistapahtuma, missä sitten niinku oikeasti näkee, että ihmiset todella janoaa tietoa ja me pärjätään siinä uutiskilpailussa hyvin, niin onhan se niinku hyvin tyydyttävää."

H4: "[S]ehän on hirveän stressaavaa, mutta sitten jos siinä pärjää niin sitten se on ihan mukavaa. Mutta sitten jos ei pärjää niin se on kyllä äärimmäisen ikävää."

On kiinnostavaa, miten vähän haastateltavat korostavat itseään ja omia saavutuksia puhuessaan työn merkityksellisyydestä. Poikkeuksen tekee yksi haastateltavista, joka kuvasi muista poiketen uutistyyliin liittyviä itsekeskeisempiä ulottuvuuksia. Hänen mukaansa deskityö on lähtökohtaisesti kaikille ihmisille merkityksellistä, koska on yleisinhimillisesti palkitsevaa päästä kertomaan muille uutta tietoa. Hän vertasi uuden tiedon julkaisemista juoruiluun, johon kaikilla ihmisillä on sisäsyntyinen tarve. Haastateltava vertasi deskitoimittajia "entisaikojen juoruämmiin", jotka ovat suuria vallankäyttäjiä päästessään kertomaan jotakin, mitä muut eivät ole vielä kuulleet ja minkä kaikki haluavat kuulla.

H3: ”Jos sun uutisvuorolle sattuu semmoinen, että joku asia alkaa, joku mitä ei oo koskaan ennen tapahtunut. Tai sitten joku on saanut selville jonkun asian, mistä kukaan ei ole koskaan aiemmin kuullut. Ja sit sä pääset mukaan siitä uutisoimaan niin silloinhan sä oot niinku se juoruämmä siellä kylän raitilla, joka pääsee siitä niinku heti kertomaan ja se on mahtavaa pääomaa, jos sulla on niinku kunnon juoru kerrottavana.”

Tässä haastateltavan analogiassa merkityksellisyys syntyy siis ensisijaisesti yksilön halusta ”juoruta”, ja muissa haastatteluissa korostuneet journalistiset arvot ja muiden palveleminen jäävät toissijaisiksi. Vaikka kyseessä on vain yhden haastateltavan tuottama puhetapa, se luo kiinnostavan kontrastin muuhun aineistoon.

Seuraava sitaatti on yksi harvoista aineiston kohdista, joissa henkilökohtaiset saavutukset kytkeytyvät deskityön merkityksellisyyteen. Siinä yksilöllinen saavutus eli asioiden aikaansaaminen yhdistyy julkis palvelun arvoon eli tiedonvälitykseen ja yhteisön osana toimimiseen.

H5: ”[S]e että saa asioita valmiiksi paljon ja monta kertaa päivässä niin onhan se palkitsevaa. Tuntee tehneensä. Tai jos joskus saattaa ehtiä vaikka katsoa printtilehteä deskiviikolla ja sit voi tuntea sellaista mielihyvää, kun avaa jonkun aukeaman ja sit on silleen - - olenkin näköjään osallistunut viiden jutun tekoon tällä aukeamalla. Se on ihan kiva huomata, että siinä tuntuu, että on saanut asioita tehtyä ja on saanut tietoa välitettyä.”

Sitaatti toisintaa jälleen deskityön merkityksellisyyden ydinmerkityksiä. Deskityön kautta haastateltavat toteuttavat jaettuja arvoja uutisten yhteiskunnallisesta merkittävytydestä. Samalla he palvelevat toimituksen muodostaman yhteisön osana jotain itseään suurempaa. Haastateltavieni merkityksellisyyspuheessa keskiössä ovat siis vahvasti työn merkityksellisyyden kirjallisuudessa keskeiset ulottuvuudet, kuten omien arvojen ja identiteetin toteuttaminen sekä muiden palveleminen ja tarve kokea yhteyttä muihin.

4.5 Rankkuuden diskurssi

Deskityön välttämättömyyden diskurssi sisälsi jaetun hyväksynnän siitä, että se on luonteeltaan vuorotyötä, joka on erittäin nopeaa ja intensiivistä. Deskityön ominaisuudet rakentuivat aineistossa luonnollisiksi, väistämättömiksi ja ulkopuolelta määritellyiksi. Toimittajat eivät esimerkiksi tuoneet esiin, että toimituksen johdolla olisi mahdollisuuksia järjestää nopea uutistyo muilla tavoin.

Deskityön rankkuus rakentui siis väistämättömäksi hinnaksi, joka toimittajien täytyy nykyisessä äärimmäisen kilpaillussa ja nopeassa digitaalisessa mediaympäristössä maksaa, jotta työ voi olla merkityksellistä eli sen kautta voi toteuttaa journalistisia arvoja tiedonvälityksen välittömyydestä. Seuraava sitaatti havainnollistaa, miten deskityössä uutisia tehdään hyvinvoinnin kustannuksella:

H6: "[J]os haluaa olla oikeasti nopea ja haluaa olla oikeasti ensimmäisenä kertomassa, niin se vaatii tietysti niinku vähän liikaakin silleen... Et eihän siinä niinku kukaan mene syömään sitten, jos jotain selvitetään. Mikä ei niinku varmasti ole miltään osin niinku tämmöisen perus työhyvinvointiasioiden kannalta järkevää. Että tuota... kaikki muu jää sivuun, koska ei haluta olla sillä väärällä minuutilla väärässä paikassa, vaan halutaan, että silloin on niinku kädet näppiksellä niin se on tosi kuormittavaa. Sitten kuormittavaa on se, kun yrittää seurata niin montaa kanavaa samaa aikaan."

Sitaatissa ilmaisu "jos haluaa olla oikeasti nopea - - se vaatii tietysti vähän liikaakin silleen..." kertoo, miten haastateltava legitimoit hyvinvoinnin laiminlyömistä olosuhteilla. Mahdollisimman nopea tiedonvälitys "vaatii" eli pakottaa "tietysti" eli väistämättä toimittajat uhraamaan omia perustarpeitaan. Uutistoimittajaa siis sitoo velvollisuus laatia juttu mahdollisimman nopeasti julkaistavaksi hinnalla millä hyvänsä.

Myös muiden haastateltavien puheessa deskityö on luonnollisesti ja väistämättä kuormittavaa. Haastateltavat rakensivat puheessaan deskityön rankkuutta eniten vuorotyön kuormittavuuden ja työn äärimmäisen nopeuden kautta. Nopeus ja lisääntyneet työtehtävät korostuivat erityisesti kokoneiden toimittajien puheessa, kun he kuvasivat uutistyössä tapahtunutta muutosta. Kaksi haastateltavaa kuvaa 2000-luvun puolenvälin jälkeen tapahtunutta työskentelyn muutosta seuraavasti:

H1: "Kyl se niinku on muuttunut ihan valtavasti ja nythän siis siitä ei olisi toista sanaakaan - - että kaikki vaan julki ensimmäisenä mitä saadaan. Ja tehdään reaaliaikaista niinku joku tiekkari niinku kirjoitetaan samaan aikaan. Kun ennen vanhaan oli tiekkari [tiedotustilaisuus], jossa käytiin ja sitten tultiin toimitukseen ja kirjoitettiin ja sitten julkaistiin se ehkä. Ja en tiedä niinku verkossa julkaistiin ehkä joku STT:n pätkä tyyliin. Että onhan se muuttunut ihan älyttömästi siinä niinku nopeudessa. Että se on niinku ollut se suurin muutos."

H3: "[M]un piti kirjoittaa siitä uutinen, mahdollisesti kommentti, uutisanalyysi - - tavallaan yksi ihminen rupesi tekemään niinku perinteisesti viiden tai kuuden ihmisen töitä, että mä olin radiotoimittaja, sanomalehtitoimittaja, nettitoimittaja, videokuvaaja ja välillä videoedaaja. Ja - - tämä kaikki rikastaa tietysti niinku sitä, että mitä jengi, yleisöt saa. Mut sitten flipsidena on sitten tää sydänkohtauksen pelko."

Äärimmäisen kuormittavuuden eli "sydänkohtauksen pelon" lisäksi kolmas haastateltava kuvasi rikkaasti nopeuden toista kääntöpuolta. Koska kaikki mahdollinen täytyy saada julki mahdollisimman nopeasti, toimittajan täytyy yrittää koota luotettavia uutisia usein epävarmoista ja vajaista tiedoista. Näin kolmas haastateltava kuvaa deskitoimittajaan kohdistuvaa velvollisuuksien taakkaa:

H3: "Sitten se mikä siinä on se ikävä puoli ikuisesti - - semmonen niinku suoltaminen - - aina se puutteellisilla tiedoilla toimiminen. Epävarmuus siitä, että ymmärrätkö mä tämän asian, ajan puute siitä, että sulla ei oo aikaa edes mennä kattomaan sitä Wikipedia-artikkelia, jonka sä tiedät, että siellä se tieto olisi, mutta kun ei ole kertakaikkiaan ekstra viittä minuuttia, jonka voisi käyttää. - - Se on se niinku ikävin,

masentavin ja raivostuttavin piirre, että et sä et tunne niitä asioita ja sit sun kuitenkin pitää esittää... ei pidä teeskennellä lukijoille, mut sun pitää niinku kirjoittaa semmoista välttävää tekstiä, jossa ei ole virheitä. Niin se on myös sitten niinku aika raskasta, aika vastuullista puuhaa, että sun pitää pystyä niinku kertomaan asiat riittävän oikein.”

Edeltävä katkelma on kiinnostava monesta syystä. Ensinnäkin se kuvaa elävästi todellisuutta, jossa deskityössä yhdistyy kaksi raskasta velvollisuutta, jotka ovat usein toistensa kanssa ristiriidassa: velvollisuus kertoa asiat mahdollisimman nopeasti ja velvollisuus juttuun kirjoitettujen asioiden oikeellisuudesta. Molempia on haastateltavan mukaan nopeimmissa uutistilanteissa mahdotonta toteuttaa, mikä tekee työstä ”ikävää”, ”masentavaa” ja ”raivostuttavaa”. Kompromissin voi tulkita tuottavan haastateltavalle riittämättömyyden kokemuksen. Tuloksena on ”välttävää tekstiä, jossa ei ole virheitä” ja jossa asiat ”pitää pystyä kertomaan riittävän oikein”, mikä kieli siitä, että toimittaja joutuu peittämään juttua kirjoittaessaan ne aukot, joista hänellä ei ole varmistettua tietoa.

Haastateltavat pehmensivät työn intensiivisyyttä ja velvollisuuksien taakkaa kuvaamalla työn rankkuutta humoristisilla ilmaisuilla tai keventävillä kielikuvilla. Tämä näkyi jo aiemmassa sitaatissa esiintyneessä ilmaisussa: ”flipsidena on sitten tää sydänkohtauksen pelko”. Deskityöhön viitattiin aineistossa myös ”raakana uutismättönä” ja esimerkiksi seuraavalla tavalla:

H3: ”Esimerkiksi meillä ollaan vauvasta vaariin niinku samassa vuorokierrossa. Että tuota... jumala ei armahda yhtään ketään meistä.”

”Jumala ei armahda yhtään ketään meistä” sisältää merkityksen, että deskivuorot ja niiden rankkuus ovat jotain, mikä jokaisen uutistoimittajan on vain kestettävä yhteisen hyvän edessä. Samalla nämä ilmaisut ovat hyvin itseironisia. Seuraavassa sitaatissa yksi haastateltavista kuvaa, miten yhteisöllinen ”hyvä meininki” ja ryhmän sisällä jaettu huumori ovat jaksamisen edellytys:

H7: ”Ja sitten toisaalta meillä oli myös tosi hauskaa, että jotenkin silleen... Mulla ainakin deskissä oli aina sellainen jotenkin fiilis, että siinä on pakko vähän jotenkin pitää sellaista sellaista hyvää meininkiä yllä, että se koneisto jotenkin jaksaa pyöriä, niin mä jotenkin tuota nautin suuresti siitä.”

Haastateltavat kuvasivat deskityön rankkuutta myös urheilu- ja sotametaforin. Esimerkiksi eräs haastateltava vertasi naureskellen uutistyöläisiä journalistisen työn ”etujoukoiksi, jotka käyvät ensimmäisenä ottamassa luodin kalloonsa”. Sotavertaus elää aktiivisesti myös organisaation sisäisessä kielenkäytössä, sillä deskityötä kulloinkin tekeviin toimittajiin viitataan vakiintuneesti ”uutisetulinjana”. Toinen kuvasi deskivuoroja seuraavalla tavalla kilpajuoksuksi:

H1: "[M]ulla on joskus semmoinen olo, että kuin juoksis sprintin, tiedätkö, että kun se saattaa olla, et nyt sä saat sen jutun ja sit sä niinku teet sen ja sä teet sen ehkä tunnissa tosi nopeasti. Niin sitten siinä on semmoinen, että sä vedät sprintin, se on satasen matka, mutta jos sä teet niinku satasen matkoja joka päivä... Jos sä olisit urheilija ja sä vetäisit joka päivä täpöllä niinku satasen matkan niin eihän nekään siitä palaudu. - - Että mä en tajua miten ne, jotka nyt tekee pelkkää uutisvuoroo, että kuin he jaksaa, että se voi olla heille tosi raskasta. Silloin kun sitä esiteltiin, mä olin vähän itse mieltä siitä, että mä en ikinä suostuisi siihen hommaan. Ne on nuoria ehkä ne siksi suostui."

Työn rankkuudesta kertoo paljon haastateltavan ilmaisu, ettei "ikinä suostuisi" työrooliin, jossa tehdään vain deskivuoroja, koska hän ei jaksaisi. Sen lisäksi että haastateltava rakentaa deskityön rankkuutta urheilumetaforan kautta, sitaatissa havainnollistuu yksilöllinen ja nuorena jaksaa -tyyppinen puhetapa. Kysyttäessä syitä siihen, miksi deskityö keskittyy nuorille työntekijöille, lähes kaikki haastateltavat aloittivat vastauksensa pohtimalla sitä, että nuorena vuorotyötä jaksaa paremmin kuin myöhemmin uralla. Lisäksi kaikki mainitsivat myös perhesyyt perustelemalla, että vuorotyö sopii parhaiten perheettömille ihmisille. Yksi pitkän uran tehneistä haastateltavista kertoi esimerkiksi tietyssä vaiheessa uraansa hakeneensa perhesyistä pois uutisosastolta säännöllisempien työaikojen takia.

Kolme haastateltavaa toi esiin, miten tietyt vuorot sopivat heidän yksilöllisiin tarpeisiinsa paremmin kuin toiset. Yksi heistä sanoi väsyvänsä iltavuoroissa, kun taas toinen kertoi, että aamuvuoroviikkoina muu elämä "kärsii", kun univajetta kertyy. Näistä kolmesta haastateltavasta kaksi kertoi, että uniongelmat vaikeuttavat heidän suoriutumistaan deskivuoroissa. Näin toinen heistä kuvaa deskityön vaativuutta:

H5: "[S]e deskityö on just semmoista, että se tavallaan tietyt ominaisuudet siinä työssä vähän kertaantuu ja häiritsee toisiaan, että sitten kun on esimerkiksi kauhean väsynyt niin sitten se kognitiivinen jotenkin skarppina pysyminen on yhä vaikeampaa. Ja tekee siitä työstä toisinaan jopa epämieluisaa tai kärsimystä."

Moni haastateltava kuvasi myös kykyä palautua intensiivisestä vuorotyö yksilön vahvuutena tai heikkoutena. Erityisen merkittävien uutistilanteiden kuvattiin aiheuttavan ylivirittyneen tilan, jota haastateltavat kuvasivat muun muassa "adrenaliinipölyiksi" ja "ylikierroksiksi". Esimerkiksi seuraavassa sitaatissa yksi haastateltavista kuvaa, miten on yksilöstä kiinni, kuinka hyvin työstä pystyy irrottautumaan ja palautumaan:

H1: "[N]uorena mulla oli se, että pystyin olemaan erittäin nopeassa uutistystyössä ja sitten mun ei tarvinnut mennä baariin sitä nollaamaan. Siis aika monihan meni ihan oikeasti sen takia, että ne ei voinut mennä niinku adrenaliinikiksi päällä... Niin sä et voi mennä kotiin nukkumaan, koska sä et vaan saa unta heti."

Sen lisäksi että deskityö vaatii työpäivän aikana hyvinvoinnista joustamista, yllä olevan kuvauksen perusteella työt ovat ainakin aiemmin valuneet usealla

toimittajalla myös vapaa-ajalle, sillä intensiivinen työpäivä täytyy "nollata" yöunien kustannuksella.

Palautumisen lisäksi haastateltavat peilasivat puheessaan myös muita yksilöllisiä kyvykkyksiä nopeatempoiseen työhön. Yksi haastateltavista kuvasi uutistyön sopivan itselleen siitä syystä, että hän on persoonana "hyvin nopea kaikissa käännteissään". Toinen kuvasi deskityön sopivan nuorille, koska nuorten elämänrytmi on muutenkin intensiivisempi ja keskittymiskyky heikompi. Seuraavassa sitaatissa haastateltava ilmaisee suoraan, että kaikille yksilöille deskityö ei sovi.

H3: "Että siis mä sanon vaan omana mielipiteenä. Tiedän toimittajia, jotka pystyy tekemään hyviä juttuja silleen, että jos niille annetaan virka-aika tai et ne saa elää semmoista niinku normaali arkirytmää ja ne tuottaa hyvää tavaraa Hesariin. Mut sit ne ei niinku kovinkaan hyvin suoriudu tommoisesta niinku kauhumättövuoroista, niin ehkä parempi, että niitä ei panna sinne. Kun siitä ei hyödy lukijat eikä organisaatio."

Haastateltava ei erittele niitä syitä, miksi hänen kuvaamaansa toimittajat eivät pärjää deskivuoroissa, mutta implikoi epäsuorasti, että kyseiset henkilöt tarvitsevat vakaita ja ennustettavia olosuhteita. Sen sijaan yksi nuorista haastateltavista pohti, miten hän itse kokee usein suoriutuvansa joitakin kollegojaan huonommin deskityöstä. Hän kertoi sietävänsä huonosti epävarmuutta ja sitä, ettei voi tietää kaikesta kaikkea. Haastateltava myös kuvasi olevansa "sellainen ihminen", jonka on vaikeaa lähteä esittämään kysymyksiä aiheesta, josta ei mielestään tiedä tarpeeksi. Tulkitsen, että kyseessä on aiemmin kuvaamani ristiriita kahden velvollisuuden, äärimmäisen nopeuden ja tiedon paikkaansapitävyyden välillä. Kiinnostavaa on, miten kyseinen nuori toimittaja näkee työn velvollisuuksista suoritutumisen omana henkilökohtaisena haasteenaan, kun taas aiemmin käsittelemässäni kokeneen toimittajan selonteossa velvollisuuksien ristipaine oli työn ikävä ominaispiirre.

Toimittajat siis puhuivat deskityön rankkuudesta peilaamalla omaa ja kollegojensa yksilöllistä sopivuutta deskityöhön. Rankkuuden diskurssissa on yksilön vastuulla sopeutua työn väistämättömiin olosuhteisiin. Deskityössä toimittajaa sitoo kaksi velvollisuutta, joiden molempien täydellinen toteuttaminen ei ole mahdollista. Mahdollisimman nopea tiedon välittäminen vaatii yksilöltä uhrautumista työn eteen ja epävarmoilla tiedoilla juttujen kirjoittamista. Seuraavassa sitaatissa kiteytyy rankkuuden yksilöllinen puhetapa, mutta haastateltava rakentaa samalla uutistoimittajista kuvaa ammattikuntana, johon kuuluakseen täytyy olla hieman sekaisin päästään, jotta työtä voi jaksaa.

H3: "Sitä ei saa unohtaa siitä sun gradusta pois, että tähän on sekopäisten ihmisten hommaa. Niin ikään kuin... Ehdottomasti ei semmoisille ihmisille, jotka haluaa jotenkin niinku semmoisen hirveän vakaan ja normaalin ja niinku yllätyksettömän elämän. Että niille en suosittelen alaa."

4.6 Mahdottomuuden diskurssi

Deskityöhön liittyvien merkitysten lisäksi halusin selvittää, miten toimittajat puhuvat työnkuvastaan, jossa erilaiset työtehtävät yhdistyvät. Kaikkien haastattelemieni toimittajien työnkuvaan kuuluu sekä deskityötä että niin kutsuttuja päivävuoroja, jotka sisältävät pitkäjänteisempää uutisten kirjoittamista, oman seuranta-aihealueen asioiden selvittämistä sekä erikoisartikkeleiden eli "uutistimanttien" laatimista.

Kaikki haastateltavat pitivät työnkuvaansa ideatasolla toimivana, mutta puheessa työn realiteeteista deskityö rakentui häiriönä tai haittana, joka häiritsee muita työtehtäviä, erityisesti henkilökohtaisiin seuranta-aiheisiin perehtymistä. Haastateltavat puhuivat erilaisten työtehtävien aiheuttamista paineista ja kuormittavuudesta tavalla, jota nimitän mahdottomuuden diskurssiksi.

H6: "Se on kohtuuttoman vaikea se mun perustyönkuva - - jos halutaan niinku isoja timantteja ja uutisseurantaa - - Niin näiden kahden hyvin erilaisen tekstilajien tekeminen päällekkäin, niin ei ole useinkaan mahdollista, vaikka kuinka haluaisi."

H2: "Maailma ei vaan valitettavasti toimii niin, että [seuranta-aiheet] olisi tauolla silloin kun minä olen siellä nopeassa vuorossa. Niin joskus menee aika omituiseksi säheltämiseksi - - Sekalaiset kontaktit ja poliitikot soittelee väärin aikoihin ja näin pois päin."

Yllä olevissa sitaateissa konkretisoituu, miten haastateltavat rakentavat työnsä mahdottomuutta. Ensimmäisessä sitaatissa haastateltava ei juurikaan perustele näkemystään, vaan esittää hyvin ehdottomana väitteenä, että hänen työnkuvansa on "kohtuuttoman vaikea" ja että erilaisia työtehtäviä "ei ole mahdollista" tehdä vaaditulla tavalla päällekkäin. Sen sijaan toisen sitaatin puhuja perustelee mahdottomuutta kertomalla, miten hän saa deskivuorojen aikana soittoja seuranta-aiheisiin liittyviltä kontakteiltaan, mistä aiheutuu "omituista säheltämistä". Ilmaisut "vaikka kuinka haluaisi" ja "maailma ei vaan valitettavasti toimi niin" ovat tapoja laajentaa omasta kokemuksesta ja mielipiteestä yleisesti vallitseva fakta asioiden tilasta.

Siinä missä deskityötä koskevissa diskursseissa olosuhteet näyttäytyivät organisaation ulkopuolelta saneltuina ja väistämättöminä, mahdottomuuden diskurssissa olosuhteet rakentuivat johdon määrittäminä. Sen seurauksena olosuhteet ovat neuvoteltavissa ja mahdottomuuden puhettavalla on muihin diskursseihin nähden funktio: pyrkimys tai vähintään toive työn olosuhteiden muutoksesta. Mahdottomuuden puhettavan ydin rakentuu johdon vaatimusten kyseenalaistamisen ympärille. Läpi haastattelujen toistuivat samat merkitykset, joiden mukaan johto vaatii liikoja, ei ymmärrä työn realiteetteja eikä ole asettanut tarpeeksi resursseja kaikkien tavoitteiden saavuttamiseksi.

Seuraavassa sitaatissa puhuja rakentaa mahdottomuutta peilaten johdolta tulevia, ristiriitaisiksi kokemiaan vaatimuksia käytettävissään oleviin resursseihin, erityisesti aikaan.

H7: "[V]älillä ollaan silleen, että nyt halutaan sitä pitkää juttua ja halutaan sitä featuree. Ja sitten taas välillä tuntuu, että no niin nyt teidän pitäisi laittaa aikaa tähän uutisten kaivamiseen ja just tähän omaan uutistyyöhön. Ja sit mä oon vähän silleen, että missä vaiheessa mulla on aikaa tehdä sitä omaa uutistyyötä, jos mä istun deskissä koko ajan reagoimassa muiden uutisiin. - - [N]e toiveet on osiltaankin ristiriitaisia, että sitten niinku pitäis niinku johdon ymmärtää myös, että... Joko sitten resursseja pitää lisätä, että nämä kaikki toiveet voidaan toteuttaa tai sitten pitää hyväksyä se, että niinku joka paikassa ei voi venyä kaikkeen."

Aika on keskeinen mahdottomuuden rakentaja, sillä haastateltavan puheessa reagoivaa deskityötä ja omaa uutistyyötä ei voi tehdä samanaikaisesti. Samanaikaisuus ei viittaa vain saman työvuoron aikana multitaskaamiseen, vaan siihen, että "oma uutistyyö" rakentuu pitkäjänteisenä jatkuvana prosessina, joka on tauolla, kun toimittaja on "deskissä reagoimassa muiden uutisiin".

Samalla tavoin mahdottomuus rakentui myös puheessa henkilökohtaisten seuranta-aihealueiden ja kiertävien deskivuorojen yhdistämisestä. Tiettyjä aihealueita seuraavat haastateltavat toistivat hyvin samanlaisin ilmaisin, miten he eivät pysty deskivuorojen takia seuraamaan aiheitaan "kunnolla". Deskivuorot häiritsevät seuranta-aiheiden parissa työskentelyä, sillä seuranta-aiheista uutisointi rakentuu lähes jokapäiväistä huomiota vaativana työn muotona. Toimittajan pitäisi olla herkeämättä seuraamassa aihealueensa tapahtumia, koska muuten jokin merkittävä uutisaihe voi jäädä huomaamatta. Seuranta-alueeseen liittyvää työtä on myös vaikeaa ennakoida tai hallita, mikä havainnollistuu esimerkiksi aiemmin käyttämässäni sitaatissa, jossa "sekalaiset kontaktit ja poliitikot soittelee vääriin aikoihin".

Seuraavissa sitaateissa mahdottomuus rakentuu jälleen ajan kautta esimerkiksi ilmaisuisissa "ei ehdi" ja "ei kerta kaikkiaan aika riitä".

H1: "[O]n ikään kuin seuranta-alue, mutta sitten on koko ajan ollut semmoinen riittämättömyyden tunne, että kun ei ehdi hoitaa sitä oikein kunnolla, että mikä mulla oli ihan semmoinen ajatus, että olisi velvollisuus hoitaa ne."

H2: "Ja kun pitäisi sitten lukea vaikka niitä... mulla on tosi monta esityslistaa luettavana - - Ja tietenkin niitä pitää lukea sitten niinäkin päivinä, kun mä nyt satun olemaan sillä nopeassa vuorossa ja..."

H6: "Joo siis tää on nyt tässä mun - - roolissa on silleen tosi, tosi kuormittavaa, että jos mä en tee niitä juttuja niin ei tee kukaan muukaan. Ja sit ku mä touhuan kaikkea muuta niin jää semmoisia omituisia aukkoja, että niinku kahteen viikkoon ei tuu yhtään juttua, vaikka mä oisin paiskinut kuinka paljon töitä. - - Niin sit se luo semmoista ärsyttävää painetta, kun ei kerta kaikkiaan aika riitä."

Mahdottomuuden lisäksi yllä olevissa sitaateissa korostuu puhujien kokema velvollisuudentunto seuranta-alueita kohtaan. Ensimmäisessä sitaatissa velvollisuus näyttäytyy velvollisuus-sanaksi alun ilmaisussa "on ikään kuin seuranta-alue". Ilmaisuu antaa ymmärtää, että koska puhuja ei pysty toteuttamaan velvollisuuttaan eli uutisoimaan seuranta-aiheestaan kattavasti,

henkilökohtainen seuranta-aihe on näennäinen. Sama näyttäytyy myös toisessa sitaatissa, kun haastateltava toteaa, että hänen "tietenkin pitää lukea" aihealueensa esityslistoja myös deskivuorojen aikana.

Kolmannessa sitaatissa velvollisuus kuuluu epäsuoremmin puheessa "ärsyttävästä paineesta", jota haastateltava kokee seuranta-aiheensa uutisointiin syntyneistä "omituisista aukoista". Niistä puhuessaan haastateltava tarkastelee muista haastateltavista poiketen työtään ja ajankäyttöään yleisölle näkyvien työn tulosten näkökulmasta. Velvollisuus rakentuu siis sen kautta, että haastateltava kokee velvollisuudekseen tarjota lukijoille tasaisesti juttuja seuranta-aiheestaan. Velvollisuuteen liittyy olennaisesti myös riittämättömyyden kokemus, joka on seurausta siitä, kun velvollisuus seuranta-aiheen uutisoinnista kohtaa mahdottomuuden.

Haastateltavat rakensivat mahdottomuutta myös vetoamalla erilaisista työtehtävistä johtuvaan kuormittumiseen. Haastateltavien puheessa kuormittavaksi rakentui työroolista toiseen vaihtaminen sekä se, että deskivuorojen aikana tehdään lisäksi seuranta-aiheisiin tai pitkiin juttuprojekteihin liittyviä töitä.

H6: "Se on myös kuormittavaa, että mun nykyisessä työnkuvassa harvemmin on ihan sellaista pelkästään uutista, että mulla on usein jotain muita projekteja taustalla, jotka kuitenkin saattaa vaatia aina jotain panosta. Niin siinä samaan aikaan jos joutuu niinku rämpimään jonkun uutisen perässä niin siinä on niinku aika monta rautaa tulella. Se on kuormittavaa."

H1: "Se tuplakuormitus siinä mielessä, että mä itse puheessanikin tajuan, että mä sanon, niin siinä on just ehkä se, että sä vedät sprinttiä ja maratonii samaan aikaan niin se on vähän... - - että mä en pysty molempia, että ei yksinkertaisesti niinku riitä kaistaa niinku molempiin."

Maratonilla ensimmäinen haastateltava viittasi nimenomaan timanttijuttuihin eli pitkiin featuremaiseihin erikoisartikkeleihin. Kuormittumisen lisäksi haastateltava toi esiin, ettei timanttijuttuihin resursoidulla ajalla pysty tuottamaan niin laadukasta lopputulosta kuin haluaisi. Koska kaikkien kolmen tehtävän tekeminen vuorotellen on mahdotonta, haastateltavan mielestä johdon ei pitäisi vaatia uutistoimittajilta timanttien tekemistä. Toinen haastateltava rakensi timanttijuttujen ja deskivuorojen yhdistämisen mahdottomuutta toisesta näkökulmasta.

H5: "Että tuota, että se resurssien irrottaminen siihen timanttityöhön tuntuu usein olevan olevan ehkä myös sellaista, että no saat tähän tämän päivän tai saat tähän kaks päivää, kun ne ei välttämättä etene itsestä riippumattomista syistä juuri niinä päivinä, jotka itse saa vapaaksi. Että niiden edistäminen on sitten vaikeata, jos - - kolme viikkoo niinku kahden timantteihin irrotettujen päivien ennen ja jälkeen on sitten ihan täynnä [deskivuoroja]."

Tämän perusteella myös uutistimanttien tekeminen rakentuu seuranta-aiheiden tavoin vaikeasti hallittavaksi ja ennakoitavaksi prosessiksi, jota deskivuorot häiritsevät.

Useat haastateltavat tuottivat myös puhetta tavoista, joilla he ovat muuttaneet omaa suhtautumistaan työn vaatimuksiin. Tässä puheessa vastuu työn mahdottomista tavoitteista palautuu takaisin johdolle. Esimerkiksi seuraavissa sitaateissa tämä tulee esiin samansisältöisissä sanavalinnoissa ”mä en ota mitään paineita”, ”on jonkun muun murhe” ja ”ei ole mun ongelma”:

H1: ”Ja siksi mä päätin, että yhdessä vaiheessa en tehnyt niitä [timatteja] ollenkaan. -- Että mä en siitä ota mitään paineita.”

H1: ”Mut sit mä aattelin, että miksi mä niinku stressaan itse sitä, mihin tavoitteisiin mun jutut päätyy, kun mä oon, et no ihan sama. -- Näin mä päätin ja voi kuule vapautti elämää kovasti. [nauraa] Ei tarvii stressata, että se on niinku jonkun muun murhe miettiä sitä.”

H7: ”[M]ä oon niinku päättänyt, että jos on johdon toive, että mä istun siellä deskissä naputtamassa nopeita uutisia, enkä tekemässä sitä syvää journalismia siitä mun seuranta-alueesta, ehkä mun ei tarvitse tuntea riittämättömyyttä siitä niinku et... Et vaikka juuri tälläkin hetkellä mä oon silleen, että no hitto mä tiedän, että te toivoisitte, että mä tekisin näitä juttuja, mut mä en voi, koska mulla näitä deskivuoroja niin sitten tavallaan niinku, et se ei ole mun ongelma.”

Haastateltavat tuottivat puhetta myös tavoista, joilla he ovat muokanneet työnsä sisältöä, jotta pystyvät paremmin hallitsemaan työn kuormittavuutta. Seuraavissa sitaateissa esiintyy kaksi esimerkkiä tästä. Ensimmäinen haastateltava kertoo hallinneensa työn kuormittavuutta lopettamalla multitaskaamisen. Sen sijaan kuudes haastateltava kertoo valikoivansa ”helposti tehtävissä” olevia ja yleisöä kiinnostavia juttuaiheita.

H1: ”[E]nnen mä tein silleen, et sit mä edistin jotain pidempää juttua - - Mutta sitten mä totesin, että se on vaan liian raskasta, että sitten mä tein silleen, että uutisvuorossa en tee mitään muuta kuin olen uutisvuorossa, koska se, että sä hyppäät niinku aivoista toiseen niin se on niinku se raskain osuus. Niin sitten mä vaan päätin, että uutisvuorossa teen uutisvuoroa. Olen niissä ja en tee mitään muuta ja sitten niinku niitä pidempiä juttuja teen sitten, kun on pitkän aika.”

H6: ”[M]ä teen vaan ne, jotka on niinku selvästi tehtävissä helposti ja niinku panos ja tuotos kohtaa, että ne kiinnostaa tai ihmisiä. Että mä en kyllä jaksakaan tehdä jostain [aiheesta] juttua, koska niissä on hirveä homma ja ketään ei tunnu kiinnostavan.”

Haastateltavat siis rakensivat puheessaan lukuisin esimerkein työstään kuvaa, jossa deskivuorot haittaavat muiden työtehtävien tekemistä. Deskityön aiheuttama häiriö tekee kaikkien työtehtävien toteuttamisesta mahdotonta joko käytettävissä olevan ajan tai työn kuormittavuuden kannalta. Monen haastateltavan puheessa erityisesti seuranta-aiheiden uutisointi rakentui asiaksi, jota kohtaan koetaan vahvaa velvollisuudentuntoa.

On kiinnostavaa, että kukaan haastateltavista ei puhunut deskityöstä samanlaisen velvollisuudentunnon kautta, vaikka välttämättömyyden ja merkityksellisyyden puhettavassa deskityön rooli rakentui journalististen arvojen toteuttamisen kannalta korvaamattoman tärkeäksi. Samalla haastateltavat tuottivat huomattavasti vähemmän puhetta siitä, että pitkät juttuprojektit tai seuranta-aiheet haittaisivat deskityön tekemistä. Deskityöhön ei siis liity samankaltaista omistajuutta kuin henkilökohtaisiin seuranta-aiheisiin tai ”omaan uutishankintaan”. Tätä havainnollistaa erinomaisesti seuraava sitaatti:

H7: ”[D]eskivuorossa harvoin jää mitään juttua muhimaan seuraavalle päivälle. Ei tarvi niinku jäädä pohdiskelemaan niitä sellaisia pidempiä tarinan kuljetuksia tai mitään tällaisia vaan se on... Sä tiedät, että kun sä suljet sen sun koneen, että ne uutiset jäi sinne ja sulle ei jäänyt mitään pöydälle. - - Se on joku eri vaihde, minkä mä laitan päälle, kun mä meen deskitöihin. Mä en kutsuisi sitä ehkä sanalla aivot narikkaan, koska kyllä mä siinä käytän niinku niitä aivoja tietysti. Mutta siinä on joku sellainen tietty sellainen niinku päivä kerrallaan -tyyppinen asenne. Että tavallaan musta tuntuu, että kun mä tuun deskivuoroon niin mä tuun enemmän vaan töihin tai silleen... Mut se on ihan hyvä asia.”

Puhuja siis tulee deskivuoroon ”enemmän vaan töihin”, kun taas pidemmät jutut jäävät ”pöydälle” ja ”muhimaan” seuraavalle päivälle. Se, että työt eivät seuraa vapaa-ajalle, toistui myös useiden muiden haastateltavien puheessa yhtenä deskivuorojen parhaista puolista. Mahdottomuuden puhettavassa siitäkään ei tosin pääse nauttimaan, jos samanaikaisesti jokin pidempi juttuprojekti on kesken tai tulisi ottaa selvää seuranta-aiheensa tapahtumista.

5 POHDINTA JA ARVIOINTI

5.1 Johtopäätökset

Tässä luvussa pohdin, mistä tulokset kertovat ja miten eri puhetavat suhteutuvat toisiinsa. Sen jälkeen analysoin, miten tulokseni suhteutuvat journalistisen työn muutoksen ja työn merkityksellisyyden kirjallisuuden näkökulmiin. Kun olen tarkastellut tieteenalojen kirjallisuutta ja tutkimukseni tuloksia erikseen, esittelen tutkimuksestani yhteenvedon, jossa kokoan kirjallisuutta ja tuloksiani yhteen. Lopuksi arvioin tutkimuksen vahvuuksia ja heikkouksia, punnitsen eettisiä kysymyksiä sekä esitän aiheita jatkotutkimukselle.

Tuloksissa esittelemilläni puhetavoilla pyrin vastaamaan kolmeen tutkimuskysymykseen. Taulukko 1 esittää tiivistetysti aineistosta konstruoimani diskurssit, deskityön ydinmerkityksen niissä, keskeiset rakentumisen tavat sekä suhteen muihin diskursseihin. Numerot puhetaujen edessä viittaavat tutkimuskysymykseen, johon puhetau vastaa. Tutkimuskysymykset ovat: 1) Millaisena deskityön arvostus rakentuu toimittajien puheessa? 2) Miten toimittajat rakentavat työstä puheessaan merkityksellistä? 3) Millaisia puhetauja toimittajat käyttävät kuvatessaan useiden työtehtävien yhteensovittamista?

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen ohjaamana konstruoin aineistosta puhetauja, joilla haastateltavat rakensivat puheessaan deskityön arvostusta. Deskityön arvostus rakentui aineistossa välttämättömyyden ja vähättelyn puhetaujen muodostaman jännitteen kautta. Deskityö rakentui nopean tiedonvälityksen kannalta välttämättömänä, minkä takia haastateltavat puhuivat arvostuksesta automaationa ja itsestäänselvyytenä. Toisaalta juuri nopeus estää deskityössä toimittajia yltämästä muihin tärkeisiin arvoihin esimerkiksi omasta tiedonhankinnasta ja riippumattomuudesta. Deskityön vähättelyn puhetau kiteytyykin kysymykseen siitä, onko deskityö ”oikeaa” journalismia. Välttämättömyyden ja vähättelyn puhetavat muodostavat jännitteen, jossa

kaikki puhe deskityön arvostuksesta kytkeytyy jompaankumpaan näistä kilpailevista diskursseista.

Taulukko 1 Diskurssien yhteenveto

Puhetapa	Deskityön ydinmerkitys	Keskeiset rakentumisen tavat	Suhde muihin diskursseihin
1) Välttämättömyys	Deskityötä arvostetaan, koska se on välttämätöntä journalismille ja organisaatiolle.	Vetoaminen journalistisiin arvoihin ja luonnollisina pidettyihin olosuhteisiin	Muodostaa vähättelyn puhetavan kanssa arvostuksen jännitteen.
1) Vähättely	Nopeutensa takia deskityö ei ole ”oikeaa journalismia”, sillä nopeus pakottaa joustamaan muista journalismin ideaaleista.	Vastakkainasettelun luominen, journalistisiin arvoihin vetoaminen	Välttämättömyyden puhetavan vastapari.
2) Merkityksellisyys	Deskityö on merkityksellistä, sillä työssä pääsee toteuttamaan journalistisia arvoja ja identiteettiä.	Journalististen arvojen henkilökohtaisuuden perusteleva luominen, vastakkainasettelun luominen	Rakentuu suhteessa välttämättömyyden, vähättelyn ja rankkuuden puhetapoihin.
2) Rankkuus	Deskityö on intensiivisyytensä takia kuormittavaa.	Henkilökohtaisiin kokemuksiin ja luonnollisina pidettyihin olosuhteisiin vetoaminen	Merkityksellisyyden kääntöpuoli. Rakentaa mahdottomuuden puhetapaa.
3) Mahdottomuus	Deskityö haittaa muita työtehtäviä. Toimituksen johto ei ymmärrä, että käytettävässä oleva aika ei riitä kaikkiin tavoitteisiin.	Henkilökohtaisten kokemusten laajentaminen yleisesti päteviksi väitteiksi todellisuudesta.	Deskityö näyttäytyy muihin työtehtäviin nähden vähemmän tärkeänä (vähättely). Deskityö haittaa muuta työtä kuormittavuudellaan (rankkuus).

Välttämättömyyden puhetavassa deskityö ja niin ikään sen arvostus rakentuvat itsestäänselvyyksinä. Kun deskityö rakentuu nopean tiedonvälityksen edellytykseksi, tällöin arvostuskin on automaattista. Tämä näkyi aineistossa

sanatason ilmauksissa, sillä haastateltavat käyttivät arvostuksesta ja välttämättömyydestä puhuessaan sellaisia sanoja, kuten "tietysti" ja "totta kai". Haastateltavat eivät myöskään jääneet pohtimaan arvostusta kovinkaan syvällisesti. Kun deskityön arvostus rakentuu tällä tavoin automaationa ja itsestäänselvytenä, on kiinnostavaa miettiä, miten tällainen arvostus näkyy organisaatiossa – vai näkyykö lainkaan? Jos deskityön arvostus on sosiaalisesti jaettu itsestäänselvyys, sitä ei välttämättä tuoda eksplisiittisesti esiin ja työ ei saa julkilausuttua tunnustusta. Samalla tullaan antaneeksi tilaa deskityön vähättelyn puhettavalle.

Deskityön välttämättömyyden ja vähättelyn puhetapojen muodostamassa jännittäessä vallitsee kiinnostava ristiriita. Vaikka haastateltavat korostivat, että kyllä kaikki organisaation jäsenet tunnistavat deskityön arvon, he rakensivat arvostusta suhteessa vähättelyn puhetapaan ja tulivat samalla toisintaneeksi vähättelyä itse puheessaan. Puheessa online-toimituksen alkuajoista vähättelyn puhetapa henkilöityi kaikkiin online-toimituksen ulkopuolisiin toimituksen jäseniin. Nykyhetkeä koskevassa puheessa vähättely ei rakentunut samalla tavalla tiettyjen henkilöiden tuottamana vaan se rakentui yleisesti vallitsevana ja sisäistettynä puhe- ja ajattelutapana. Samalla välttämättömyyden ja vähättelyn puhetavat ylläpitävät vastakkainasettelua nopean ja pinnallisen uutistytön ja syvällisen taustoittavan kirjoittamisen välillä.

Toinen tutkimuskysymys suuntasi analyysia tulkitsemaan aineistosta puhetapoja, joilla haastateltavat rakentavat deskityöstä merkityksellistä. Deskityön merkityksellisyys rakentui samojen välittömän tiedonvälityksen ja julkis palvelun arvojen kautta kuin välttämättömyyden puhetapa. Näiden arvojen toteuttamiseen kaikilla haastateltavilla oli vahva henkilökohtainen halu ja niiden toteuttaminen rakentui tärkeäksi osaksi haastateltavien ammatti-identiteettiä. Samaiset arvot rakensivat merkityksellisyyttä, kun haastateltavat puhuivat jonkun itseä suuremman palvelemisesta sekä yhteisöllisyydestä, joka vallitsee arvot jakavan toimituksen sisällä. Deskityön rankkuuden puhetapa rakentui merkityksellisyyden vastapariksi, hinnaksi tärkeäksi koetusta työstä. Rankkuuden puhetavassa deskityön olosuhteet rakentuivat väistämättömiksi ja luonnollisiksi, ja on yksilöstä kiinni, miten hyvin näihin olosuhteisiin sopeutuu. Työn rankkuudesta puhuttiin myös itseironisen huumorin ja erilaisten metaforien kautta. Huumori ja yhteisössä vallitseva "hyvä meininki" voidaan tulkita selviytymiskeinoiksi deskityön rankkuudesta.

Kolmas tutkimuskysymys koski puhetapoja, joilla haastateltavat puhuvat koko työnkuvastaan, jossa deskityö vuorottelee pidemmän kirjoittamisen, henkilökohtaisista seuranta-aiheista uutisoinnin ja erikoisartikkelien eli "uutistimanttien" kirjoittamisen kanssa. Aineistosta oli konstruoitavissa yksi kysymykseen vastaava puhetapa, jota nimitän mahdottomuuden diskurssiksi. Tässä puhetavassa deskityö näyttäytyi haittana ja häiriönä, joka tekee muiden työtehtävien tekemisen mahdottomaksi. Mahdottomuus rakentui kahdella tavalla. Toimittajat kertoivat henkilökohtaisten esimerkkien kautta, miten muut työtehtävät ovat niin hallitsemattomia ja ennakoimattomia, että niitä on pakko tehdä samanaikaisesti deskityön kanssa. Nopeiden uutisten tekeminen on

kuitenkin niin intensiivistä, että muiden asioiden tekeminen samanaikaisesti on mahdotonta. Toinen mahdottomuuden rakentamisen tapa oli vedota deskityön ja muiden työtehtävien yhdistämisen kuormittavuuteen. Näiden lisäksi mahdottomuuden puhetavassa korostui haastateltavien kokema velvollisuudentunto erityisesti henkilökohtaisia seuranta-aiheitaan kohtaan.

Mahdottomuuden puhetavassa työn olosuhteet eivät ole väistämättömiä, vaan johdon määrittäminä. Keskeinen osa puhetapaa on johdon asettamien tavoitteiden kyseenalaistaminen ja leimaaminen käytettävissä oleviin resursseihin, erityisesti aikaan nähden mahdottomiksi. Puhetavassa johto määrittyi työn realiteetteja ymmärtämättömänä, ja johdon kyseenalaistamisen tavoitteena voi nähdä pyrkimyksen saada enemmän aikaa eri työtehtäville. Tämä pyrkimys on tietyllä tavalla paradoksaalinen, sillä samalla haastateltavat rakentavat deskityön ja pidempien juttuprosessien yhdistämisestä lähtökohtaisesti perustavanlaatuisesti mahdotonta tehtävää. Vaikka pidemmille juttuprosesseille olisi käytössä enemmän aikaa ja deskivuoroja olisi vähemmän, mahdottomuuden ydinongelma eli hallitsemattomien ja ennakoimattomien juttuprosessien laittaminen täysin tauolle deskivuoron ajaksi, ei ratkeaisi. Yhtä lailla seuranta-aiheiden kontaktit saattaisivat soittaa deskivuoron aikana tai erikoisartikkelin edistäminen vaatia työpanosta nopeissa uutistilanteissa.

Myös deskityön merkityksellisyyden ja mahdottomuuden diskurssien välillä vallitsee kiinnostava ristiriita. Vaikka deskityö on hyvin merkityksellistä ja iso osa haastateltavien ammatti-identiteettiä, mahdottomuuden diskurssissa deskityö rakentuu lähinnä muita työtehtäviä haittaavana häiriönä. Koska en tutkinut pidemmän ja analyyttisemmän uutistyön merkityksellisyyttä, on vaikeaa tulkita, koetaanko ne deskityötä merkityksellisempinä työtehtävinä. Asiaa voi kuitenkin pohtia myös identiteettien näkökulmasta. Tulosten avulla on tulkittavissa, että merkityksellisyydestään huolimatta deskitoimittajan identiteetti ei välttämättä ole yhtä houkutteleva kuin esimerkiksi jotakin aihealuetta seuraamalla hankittava erikoistoimittajan identiteetti. Näin ollen mahdottomuuden diskurssi yhdistyy myös vähättelyn puhetapaan, jossa deskityö on muita työn muotoja vähemmän haluttua ja arvostettua.

Puhetavat loivat useita vastakkainasetteluja eri työtehtävien tai journalismin genrejen välille. Välttämättömyyden puhetavassa deskityössä tuotettuja nopeita uutisia verrattiin syvällisempiin ja analyyttisempiin uutisjuttuihin, jotka yksin eivät tekisi Helsingin Sanomista sanomalehteä. Vähättelyn diskurssissa deskityö näyttäytyi pinnallisempina journalismina verrattuna juttuhankkeisiin, joiden valmisteluun on käytettävissä enemmän aikaa. Merkityksellisyyden ja rankkuuden puhetavoissa uutistoimittajan identiteetti ja uutistoimittajalta vaadittavat ominaisuudet vertautuivat itsenäiseen taiteilijatoimittajuuteen, jolla viitattiin feature-journalismin kirjoittajiin. Mahdottomuuden puhetavassa vastakkain asettuivat reagoiva deskityö ja autonomisempi omien uutisaiheiden hankinta. Nämä vastakkainasettelut paljastavat, miten toimituksen sosiaalinen todellisuus sisältää monia jännitteitä uutistoimittamisen ja pidemmän kirjoittamisen välillä siitäkin huolimatta, että feature-journalismin työkalut ja tyylikeinot ovat tulleet

osaksi myös uutistoimittajien työtä. Samalla näissä merkityksissä ja ristiriidoissa näyttäytyvät eri aikakausilta peräisin olevat merkitysten kerrostumat. Kaiken kaikkiaan uutistoimittajien työ rakentuu monien ristiriitojen värittämäksi kokonaisuudeksi, jossa yksilö neuvottelee työnsä arvostuksesta, merkityksellisyydestä suhteessa työn realiteetteihin sekä ympäröivien kontekstien tarjoamiin merkityksiin.

5.2 Pohdinta journalistisen työn tutkimuksen näkökulmasta

Seuraavaksi peilaan tuloksiani aiempaan tutkimukseen. Käsittelen ensin tuloksiani suhteessa journalistisen työn tutkimukseen ja erittelen, miten teknologisoituminen, organisaatiomuutokset ja intensifikaatio näyttäytyvät tuloksissani. Sen jälkeen tarkastelen tuloksiani suhteessa työn merkityksellisyyden kirjallisuuden näkökulmiin. Lopuksi esittelen tuloksieni ja tieteenalojen kirjallisuuden yhtymäkohtia.

Toimitustyöltä vaadittava nopeus on keskiössä sekä omissa tuloksissani että journalistisen työn tutkimuksessa. Tutkimuksessa nopeuden vaatimuksen korostumisen syyksi nimetään keskeisesti kaksi tekijää: teknologinen kehitys ja toimitusten henkilöstövähennykset. Teknologinen kehitys on muuttanut uutistuotannon ympärivuorokautiseksi kilpajuoksuksi ja lisäksi kasvattanut työmäärää, sillä samat jutut täytyy versioda useisiin välineisiin. Henkilöstövähennysten myötä tämä lisääntynyt työmäärä täytyy toteuttaa vähemmällä resursseilla. Samat syyt ovat keskeisiä myös media-alan intensifikaatiota koskevassa kirjallisuudessa. (esim. Nikunen, 2011; Hayes, 2021; Cohen, 2019.)

Työltä vaadittava nopeus oli läsnä kaikissa konstruoimissani puhetavoissa, mutta se korostui erityisesti rankkuuden ja vähättelyn diskursseissa. Rankkuuden puhetavassa deskityö rakentui juuri nopeudesta johtuvan intensiivisyyden takia kuormittavaksi. Vähättelyn puhetavassa nopeus oli deskityön suurin heikkous, sillä nopeuden takia julkaistavien asioiden oikeellisuutta ja taustoja ei välttämättä ehditä punnitsemaan. Haastateltavat eivät kyseenalaistaneet nopeuden vaadetta, vaan se siihen suhtauduttiin väistämättömänä olosuhteena, johon yksilöllä ei ole muuta vaihtoehtoa kuin sopeutua. Tässä puhetavassa on paljon yhtäläisyyksiä Örnebringin (2010, s. 60–65) kuvailemien teknologisen determinismin ja nopeuden diskurssin kanssa. Teknologisella determinismillä Örnebring kuvaa journalistien parissa vallitsevaa ajattelutapaa, jonka mukaan työssä tapahtuneet muutokset ovat teknologisen kehityksen väistämättömiä seurauksia. Nopeuden diskurssi on Örnebringin mukaan digitalisaation myötä vahvistunut puhetapa, jossa nopeuden vaade on toimittajien luonnollisena pitämä seuraus teknologisesta kehityksestä, johon yksittäisellä toimittajalla ei ole vaikutusvaltaa. Kyseisessä diskurssissa nopeus on uutiskilpailussa tärkein onnistumisen mittari, ja nykyiset journalistisen työskentelyn tavat ovat seurausta pakosta mukautua nopeuteen.

Myös vähättelyn diskurssissa on paljon samaa kuin aiemman kirjallisuuden kuvauksissa nopean verkkojournalismin arvostuksesta sen alkuaikoina. Haastateltavieni puhetapa online-toimituksen asemasta Helsingin Sanomissa 2000-luvulla on osin hyvin samankaltainen esimerkiksi Colsonin ja Heinderyckxin (2008) etnografisen kuvauksen kanssa. Colson ja Heinderyckx kuvaavat tutkimuksessaan, miten verkkotoimitus oli belgialaisessa sanomalehdessä irrallinen yksikkö verrattuna muuhun toimitukseen, mikä synnytti vahvan hierarkian painetun lehden ja verkon toimittajien välille. Samalla tavoin Helsingin Sanomien online-toimitus oli aluksi haastateltavieni mukaan kummajainen, jonka toimintaa ei muualla toimituksessa ymmärretty. Colsonin ja Heinderyckxin tutkimassa organisaatiossa printin toimittajat eivät pitäneet verkkotoimittajia tasavertaisina toimittajina. Myös omassa aineistossani toisintui sama jako printtilehden "oikeisiin toimittajiin" ja vähäteltyihin deskitoimittajiin. Samalla tavoin kuin Witschgen ja Nygrenin (2009) haastattelemat verkkovuoroja tekevät toimittajat eivät itse pitäneet tekemiään juttuja "kunnollisena" journalismina, myös omat haastateltavani pohdiskelivat, täyttävätkö deskityössä tehtävät jutut journalismin kriteereitä vai ovatko ne ennemminkin pelkkää tiedonvälitystä. Tämä dilemma ylläpitää aineistossani vähättelyn puhetapaa, vaikka samalla deskityö on välttämätön osa organisaatiota.

Rankkuuden puhetavassa käytetyt metaforat deskityöstä ovat nekin yhtäläisiä aiemman tutkimuksen kanssa. Esimerkiksi Gravengaardin (2012) tutkimuksessa toimittajat käyttivät uutistyöstä kilpajuoksun metaforaa, joka kuvaa toimittajien ja medioiden kilpailua voitosta eli siitä, kuka saa uutisen kerrottua ensimmäisenä. Myös muutama tutkimukseni haastateltavistani käytti vastaavia urheilumetaforia uutisvoittojen tavoittelusta. Zamanin (2013) tutkimuksessa toimittajat kuvasivat uutistoimitusta taistelukentäksi, jossa käydään jatkuvaa taistelua kolmella rintamalla. Nämä rintamat ovat laatusisällön tuottaminen aikaa vastaan, toimittajien ja toimituksen johdon välinen kamppailu sekä taistelu sosiaalista todellisuutta kuvaavista merkityksistä. Nämä kaikki kamppailut ovat nähtävissä myös omissa tuloksissani. Vähättelyn ja mahdottomuuden puhetavoissa toistuu laadun ja ajan välinen taistelu. Mahdottomuuden diskurssissa esiin tulee myös toimittajien ja toimituksen johdon välinen kamppailu. Ja deskityön välttämättömyyden ja vähättelyn kilpailevat puhetavat toimivat esimerkkeinä merkitysten taistelusta, jossa puhetavoilla pyritään määrittämään, mitkä merkitykset saavuttavat muita hyväksytyimmän aseman.

Siinä missä Zamanin haastattelemat toimittajat kuvasivat työympäristöään "oudoksi maanalaiseksi ympäristöksi" ja "rotankoloksi", aineistossani deskitoimitusta kuvattiin esimerkiksi "ufoksi Sanomatalon yllä". Samankaltaista itseironiaa löytyy esimerkiksi haastateltavieni käyttämistäni ilmaisista "kauhumättövuorot", "flipsidena sydänkohtauksen pelko" ja "jumala ei armahda ketään meistä". Sekä Zamanin tutkimuksessa että omassa aineistossani esiintyneet ilmaisut kuvaavat huumorin ja itseironian kautta uutistyöskentelyn olosuhteiden äärimmäisyyttä. Vaikka uutistyön olosuhteet

näyttäytyvät väistämättöminä, ”rotankolosta” tai sydänkohtauksesta puhuminen sisältää myös kritiikkiä toimituksen johtoa kohtaan. Samalla puheessa oli läsnä myös nopean uutistyon merkityksellisyys, sillä taustalla piilee sanomaton selitys. Jotta työlle ollaan valmiita uhrautumaan tällä tavoin, on työn oltava henkilökohtaisesti merkityksellistä.

5.3 Pohdinta työn merkityksellisyyden tutkimuksen näkökulmasta

Haastateltavieni tavat rakentaa deskityöstä merkityksellistä ovat yhtäläisiä työn merkityksellisyyden tutkimuskirjallisuuden kanssa. Merkityksellisyydestä ja sen kääntöpuolesta rankkuudesta puhuessaan haastateltavat peilasivat itsensä ja muiden yksilöiden yhteensopivuutta työn ominaisuuksiin. Näin ollen aineistoni merkityksellisyysspuhe toisintaa myös aiheen tutkimukselle tyypillistä tarkastelutapaa, jossa merkityksellisyys muodostuu yksilön ja työn yhteensopivuuden kautta.

Suuri osa aineistoni merkityksellisyysspuheesta kytkeytyi journalistisiin arvoihin ja erityisesti siihen, että deskityön avulla toimittajat pääsevät toteuttamaan erityisesti välittömän tiedonvälityksen ja julkispalvelun arvoja. Yksilön arvojen mukainen työ on myös kirjallisuudessa keskeinen tapa selittää työn merkityksellisyyttä (esim. Rosso ym., 2010). Haastateltavieni jakamat arvot ovat osa toimittajien ammattikunnan sosiaalisia normeja, mikä havainnollistaa yksilöiden merkityksellisyyden olevan aina sidoksissa ympäröiviin kulttuurisiin konteksteihin. Yksilö arvioi työnsä merkityksellisyyttä aina suhteessa siihen, mitä ympäröivässä kontekstissa pidetään objektiivisesti merkityksellisenä (Bailey ym., 2019). Liitän arvoihin myös puheen ammatti-identiteetistä, sillä identiteettiä käytetään kirjallisuudessa myös terminä, joka sisältää yksilön uskomukset, motivaation lähteet ja arvot (Michaelson ym., 2014). Kaikki haastateltavat puhuivat nopean uutistyon olevan keskeinen osa heidän ammatti-identiteettiään. Deskitoimittajan identiteettiin liittyi kuitenkin myös ristiriitoja, joita käsittelen myöhemmin.

Haastatteleman toimittajat puhuivat arvoista tavalla, jossa korostui vahva henkilökohtainen halu niiden toteutumiseen. Tämä tarjoaa väylän tarkastella merkityksellisyysspuhetta myös kutsumuksen käsitteen kautta. Kutsumus voidaan määritellä esimerkiksi merkityksellisenä suuntautumisena tehtäviin, jotka ovat moraalisesti, sosiaalisesti ja henkilökohtaisesti merkittäviä (Wrzesniewski ym., 2009), tai kuluttavana ja merkityksellisenä intohimona työtä kohtaan (Dobrow ja Tosti-Kharas, 2011). Molemmat näistä määritelmistä täytyvät haastateltavieni tuottamassa merkityksellisyyden puhutavassa. Bundersonin ja Thompsonin (2009) mukaan kutsumus on väylä syvimpään merkityksellisyyden kokemukseen. Heidän mukaansa syvästi merkityksellisellä työllä on aina hintansa. Tuloksissani hinta muodostuu työn rankkuudesta eli nopeuden ja intensiivisyyden kuormittavuudesta.

Jaetuilla arvoilla oli merkitystä myös yhteisöllisyyden rakentajina. Haastateltavat puhuivat yhteisöllisyyden rakentuvan esimerkiksi ”hyvästä ja hauskasta meiningistä” sekä jatkuvista journalismin etiikkaan liittyvistä keskusteluista. ”Hesarin suuren koneiston osana” työskentely tarjoaa myös väylän palvelu työn kautta jotakin itseä suurempaa. Näissä elementeissä on useita yhtäläisyyksiä teorioihin, joilla on havainnollistettu työn merkityksellisyyden osatekijöitä ja syntyprosesseja. Esimerkiksi Rosson ja kumppaneiden mukaan (2010) työn merkityksellisyys syntyy, kun työ tukee yksilön kokemusta itsestä arvokkaana ja hyödyllisenä, kun yksilö voi kokea toteuttavansa tärkeää työtä jonkun itseä suuremman asian eteen, kuuluvansa yhteisöön sekä työn olevan harmoniassa kulttuurisesti jaettujen arvojen kanssa.

Vaikka yhteisöllisyys ja arvot rakensivat deskityön merkityksellisyyttä pysyväksi ja tasaisesti olemassa olevaksi ilmiöksi, tietyt aineiston osat paljastivat, että merkityksellisyys on erityisesti läsnä suurissa ja yhteiskunnallisesti merkittävissä uutistilanteissa. Aiempi tutkimus tukee tätä luonnehdintaa merkityksellisyydestä yhtäältä pysyvänä ja toisaalta hetkittäisenä ilmiönä. Esimerkiksi Baileyn ja kumppaneiden (2019) mukaan merkityksellisyys on pysyvä ja vahva tunne työn arvosta, mutta samalla merkityksellisyys yhdistyy erilaisiin tilallisiin, ajallisiin ja materiaalsiin konteksteihin, jotka voivat olla väliaikaisia tai hetkittäin toistuvia. Deskityössä siis työn yhteiskunnalliseen tärkeyteen ja journalistisiin arvoihin liittyvä merkityksellisyys on pysyvää, mutta uutistilanteet muodostavat ajallisen kontekstin, jossa merkityksellisyys korostuu ja on erityisellä tavalla läsnä.

Merkityksellisyys ei kuitenkaan rakentunut ristiriidattomaksi ilmiöksi. Vaikka haastateltavat puhuivat deskityöstä syvästi merkityksellisenä, mahdollisuuden puhutavassa se näyttäytyi kuitenkin vähättelyn puhutavan mukaisesti vähemmän arvokkaana työnä verrattuna analyttisempiin juttuihin ja henkilökohtaisista seuranta-aiheista uutisointiin. Tätä merkityksellisyyden ristiriitaa on hedelmällistä tarkastella roolien ja identiteettien kautta. Roolien ja työn merkityksellisyyden yhteyksiä ovat tutkineet esimerkiksi Bailey ja kumppanit (2017) ja Kahn (1990). Kahnin mukaan työtehtävien kautta syntyvät roolit tuottavat erilaisia identiteettejä organisaatioissa. Myös Bailey ja kumppanit korostavat, että roolit sisältävät tiettyjä normeja ja odotuksia käyttäytymisestä ja identiteetistä. Roolit voivat tukea merkityksellisyyttä, jos yksilö kokee, että rooli vastaa hänen käsityksiään itsestään ja roolia pidetään yleisesti tärkeänä ja arvostettuna. Voidaan siis tulkita, että merkityksellisyydestään huolimatta deskityön mukana tuleva deskitoimittajan rooli on taakka, sillä siihen liittyy edelleen yleistä vähättelyä, eikä se siksi välttämättä vastaa toimittajien ideaalikuva itsestä. Puhuessaan uutistyön merkityksellisyydestä erityisesti nuoret haastateltavat toivat esiin halunsa kehittyä deskityön lisäksi myös omassa uutishankinnassa sekä pidempien uutisjuttujen kirjoittamisessa. Uutistyön eri muotojen voi siis tulkita tuovan mukanaan eri tavoin arvostettuja identiteettejä. Kärjistetysti hierarkiassa ylimpänä on tutkivaa uutistyötä tekevä erikoistoimittaja ja alimpana muiden tiedotusvälineiden sisältöihin reagoiva deskitoimittaja, joka saa työtehtävänsä uutispäälliköltä. Identiteettien hierarkia

on kiinnostava siihen nähden, että samalla deskityötä pidettiin aineistossani välttämättömänä journalismin ydintehtävän ja organisaation kannalta.

Deskityön rakentui siis aineistossa merkitykselliseksi arvojen ja identiteetin toteuttamisen, jonkin itseä suuremman eteen työskentelemisen ja yhteisöllisyyden kautta. Tässä näkyvät Rosson ja kumppaneiden (2010) sekä Lips-Wiersman ja Wirghtin (2012) määrittämät väylät merkityksellisyyteen: merkityksellinen työ on samalla itseen kohdistuvaa toimintaa että pyrkimystä yhteenkuuluvuuteen ja muiden palvelemiseen. Toisaalta tätä merkityksellisyyttä haastaa työn rankkuus sekä deskitoimittajan identiteettiin liittyvä vähättelyn taakka. Yksilö siis rakentaa merkityksellisyyttä suhteessa siihen, mitä hän itse saa työltä, miten työ yhdistää hänet muihin ihmisiin, millaisia uhrauksia työ vaatii ja millaisia merkityksiä ympäröivät kontekstit tuottavat työn merkityksellisyydestä ja työrooleihin liittyvistä identiteeteistä.

5.4 Yhteenveto

Tässä luvussa pohdin tuloksiani suhteessa toisiinsa limittyviin journalistisen työn ja työn merkityksellisyyden tutkimuskirjallisuuden näkökulmiin. Deskityöstä konstruoimani diskurssit valottavat, miten toimittajat neuvottelevat sen arvostuksesta ja merkityksellisyydestä suhteessa ympäröivien kontekstien tarjoamiin merkityksiin ja työn realiteettien, nopeuden ja intesiivisyyden asettamiin rajoitteisiin. Journalistien jakamat arvot (Deuze, 2005) tarjoavat yhden kulttuurisen kontekstin, jonka tarjoamiin merkityksiin yksilöt arvioivat työnsä subjektiivista merkityksellisyyttä (Bailey ym., 2019). Muita tällaisia konteksteja ovat esimerkiksi toimituksellisten osastojen muodostamat ryhmät tai Helsingin Sanomien organisaation tasolla jaetut ja kilpailevat merkitykset, joista tulokseni tuottavat yhden näkökulman.

Deskityön historia muusta toimitustyöstä irrallisena ja vähäteltynä työn muotona (esim. Colson & Heinderyckx, 2008) toisintuu puheen tasolla edelleen. Vähättely luo säröjä merkityksellisyyden kokemukseen ja aiheuttaa identiteettien ristiriidan. Vaikka nopeissa uutistilanteissa työskentely on keskeinen osa uutistoimittajan ammatti-identiteettiä, deskitoimittajan identiteetti ei ole houkutteleva, koska siihen liitetyt merkitykset eivät vastaa toimittajien ideaalikuva itsestä (esim. Bailey ym., 2017; Kahn, 1990). Merkityksellisyyttä haastavat myös uutistyön kiihtynyt nopeus ja intensiivisyys (esim. Frantsi ym., 2022; Pöyhtäri ym., 2016; Hayes, 2021), mikä tekee työn merkityksellisyydestä jatkuvaa neuvottelua ideaalien ja realiteettien välillä (Lips-Wiersma & Wright, 2012). Ideoilla viitataan ammattieettiin arvoihin, jotka ovat jatkuvassa ristiriidassa erityisesti työltä vaadittavan nopeuden kanssa (Pöyhtäri, 2016).

Deskityön diskursseista poiketen mahdollisuuden puhettavassa keskiössä on toimittajien ja johdon välinen kamppailu, jota esimerkiksi Zaman (2013) kuvaa yhdeksi toimituksissa vallitsevaksi jännitteeksi. Mahdollisuuden puhettavassa toimituksen johto näyttäytyi syypäänä työn mahdollisiin

vaatimuksiin, minkä takia haastateltavat pitivät oikeutenaan muuttaa työnkuvaansa tai ulkoistaa vastuu työn saavuttamattomiksi jäävistä tavoitteista johdolle. Näissä tavoissa voi tulkita olevan yhtäläisyyksiä Wrzesniewskin ja Duttonin (2001) työn muovaamisen tapojen kanssa. Wrzesniewskin ja Duttonin teorian mukaan yksilöt voivat edistää merkityksellisyyden kokemusta muovaamalla työtehtäviä, työhön liittyviä ajatusmalleja tai työhön liittyvää sosiaalista ympäristöä. Työtehtävien muovaamiseksi voidaan esimerkiksi tulkita erään haastateltavan puhe siitä, miten hän on hiljaisesti kieltäytynyt tietyistä työtehtävistä. Tai toisen haastateltavan puhe siitä, miten hän valikoi vain sellaisia työtehtäviä, joissa ”panos ja tuotos kohtaavat”, eli jotka ovat helppoja tehdä ja kiinnostavat yleisöä. Sen sijaan työn kognitiiviseksi muovaamiseksi voi tulkita esimerkiksi erään haastateltavan puheen siitä, miten hän päätti olla ajattelematta deskivuorojen takia tekemättä jääneitä aiheita ja kehysti ongelman ”johdon murheeksi”.

On paikallaan kysyä, kertooko tämä puhe ensisijaisesti tavoista edistää työn merkityksellisyyttä vai onko kyse kuitenkin Zamanin kuvaamasta toimittajien ja johdon välillä vallitsevasta kamppailusta, jossa toimittajat tavoittelevat valtaa oman työnsä määrittelyssä. Mahdottomuuden puhetapaa luonnehtii pohjavire, jonka mukaan johto ei ymmärrä työnteon realiteetteja, joihin johdolla olisi halutessaan mahdollisuus vaikuttaa. Sen sijaan deskityön puhetaavat eivät sisältäneet samankaltaista kritiikkiä johtoa kohtaan, vaan niissä toimittajat pitivät olosuhteita luonnollisina, väistämättöminä ja toimitusten ulkopuolelta määrättyinä. Toimittajat siis hyväksyvät työn rankat olosuhteet, jos ne ovat teknologisen determinismin (Örnebring, 2010) mukaisesti kehystettävissä digitalisaation väistämättömiksi seurauksiksi. Mahdottomuuden diskurssissa haastateltavat eivät puhuneet olosuhteista samalla tavalla väistämättöminä, vaikka niidenkin voidaan arvioida vähintään välillisesti johtuvan digitalisaatiosta, erityisesti henkilöstövähennyksistä ja intensifikaatiosta. Jos toimituksen johdolta kysyttäisiin, työn organisoimisen tavat ja resurssien niukkuus saattaisivat deskityön olosuhteiden tavoin rakentua väistämättömiksi ja johdosta riippumattomiksi asiantiloiksi, jotka ovat taloudellisen pakon sanelemia.

Kolmas vaihtoehto on tulkita mahdollottomuuden puhetapaa Pöyhtärin ja kumppanien (2016) tutkimuksen näkökulmasta. Myös heidän haastattelemansa toimittajat kertoivat, ettei omaa erikoisalaa pääse toteuttamaan, koska sille ei ole muiden töiden ohella aikaa. Pöyhtärin ja kumppaneiden mukaan henkilöstövähennykset ovat lisänneet toimittajien työhön kohdistuvia vaatimuksia, jotka kuitenkin jäävät jäsentymättömiksi. Samalla työtä luonnehtii jatkuva nopeuden ja laadun välinen ristiriita, jota toimittajat ratkovat ”sietämällä turhautumista” ja sovittamalla omaa tekemistään vaatimuksiin. (Pöyhtäri ym., 2016, s. 9, 19.) Näin ollen tavat muokata työn sisältöä tai työhön suhtautumista voidaan myös nähdä sopeutumisen johdolta tuleviin epäselviin vaatimuksiin.

Mahdottomuuden ja rankkuuden puhetavoissa toistui toimittajien kokema voimakas velvollisuudentunto työtään kohtaan. Mahdottomuuden puhetavassa velvollisuus liittyi erityisesti henkilökohtaisiin seuranta-aihealueisiin, kun taas

rankkuuden diskurssissa haastateltavat kuvasivat, miten työtä määrittää kaksi keskenään ristiriitaista vastuuta, mahdollisimman nopea tiedon välittäminen ja jutussa kerrottavien faktojen paikkaansapitävyys. Tätä velvollisuudentuntoa on kiinnostavaa tarkastella työn merkityksellisyyden ja journalistisen työn tutkimuksessa esiintyvien ja toisiinsa liittyvien syvästi merkityksellisen työn, kutsumuksen ja intohimon käsitteiden kautta. Haastattelemilleni toimittajille työn voi ajatella olevan syvästi merkityksellistä, sillä Bundersonin ja Thompsonin (2009) määritelmän mukaan syvästi merkityksellisen työn kokemus syntyy velvollisuuden ja kutsumuksen kautta. Kuvasin aiemmin, miten aineistossa korostunut vahva henkilökohtainen halu journalististen arvojen toteuttamiseen täyttää kutsumuksen määritelmän. E erityisen relevantti tutkimukseni kannalta on Dobrown ja Tosti-Kharasin (2011) kutsumuksen määritelmä, jonka mukaan kutsumus on kuluttavaa, merkityksellistä intohimoa työtä kohtaan.

Toimittajien kokemaa työn merkityksellisyyttä on tutkittu yllättävän vähän, sillä merkityksellisyys esiintyy journalistisen työn tutkimuksessa usein työn yhteiskunnallisen merkittävyyden automaattisena seurauksena. Mediatyön tutkijat ovat sen sijaan pohdiskelleet syvällisemmin intohimon käsitettä. Esimerkiksi Deuze ja Prenger (2019, s. 24) ovat luonnehtineet mediatyön olevan intohimoista tunnetyötä, jossa äärimmäiset tunteet tekevät työstä merkityksellistä. Samoin Gill (2010) korostaa, että mediatyö on monelle sitä tekeväälle syvä intohimo, johon muodostuu vahva tunneside. Lindén ja kumppanit (2021) sen sijaan argumentoivat, että intohimo on uutistyon johtamisessa hyödyke, jolla johdon loputtomat vaatimukset ja vähennettyjen työntekijöiden rajalliset henkilökohtaiset resurssit pystytään yhdistämään.

Sekä työn syvään merkityksellisyyteen että journalismiin liittyvään intohimoon on kirjallisuudessa liitetty käänttöpuolia. Lindénin ja kumppaneiden (2021) analysoimissa työpaikkailmoituksissa journalistien edellytettiin intohimoisen työhön suhtautumisen lisäksi olevan valmiita sietämään stressiä, tekemään ylitöitä, työskentelemään iltaisin ja viikonloppuisin. Bunderson ja Thompson (2009) korostavat, että syvästi merkityksellinen työ vaatii tekijältään myös uhrauksia. ”Liikaa merkitystä” voi johtaa Baileyn ja kumppaneiden (2019) mukaan yksilön kannalta haitallisiin seurauksiin, kuten ylitöihin ja huonojen työolojen hyväksymiseen.

Tutkimukseni haastateltavat vertautuvat Symonin ja Whitingin (2018) tutkimisiin yrittäjiin, joille työ on merkityksellistä ja syvä intohimo, koska sen avulla he kokevat voivansa muuttaa maailmaa. Digitalisoituneessa mediaympäristössä uutistoimittajien kokema työn syvä merkityksellisyys rakentuu sen yhteiskunnallisen merkityksen ja tämän yhteiskunnallisen tehtävän toteuttamiseen koetun velvollisuuden kautta. Samalla uutistyo on tekijälleen äärimmäisen intensiivistä ja vaativaa. Kiihkeimmissä uutistilanteissa se pakottaa jopa joustamaan fyysisistä tarpeista, kuten syömisestä. Ja kuten Lips-Wiersma ja Wright (2012) kuvaavat, toimittajat joutuvat neuvottelemaan työn merkityksellisyydestä suhteessa ideaaliensa tavoitteluun ja työn realiteetteihin.

Sen lisäksi että nopeuden ja laadun välinen ristiriita on toimittajien ammattieettisessä keskustelussa diskursiivinen solmukohta (Pöyhtäri ym., 2016), kiteytyy siinä myös deskityön merkityksellisyyden paradoksi. Digitalisoituneen mediaympäristön olosuhteet pakottavat toimittajat tinkimään nopeuden nimissä työnsä muista ideaaleista, jolloin väistämättä myös työn merkityksellisyys kärsii. Journalististen arvojen toteuttaminen on toimittajille siis tärkein työn merkityksellisyyden lähde ja samalla merkityksellisyyden kokemuksen suurin este. Toisin sanoen työn merkityksellisyys jää aina osittain saavuttamatta – se on yhtälö, jota yksilö ei saa koskaan täysin ratkaistua.

5.5 Tutkimuksen arviointi ja eettiset kysymykset

Tämän tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa uutistoimittajien työnkuvaan liittyvistä jännitteistä Helsingin Sanomien kontekstissa. Tutkimuksen tulokset vastaavat tavoitteeseen. Tutkimus tuottaa yhden näkökulman uutistoimittajien sosiaaliseen todellisuuteen, jossa sekä työn arvostus että merkityksellisyys rakentuvat jännitteisinä ilmiöinä, ja toimittajat kamppailevat johdon asettamien tavoitteiden ja realiteettien välillä.

Oma positioni Helsingin Sanomien toimituksessa oli tutkimukselleni samanaikaisesti suuri etu ja haaste. Ilman positiotani ja työssäni tekemiäni havaintoja, tutkimusongelma olisi saattanut jäänyt havaitsematta tai se olisi voinut olla hyvin erilainen. Haastattelujen sopimista ja haastattelutilanteiden välittömyyttä edesauttoi ymmärrys organisaation toimintatavoista ja vallitsevasta kulttuurista. Deskityöhön ja uutistoimittajien työnkuvaan liittyvien merkitysten tarkastelua helpotti se, etten itse ole työskennellyt Helsingin Sanomien uutisosastoilla. Katson, että tämän samanaikaisen sisäpiiriläisyyden ja ulkopuolisuuden vuoksi haastateltavat puhuivat suoraan ja käyttivät värikästä kieltä mutta myös kertoivat työstään perusteellisesti, sillä eivät voineet olettaa minun tuntevan sitä perinpohjaisesti. Samalla täytyy ottaa huomioon, että työni työvuorojen suunnittelijana on voinut vaikuttaa haastateltavien käyttämiin puhetapoihin.

Sisäpiiriläisyyden ja työroolini yhdistelmä tuottaa tutkimusasetelmaan myös erityisiä eettisiä kysymyksiä. Haastatteluissa kuulin asioita, joita en olisi tavallisissa työtilanteissa tullut kuulleeksi. Haastatteluideni luottamuksellisuus ja yksityisyydensuoja ovat tutkimuksessani erityisen tärkeitä, sillä moni haastateltava kritisoi johtoa puheessaan suorasanaisesti ja jotkut esimerkiksi kertoivat välttelevänsä tiettyjä työtehtäviä. Näiden tietojen paljastuminen voisi tuottaa haastatelluille ongelmia. Tästä syystä sekä tutkimusraportin laatiminen että tutkimuksen jälkeinen toiminta työyhteisössä vaatii minulta erityistä tarkkuutta, jotta haastateltavia ei voida yhdistää tutkimuksessa käsiteltyihin sisältöihin.

Vaikka aineistolähtöinen tutkimusote mahdollisti tutkimuskysymysten tarkentamisen tutkimuksen edetessä, sillä on myös heikkoutensa. Aineistossa oli lopullisten tutkimuskysymysten valossa melko paljon epärelevanttia puhetta.

Jos olisin ollut perehtynyt työn merkityksellisyyden viitekehykseen haastatteluiden hetkellä, olisin mitä luultavimmin osannut esittää enemmän syventäviä kysymyksiä, jolloin merkityksellisyyden puhetavoista olisi saattanut löytyä enemmän nyansseja. Myös diskurssianalyysi asettaa haasteita haastattelututkimukselle silloin, kun tutkija on itse osa tutkimaansa sosiaalista kontekstia. Tällöin tutkija itse tulee väistämättä toisintaneeksi diskursseja, jotka hän on omaksunut ympäröivästä organisaatiokulttuurista. Omia ennakkoletuksia ja työyhteisössä jaettuja merkityksiä on hyvin vaikea sulkea täysin mielestään, vaikka aineistoa koettaisi parhaansa mukaan tarkastella ulkopuolisen silmin. Jos tutkimuksen olisi toteuttanut organisaation ulkopuolinen tutkija, hänen keräämänsä aineisto ja siitä konstruoimansa diskurssit eroaisivat omistani vähintäänkin painotuksiltaan.

Tutkimukseni tulokset eivät ole laajasti yleistettävissä Helsingin Sanomien organisaation ulkopuolelle. Sen sijaan tutkimukseni tuottaa journalistisen työn tutkimuskentälle puheenvuoron, jonka näkökulma työn merkityksellisyyteen on aiemmassa tutkimuksessa harvinainen.

5.6 Aiheita jatkotutkimukselle

Tutkimukseni tarjoaa lukuisia hedelmällisiä näkökulmia jatkotutkimukselle. Ensinnäkin journalistisen työn tutkimus kaipaisi enemmän ajantasaisia kuvauksia siitä, mitä uutistoimittajien työ konkreettisesti 2020-luvulle tultaessa on. Lisäksi työn organisoinnin tapoihin kohdistuu journalismin tutkimuksessa melko vähän mielenkiintoa. Tuoreissa tutkimuksissa usein valittu työprosessinäkökulma (esim. Hayes, 2021) tarjoaa toki tarpeellisia kriittisiä näkökulmia digitalisoituneen journalistisen työn prekaareihin olosuhteisiin, mutta samalla työn neutraalit tai merkitykselliset puolet jäävät herkästi pimentoon tai vähintään sivuosaan. Siinä missä ennen 2010-lukua useat tutkimukset kuvasivat verkkotoimittamiseen liittyneitä asenteita (Quandt, 2008; Witschge & Nygren, 2009; Colson & Heinderyckx, 2008), viimeaikaisessa tutkimuksessa näiden asenteiden muuttumista ja toisintumista ei ole kartoitettu. Toimituksissa vallitsevien erilaisten työnkuvien välinen hierarkia on tutkimukseni perusteella erittäin relevantti tutkimuskohde. Viime vuosina käynnissä on ollut kehitys, jossa printtilehden tekemisestä on tullut samankaltaista kuin deskityöstä sen alkuaikoina. Verkkohan oli aluksi sanomalehdille paikka, jossa julkaistiin nopeiden uutisten ohella printin juttujen lyhennettyjä versioita. Tällä hetkellä printtilehti kootaan lähinnä siitä materiaalista, mitä verkossa on jo julkaistu, ja yhä harvempi toimittaja hallitsee painetun lehden kokoamiseen vaaditut prosessit. Printtilehden roolin täydellinen muuttuminen organisaation rakenteessa ja työkulussa muodostaa useiden kiinnostavien kysymysten listan. Eriytyykö printtilehden tekeminen muusta toimitustyöstä ja tuleeko printtitoimituksesta samanlainen irrallinen saarekkeensa kuin verkkotoimitus oli esimerkiksi Helsingin Sanomissa vielä

2000-luvun puolivälissä? Millaisia merkityksiä muuttuviin rooleihin ja identiteetteihin liittyy?

Journalistien tutkiminen työn merkityksellisyyden näkökulmasta tarjoaa myös monia mahdollisuuksia jatkotutkimukselle. Mediatyötä ja sen kautta journalisteja on aiemmin tutkittu affektiivisen työn ja työhön liittyvän intohimon kautta. Intohimon on esimerkiksi esitetty olevan voima, joka saa toimittajat hyväksymään esimerkiksi työn prekaariuden. Lisäksi merkityksellistä työtä usein sivutaan julkisessa keskustelussa ja tutkimuksessa, jos aiheena on toimittajien työssä jaksamisen ja työuupumus. Tällöin työn merkityksellisyys määrittyy yksinomaan positiiviseksi ilmiöksi, joka voi esimerkiksi suojata työuupumukselta, mikä tarjoaa merkityksellisyydestä hyvin kapean kuvan. Myös journalismin tutkimuksessa käytetty intohimon käsite on varsin yksiulotteinen työn merkityksellisyyden käsitteeseen verrattuna. Kun hylätään lähtökohta työn merkityksellisyydestä yksinomaan positiivisena ilmiönä ja otetaan huomioon työn merkityksellisyyden monet puolet, onnistutaan tuottamaan rikasta kuvausta nykytyöelämästä ja paradokseista, joiden kautta sosiaalinen todellisuus ja yksilöiden subjektiiviset kokemukset rakentuvat.

Koska työn merkityksellisyyteen keskittyvä tutkimus on journalismin tutkimuksessa vähäistä, herää kysymys, pidetäänkö työn merkityksellisyyttä journalistisessa työssä itsestäänselvytenä työn yhteiskunnallisen merkittävyyden takia. Tästä huolimatta toimittajien työn merkityksellisyyden kokemusten tutkiminen on relevanttia nimenomaan sen jännitteisyyden näkökulmasta. Koska oma tutkimukseni keskittyi nimenomaan deskityön merkityksellisyyteen, yksi tärkeä näkökulma jatkotutkimukselle olisi tarkastella muiden journalistisen työn muotojen merkityksellisyyttä ja niiden välisiä ristiriitoja. Niin ikään kiinnostavia tutkimuskohteita voisivat olla koettu merkityksettömyys uutistyössä ja analytiikan rooli merkityksellisyyden sekä merkityksettömyyden kokemuksissa.

LÄHTEET

- Allan, B. A., Autin, K. L. & Wilkins-Yel, K. G. (2021). Precarious work in the 21st century: A psychological perspective. *Journal of Vocational Behavior*, 126, 103491. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2020.103491>
- Allan, B. A. (2017). Task significance and meaningful work: A longitudinal study. *Journal of Vocational Behavior*, 102, 174–182. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2017.07.011>
- Allan, B. A., Batz-Barbarich, C., Sterling, H. M. & Tay, L. (2019). Outcomes of Meaningful Work: A Meta-Analysis. *Journal of Management Studies*, 56(3), 500–528. <https://doi.org/10.1111/joms.12406>
- Alveson, M. & Karreman, D. (2000). Varieties of discourse: On the study of organizations through discourse analysis. *Human Relations (New York)*, 53(9), 1125–1149. <https://doi.org/10.1177/0018726700539002>
- Andersson, U. & Wiik, J. (2013) Journalism Meets Management. *Journalism Practice*, 7:6, 705–719. <https://doi.org/10.1080/17512786.2013.790612>
- Arrese, Á. (2015) From gratis to paywalls. *Journalism Studies*, 17(8), 1051–1067. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2015.1027788>
- Bailey, C. & Madden, A. (2017). Time reclaimed: Temporality and the experience of meaningful work. *Work, Employment and Society*, 31(1), 3–18. <https://doi.org/10.1177/0950017015604100>
- Bailey, C., Madden, A., Alfes, K., Shantz, A. & Soane, E. (2017). The mismanaged soul: Existential labor and the erosion of meaningful work. *Human Resource Management Review*, 27(3), 416–430. <https://doi.org/10.1016/j.hrmr.2016.11.001>
- Bailey, C., Lips-Wiersma, M., Madden, A., Yeoman, R., Thompson, M. & Chalofsky, N. (2019). The Five Paradoxes of Meaningful Work: Introduction to the special Issue ‘Meaningful Work: Prospects for the 21st Century’. *Journal of Management Studies*, 56(3), 481–499. <https://doi.org/10.1111/joms.12422>
- Bakker, A. B. & Demerouti, E. (2007). The Job Demands-Resources model: State of the art. *Journal of Managerial Psychology*, 22(3), 309–328. <https://doi.org/10.1108/02683940710733115>
- Berg, J. M., Wrzesniewski, A. & Dutton, J. E. (2010). Perceiving and responding to challenges in job crafting at different ranks: When proactivity requires adaptivity. *Journal of Organizational Behavior*, 31(2–3), 158–186. <https://doi.org/10.1002/job.645>
- Brannan, M. J., Parsons, E. & Priola, V. (2015). Brands at Work: The Search for Meaning in Mundane Work. *Organization Studies*, 36(1), 29–53. <https://doi.org/10.1177/0170840614553382>
- Bunderson, J. S. & Thompson, J. A. (2009). The Call of the Wild: Zookeepers, Callings, and the Double-edged Sword of Deeply Meaningful Work. *Administrative Science Quarterly*, 54(1), 32–57. <https://doi.org/10.2189/asqu.2009.54.1.32>

- Bunce, M. (2019). Management and resistance in the digital newsroom. *Journalism*, 20(7), 890–905. <https://doi.org/10.1177/1464884916688963>
- Cheney, G., Zorn, T. E., Planalp, S. & Lair, D. J. (2008). Meaningful Work and Personal/Social Well-Being Organizational Communication Engages the Meanings of Work. *Annals of the International Communication Association*, 32(1), 137–185. <https://doi.org/10.1080/23808985.2008.11679077>
- Ciulla, J. B. (2015). “Meaningful Work.” *Wiley Encyclopedia of Management* 2: 1–3. <https://doi.org/10.1002/9781118785317>
- Cohen, N. S. (2019). At work in the digital newsroom. *Digital Journalism*, 7(5), 571–591. <https://doi.org/10.1080/21670811.2017.1419821>
- Colson, V. & Heinderyckx, F. (2008) Do Online Journalists Belong in the Newsroom? A Belgian Case of Convergence. Teoksessa C. Paterson & D. Domingo (toim.), *Making online news: The ethnography of new media production* (s. 143–154). New York: Peter Lang.
- Deuze, M. (2005). What is journalism? Professional identity and ideology of journalists reconsidered. SAGE Publications. 6(4): 442–464. <https://doi.org/10.1177/1464884905056815>
- Deuze, M. & Prenger, M. (2019). *Making Media; Production, Practices, and Professions*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Deue, M. & Witschge, T. (2018). Beyond journalism: Theorizing the transformation of journalism. *Digital Journalism*, 19(2), 165–181. <https://doi.org/10.1177/1464884916688550>
- Dobrow, S. R. & Tosti-Kharas, J. (2011). Calling: The Development of a Scale Measure. *Personnel Psychology*, 64(4), 1001–1049. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.2011.01234.x>
- Dwyer, T. & Martin, F. (2017) Sharing News Online. *Digital Journalism*, 5:8, 1080–1100. <https://doi.org/10.1080/21670811.2017.1338527>
- Freedman, Des (2010) The Political Economy of the ‘New’ News Environment. Teoksessa N. Fenton (toim.), *New Media, Old News*. London: Sage, 35–50.
- Franklin, Bob (2008) The Future of Newspapers. *Journalism Practice*. 2(3): 306–312. <https://doi.org/10.1080/17512780802280984>
- Frantsi, R., Iltanen, O., Rantanen, J., Feldt, T. & Villi, M. (2022). Psykologisten voimavara- ja riskitekijöiden profiilien yhteys digitalisaation ja työn intensifikaation kokemuksiin media-alalla. *Psykologia*, 57(02), 122–180.
- Gill, R. (2010). Life is a pitch: Managing the self in new media work. Teoksessa M. Deuze (toim.), *Managing media work* (s. 249–262). London: Sage.
- Grant, A. M. (2008). The significance of task significance: Job performance effects, relational mechanisms, and boundary conditions. *Journal of Applied Psychology*, 93(1), 108–124. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.93.1.108>
- Gravengaard, G. (2012). The metaphors journalists live by: Journalists’ conceptualisation of newswork. *Journalism*, 13(8), 1064–1082. <https://doi.org/10.1177/1464884911433251>
- Hackman, J. R. & Oldham, G. R. (1975). Development of the Job Diagnostic Survey. *Journal of Applied Psychology*, 60(2), 159–170. <https://doi.org/10.1037/h0076546>

- Hackman, J. R. & Oldham, G. R. (1976). Motivation through the design of work: Test of a theory. *Organizational Behavior and Human Performance*, 16(2), 250–279. [https://doi.org/10.1016/0030-5073\(76\)90016-7](https://doi.org/10.1016/0030-5073(76)90016-7)
- Hayes, K. (2021). The networked newsroom: Navigating new boundaries of work. *Journalism Practice*, 1-15. <https://doi.org/10.1080/17512786.2021.1949627>
- Helle, M. (2011a). Journalistisen työn muutos. Teoksessa E. Väliaverronen (toim.), *Journalismi murroksessa* (s.91–111). Tallinna: Gaudeamus.
- Helle, M. (2011b). Toimitustyö muutoksessa: Toiminnan teoria ja mediakonseptin käsite tutkimuksen ja kehittämisen kehyksenä. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Helle, M. & Töyry, M. (2008). Mallilukijasta muutoksen työkalu. *Journalismikritiikin vuosikirja*. Tampere: Tampereen yliopisto. <http://journalismikritiikki.wordpress.com/verkkoartikkelit/mallilukijastamuutoksen-tyokalu/>
- Hellman, H. & Nieminen, H. (2015). Mediatyhtiönä yhteiskunnassa. Teoksessa N. Malmelin & M. Villi (toim.), *Mediajohtaminen: Näkökulmia uudistuvaan media-alaan* (s. 23–42). Helsinki: Gaudeamus.
- Hiiipala, T. (2017). The multimodality of digital longform journalism. *Digital Journalism*, 5(4), 420–442. <https://doi.org/10.1080/21670811.2016.1169197>
- Helsingin Sanomat. (16.10.2012). *HS.fi:n maksumuuri sallii viisi ilmaista artikkelia viikossa*. Haettu 29.6.2022 osoitteesta: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002572374.html>
- Jokinen, A. & Juhila, K. (1999). Diskurssianalyttisen tutkimuksen kartta. Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen (toim.), *Diskurssianalyysi liikkeessä* (s. 267–309). Jyväskylä: Vastapaino.
- Juhila, K. (1999). Tutkijan positiot. Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen (toim.), *Diskurssianalyysi liikkeessä* (s. 411–439). Jyväskylä: Vastapaino.
- Juntunen, L. (2011). Kiireen ja kilpailun haasteet journalistiselle etiikalle. Teoksessa E. Väliaverronen (toim.), *Journalismi murroksessa* (s.171–192). Tallinna: Gaudeamus.
- Juvonen, T. (2017). Sisäpiirihaastattelu. Teoksessa M. Hyvärinen, P. Nikander & J. Ruusuvoori (toim.), *Tutkimushaastattelun käsikirja* (s. 398–410). Tampere: Vastapaino.
- Erkki, K. (2012). Kantola, Anu (2011) (toim.). Hetken hallitsijat. Julkinen elämä notkeassa yhteiskunnassa. *Media & Viestintä*, 35(2). Haettu 25.8.2022 osoitteesta: <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/70499>
- Kahn, W. A. (1990). Psychological Conditions of Personal Engagement and Disengagement at Work. *The Academy of Management Journal*, 33(4), 692–724. <https://doi.org/10.2307/256287>
- Kangas, J. (2019). Miksi maksaa kun ilmaiseksikin saa – Lukijoiden halukkuus maksaa verkkojournalismista [pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. JYX-julkaisuarkisto. Haettu 25.8.2022 osoitteesta:

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/66011/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201910244577.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- Koljonen, K. (2013). Seuraa johtajaa! väliportaana päällikkötoimittajien muuttuvat roolit. Tampere: Tampereen yliopisto. Haettu 31.3.2022 osoitteesta: <http://tampub.uta.fi/handle/oai:trepo.tuni.fi:10024/99632>
- Kubicek, B., Paškvan, M. & Korunka, C. (2015). Development and validation of an instrument for assessing job demands arising from accelerated change: The intensification of job demands scale (IDS). *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 24(6), 898-913. <https://doi.org/10.1080/1359432X.2014.979160>
- Lepisto, D. A. & Pratt, M. G. (2017). Meaningful work as realization and justification: Toward a dual conceptualization. *Organizational Psychology Review*, 7(2), 99-121. <https://doi.org/10.1177/2041386616630039>
- Lips-Wiersma, M. & Wright, S. (2012). Measuring the Meaning of Meaningful Work: Development and Validation of the Comprehensive Meaningful Work Scale (CMWS). *Group & Organization Management*, 37(5), 655-685. <https://doi.org/10.1177/1059601112461578>
- Luhtinen, V., Immonen, A., Mäkikangas, A., Huhtala, M. & Feldt, T. (2021). Työn tuunaamisen profiilit sosiaali- ja terveystieteen organisaatioissa: Yhteydet työhyvinvointiin. *Työelämän tutkimus*, 19(2), 197-221. <https://doi.org/10.37455/tt.99646>
- Lysova, E. I., Allan, B. A., Dik, B. J., Duffy, R. D. & Steger, M. F. (2019). Fostering meaningful work in organizations: A multi-level review and integration. *Journal of Vocational Behavior*, 110, 374-389. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2018.07.004>
- Lysova, E. I., Fletcher, L. & El Baroudi, S. (2022). What enables us to better experience our work as meaningful? The importance of awareness and the social context. *Human Relations*, 00187267221094243. <https://doi.org/10.1177/00187267221094243>
- Malmelin, N. & Villi, M. (2015). Mediatyön aika. Teoksessa N. Malmelin & M. Villi (toim.), *Mediajohtaminen: Näkökulmia uudistuvaan media-alaan* (s. 43-55). Helsinki: Gaudeamus.
- Malmelin, N. & Villi, M. (2017). Media work in change: Understanding the role of media professionals in times of digital transformation and convergence. *Sociology Compass*, 11(7). <https://doi.org/10.1111/soc4.12494>
- Manninen, V. (2013). Luottamuksen perusteet: Suomalaisten verkkotoimittajien lähdekäytännöt. [pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. Haettu 13.6.2022 osoitteesta: <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/41752>
- Martela, F. & Pessi, A. B. (2018). Significant Work Is About Self-Realization and Broader Purpose: Defining the Key Dimensions of Meaningful Work. *Frontiers in Psychology*, 9. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.00363>
- Matikainen, J. & Villi, M. (2015). Yleisöt ja yhteisöt mediassa. Teoksessa Malmelin, N. & Villi, M. (toim.), *Mediajohtaminen: Näkökulmia uudistuvaan media-alaan*. (s. 56-69). Helsinki: Gaudeamus.

- Mauno, S., Herttala, M., Minkkinen, J., Feldt, T. & Kubicek, B. (2022). Is work intensification bad for employees? A review of outcomes for employees over the last two decades. *Work & Stress*, 0(0), 1–26. <https://doi.org/10.1080/02678373.2022.2080778>
- Mauno, S., Kubicek, B., Feldt, T. & Minkkinen, J. (2020). Intensified job demands and job performance: Does SOC strategy use make a difference? *Industrial Health*, 58(3), 224–237. <https://doi.org/10.2486/indhealth.2019-0067>
- Mauno, S., Huhtala, M. & Kinnunen, U. (2017) Työn laadulliset kuormitustekijät. Teoksessa: *Tykkää työstä: Työhyvinvoinnin psykologiset perusteet*. (s. 53–70). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Michaelson, C., Pratt, M. G., Grant A. M. & Dunn, C. P. (2014). “Meaningful Work: Connecting Business Ethics and Organization Studies.” *Journal of Business Ethics* 121 (1): 77–90. <https://doi.org/10.1007/s10551-013-1675-5>
- Mitra, R. & Buzzanell, P. M. (2017). Communicative tensions of meaningful work: The case of sustainability practitioners. *Human Relations*, 70(5), 594–616. <https://doi.org/10.1177/0018726716663288>
- Myllylahti, M. 2014. Newspaper Paywalls – the Hype and the Reality. *Digital Journalism*, 2(2), 179–194. <https://doi.org/10.1080/21670811.2013.813214>
- Niemi, L., Koivula, M., Laaksonen, S.-M. & Villi, M. (2021). Vaakakupissa vaarat ja vastuu: Julkisen palvelun median arvot sosiaalisen median alustojen paineessa. *Media & Viestintä*, 44(2), 23–44. <https://doi.org/10.23983/mv.109858>
- Nikunen, K. (2011). Enemmän vähemmällä: Laman ja teknologian murroksen vaikutukset suomalaisissa toimituksissa 2009–2010. Journalismin tutkimusyksikön julkaisuja. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Nord, W. R., Brief, A. P., Atieh, J. M. & Doherty, E. M. (1990). Studying meanings of work: The case of work values. Teoksessa A. P., Brief & W. R., Nord (toim), *Meanings of occupational work: A collection of essays*. (s. 21–64). Lexington Books.
- Oelberger, C. R. (2019). The Dark Side of Deeply Meaningful Work: Work-Relationship Turmoil and the Moderating Role of Occupational Value Homophily. *Journal of Management Studies*, 56(3), 558–588. <https://doi.org/10.1111/joms.12411>
- Örnbring, H. (2010). Technology and journalism-as-labour: Historical perspectives. *Journalism (London, England)*, 11(1), 57–74. <https://doi.org/10.1177/1464884909350644>
- Paaso, M. (2021). Yksityinen ja julkinen toimittaja: Suomalaisten toimittajien vaikutelman hallinta sosiaalisessa mediassa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Perttilä, J. (2016). Verkkotoimittajan työ: Arvot, vaaditut ominaisuudet ja journalistinen työprosessi - case Yle Urheilu. [pro gradu -tutkielma, Aalto-yliopisto]. Haettu 13.6.2022 osoitteesta: <https://aaltodoc.aalto.fi:443/handle/123456789/20678>
- Phillips, N., & Hardy, C. (2002). *Discourse analysis*. Los Angeles: SAGE Publications.

- Platt, J. (1981). On Interviewing One's Peers. *The British Journal of Sociology*, 32(1), 75–91. <https://doi.org/10.2307/589764>
- Polkinghorne, D. E. (2005). Language and meaning. *Journal of Counseling Psychology*, 52(2), 137–145. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.52.2.137>
- Pratt, M.G. & Ashforth, B.E. (2003) Fostering meaningfulness in working and at work. Teoksessa K. S. Cameron, J. E. Dutton & R.E. Quinn (toim.), *Positive organizational scholarship*.(s. 309–327). San Fransisco: Berrett-Koehler.
- Puusa, A. (2020). Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet. Teoksessa A. Puusa, P. Juuti & I. Aaltio (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. (pp. 99–112). Helsinki: Gaudeamus.
- Puusa, A., & Juuti, P. (2020a). Laadullisen tutkimuksen olemus. Teoksessa A. Puusa, P. Juuti & I. Aaltio (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät* (pp. 73–83). Helsinki: Gaudeamus.
- Puusa, A., & Juuti, P. (2020b). Laadullisen tutkimuksen tieteenfilosofinen tausta. Teoksessa A. Puusa, P. Juuti & I. Aaltio (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät* (pp. 23–38). Helsinki: Gaudeamus.
- Pynnönen, A. (2013). Diskurssianalyysi: tapa tutkia, tulkita ja olla kriittinen. Jyväskylä: University of Jyväskylä. Haettu 25.8.2022 osoitteesta: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/42412/978-951-39-5471-0.pdf?sequence=1>
- Pöyhtäri, R., Väliaverronen, J. & Ahva, L. (2016). Suomalaisen journalistin itseymmärrys muutosten keskellä. *Media & viestintä*, 39(1). <https://doi.org/10.23983/mv.61434>
- Quandt, T. (2008). News tuning and content management: An observation study of old and new routines in German online newsrooms. Teoksessa C. Paterson ja D. Domingo (toim.), *Making online news: The ethnography of new media production* (s. 77–97). New York: Peter Lang.
- Rosa, H. (2003). Social acceleration: Ethical and political consequences of a desynchronized highspeed society. *Constellations*, 10(1), 3–33. <https://doi.org/10.1111/1467-8675.00309>
- Rose, N.S. (1996) *Inventing our selves : psychology, power and personhood*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Rosso, B. D., Dekas, K. H. & Wrzesniewski, A. (2010). On the meaning of work: A theoretical integration and review. *Research in Organizational Behavior*, 30, 91–127. <https://doi.org/10.1016/j.riob.2010.09.001>
- Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (2017). Tutkimushaastattelu ja vuorovaikutus. Teoksessa M. Hyvärinen, P. Nikander & J. Ruusuvuori. (toim.), *Tutkimushaastattelun käsikirja* (pp. 39–65). Tampere: Vastapaino.
- Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 54–67. <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020>
- Salancik, G. R. & Pfeffer, J. (1978). A Social Information Processing Approach to Job Attitudes and Task Design. *Administrative Science Quarterly*, 23(2), 224–253. <https://doi.org/10.2307/2392563>

- Sandberg, J. & Tsoukas, H. (2015). Making sense of the sensemaking perspective: Its constituents, limitations, and opportunities for further development. *Journal of Organizational Behavior*, 36(S1), S6–S32.
<https://doi.org/10.1002/job.1937>
- Sanoma. (ei pvm.). *Sanoma Media Finlandilla on maan monipuolisin mediaportfolio*. Haettu 16.6.2022 osoitteesta <https://www.sanoma.fi/mita-teemme/tuotteet-ja-brandit/>
- Sarajärvi, A. & Tuomi, J. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- Schudson, M. (2003). *The sociology of news*. New York: Norton.
- Siltaoja, M. & Sorsa, V. (2020). Diskurssianalyysi johtamis- ja organisaatiotutkimuksessa. Teoksessa A. Puus, P. Juuti & I. Aaltio (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät* (s. 228–248). Helsinki: Gaudeamus.
- Siltaoja, M. & Vehkaperä, M. (2011). Diskurssianalyysi johtamis- ja organisaatiotutkimuksessa. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), *Menetelmäviidakon raivaajat: perusteita laadullisen lähestymistavan valintaan* (s. 206–231). Hansaprint: Johtamistaidon opisto.
- Steger, M. F., Pickering, N. K., Shin, J. Y. & Dik, B. J. (2010). Calling in Work: Secular or Sacred? *Journal of Career Assessment*, 18(1), 82–96.
<https://doi.org/10.1177/1069072709350905>
- Tims, M., Bakker, A. B. & Derks, D. (2012). Development and validation of the job crafting scale. *Journal of Vocational Behavior*, 80(1), 173–186.
<https://doi.org/10.1016/j.jvb.2011.05.009>
- Tims, M., Derks, D. & Bakker, A. B. (2016). Job crafting and its relationships with person–job fit and meaningfulness: A three-wave study. *Journal of Vocational Behavior*, 92, 44–53. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2015.11.007>
- Trethewey, G. editors A. & Ashcraft, K. L. (2004). Special Issue Introduction. *Journal of Applied Communication Research*, 32(2), 81–88.
<https://doi.org/10.1080/0090988042000210007>
- Van Leuven, S., Vanhaelewyn, B. & Raeymaeckers, K. (2021). From one division of labor to the other: The relation between beat reporting, freelancing, and journalistic autonomy. *Journalism Practice*, 15(9), 1203–1221.
<https://doi.org/10.1080/17512786.2021.1910982>
- Weick, K. E. (1995). *Sensemaking in organizations*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Villi, M., Grönlund, M., Linden, C.-G., Lehtisaari, K., Mierzejewska, B., Picard, R. G. & Roepnack, A. (2020). “They’re a little bit squeezed in the middle”: Strategic challenges for innovation in US Metropolitan newspaper organisations. *Journal of Media Business Studies*, 17(1), 33–50.
<https://doi.org/10.1080/16522354.2019.1630099>
- Villi, M. & Picard, R.G. (2019). Transformation and innovation of media business models. Teoksessa M. Deuze & M. Prenger (toim.), *Making media. Production, practices, and professions* (s. 121–131). Amsterdam: Amsterdam University Press.

- Witschge, T. & Nygren, G. (2009). Journalistic work: A profession under pressure? *Journal of Media Business Studies*, 6(1), 37-59.
<https://doi.org/10.1080/16522354.2009.11073478>
- Vobič, I. & Milojević, A. (2014). "What we do is not actually journalism": Role negotiations in online departments of two newspapers in Slovenia and Serbia. *Journalism*, 15(8), 1023-1040.
<https://doi.org/10.1177/1464884913511572>
- Wrzesniewski, A., McCauley, C., Rozin, P. & Schwartz, B. (1997). Jobs, Careers, and Callings: People's Relations to Their Work. *Journal of Research in Personality*, 31(1), 21-33. <https://doi.org/10.1006/jrpe.1997.2162>
- Wrzesniewski, A., Dekas, K. & Rosso, B. (2009). Calling. Teoksessa Lopez, S. J. & Beauchamp, A. (toim.) *The encyclopedia of positive psychology*. (s. 115-118). Blackwell Publishing. (e-kirja)
- Wrzesniewski, A., Dutton, J. E. & Debebe, G. (2003). Interpersonal sensemaking and the meaning of work. *Research in Organizational Behavior*, 25, 93-135.
[https://doi.org/10.1016/S0191-3085\(03\)25003-6](https://doi.org/10.1016/S0191-3085(03)25003-6)
- Yeoman, R. 2014. Conceptualising Meaningful Work as a Fundamental Human Need." *Journal of Business Ethics* 125 (2): 235-251.
- Zaman, A. (2013). Newsroom as Battleground. *Journalism Studies*, 14(6), 819-834.
<https://doi.org/10.1080/1461670X.2013.776813>
- Zhang, F. & Parker, S. K. (2019). Reorienting job crafting research: A hierarchical structure of job crafting concepts and integrative review. *Journal of Organizational Behavior*, 40(2), 126-146.
<https://doi.org/10.1002/job.2332>
- Zorn, T. E. & Townsley, N. (2008). Introduction to the Forum on Meaning/ful Work Studies in Organizational Communication: Setting an Agenda. *Management Communication Quarterly*, 22(1), 147-151.
<https://doi.org/10.1177/0893318908318268>

LIITTEET

LIITE 1

Haastattelukysymykset:

- Kuinka kauan olet ollut Hesarilla ja mitä kaikkea olet tehnyt?
- Kuinka tärkeä osa omaa ammatti-identiteettiäsi on työskentely nopeissa uutistilanteissa?
- Yli 15 vuoden uran tehneille: Miten nopea uutistyö on muuttunut urasi aikana? / 2010-luvulla alalle tulleille: Miten kuvailisit deskivuoroja jollekin joka ei tunne journalismia?
- Mikä deskivuoroissa on mielekästä? Entä mitkä tekijät heikentävät työn mielekkyyttä? Kerro esimerkkejä.
- Kuinka hyvin toimii tämä tekemäsi työnkuva, jossa nopeat uutisvuorot ja pidempi kirjoittaminen yhdistyvät?
- Miten kuvailisit deskityön arvostusta Hesarissa? Entä omalla osastolla?
- Mitä mieltä olet väitteestä: "deskissä istuminen ei ole oikeaa journalismia"?
- Mitä syitä on sille, että deskityö eli nopein vuoroissa tehtävä uutistyö keskittyy nuorille määräaikaisille ja ttt-tekijöille?
- Miten deskivuorossa tarvittava osaaminen eroavat pidempien juttujen kirjoittamiseen vaadituista osaamisesta? Miten osaamisvaatimukset ovat muuttuneet?
- Miten näet journalismin kehityksen, siirrytänkö myös sanomalehdissä aikakauslehtimäiseen suuntaan, pois nopeasta uutisjournalismista?
- Jos keskustelisimme näistä samoista asioista viiden vuoden kuluttua, mistä puhuisimme?

LIITE 2

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

KAUPPAKORKEAKOULU

HUMANISTIS-
YHTEISKUNTATIETEELLINEN
TIEDEKUNTA

Pvm 17.1.2022

Kuvaus henkilötietojen käsittelystä tieteellisessä tutkimuksessa (tietosuojailmoitus EU (679/2016) 13, 14, 30 artikla)

1. Tutkimuksessa (työnimi) Uutistytön muutoksen diskurssit – Helsingin Sanomien toimittajien kokemuksia nopeasta uutistytöstä työelämän ja journalismin muuttuessa käsiteltävät henkilötiedot

Pro gradu -tutkimuksen tavoitteena tuottaa tietoa uutistytön muutoksesta Helsingin Sanomien toimittajia haastatteleamalla. Tämä edellyttää joidenkin henkilöön liittyvien tietojen käsittelyä ja tallentamista.

Tutkimuksessa Sinusta kerätään seuraavia henkilötietoja: nimi, sähköposti, nykyinen rooli organisaatiossa sekä työuran pituus. Tietoja kerätään sähköpostitse, haastattelun äänitallenteena ja haastattelumuistiinpainoina.

Tämä tietosuojailmoitus on lähetetty tutkittavalle sähköpostilla.

2. Henkilötietojen käsittelyn oikeudellinen peruste tutkimuksessa/arkistoinnissa

Käsittely on tarpeen tieteellistä tai historiallista tutkimusta taikka tilastointia varten ja se on oikeasuhtaista, sillä tavoiteltuun *yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen nähden* (tietosuojain 4 §:n 3 kohta)

Henkilötietojen siirto EU/ETA ulkopuolelle

Tutkimuksessa tietojasi ei siirretä EU/ETA -alueen ulkopuolelle.

Henkilötietojen suojaaminen

Henkilötietojen käsittely tässä tutkimuksessa perustuu asianmukaiseen tutkimussuunnitelmaan ja tutkimuksella on vastuuhenkilö. Henkilötietojasi käytetään ja luovutetaan vain historiallista/ tieteellistä tutkimusta taikka muuta yhteensopivaa tarkoitusta

varten (tilastointi) sekä muutoinkin toimitaan niin, että Sinua koskevat tiedot eivät paljastu ulkopuolisille.

Tunnistettavuuden poistaminen

Suorat tunnistetiedot poistetaan suojatoimena aineiston perustamisvaiheessa (pseudonymisoitu aineisto, jolloin tunnistettavuuteen voidaan palata koodin tai vastaavan tiedon avulla ja aineistoon voidaan yhdistää uusia tietoja).

Tutkimuksessa käsiteltävät henkilötiedot suojataan

käyttäjätunnuksella salasanalla käytön rekisteröinnillä kulunvalvonnalla (fyysinen tila)
 muulla tavoin, miten:

Tutkimuksesta on tehty **erillinen tietosuojan vaikutustenarvio**/tietosuojavastaavaa on kuultu vaikutustenarviointista

Kyllä Ei, koska tämän tutkimuksen vastuullinen johtaja on tarkastanut, ettei vaikutustenarviointi ole pakollinen.

Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

Tutkimusrekisteri hävitetään 06.2027 mennessä.

Lisätietoa arkistoinnin kestosta ja paikasta: Haastatteluaineistot säilytetään tutkimuksen tekijän lukitulla työasemalla sekä salanasuojatulla ulkoisella kovalevyllä tutkimuksen loppuun saattamiseen asti. Aineistoa ja sen varmuuskopiota säilytetään kahdella salanasuojatulla ulkoisella kovalevyllä viisi vuotta pro gradu –tutkielman palauttamisen jälkeen.

Rekisterinpitäjä(t) ja tutkimuksen tekijät

Tämän tutkimuksen rekisterinpitäjä on tutkimuksen tekijä:

Pinja Päivänen, [REDACTED]

Tutkimuksen suorittajat: Pro gradu -työn tekijän lisäksi sen ohjaajat Elina Riivari ja Mikko Villi (työsuhteessa Jyväskylän yliopistoon) voivat nähdä osia tutkimusaineistosta tutkimuksen analyysien ohjaamisen aikana.

Rekisteröidyn oikeudet

Oikeus saada pääsy tietoihin (tietosuoja-asetuksen 15 artikla)

Sinulla on oikeus saada tieto siitä, käsitelläänkö henkilötietojasi ja mitä henkilötietojasi käsitellään. Voit myös halutessasi pyytää jäljennöksen käsiteltävistä henkilötiedoista.

Oikeus tietojen oikaisemiseen (tietosuoja-asetuksen 16 artikla)

Jos käsiteltävissä henkilötiedoissasi on epätarkkuuksia tai virheitä, sinulla on oikeus pyytää niiden oikaisua tai täydennystä.

Oikeus tietojen poistamiseen (tietosuoja-asetuksen 17 artikla)

Sinulla on oikeus vaatia henkilötietojesi poistamista tietyissä tapauksissa. Oikeutta tietojen poistamiseen ei kuitenkaan ole, jos tietojen poistaminen estää tai vaikeuttaa suuresti käsittelyn tarkoituksen toteutumista tieteellisessä tutkimuksessa.

Oikeus käsittelyn rajoittamiseen (tietosuoja-asetuksen 18 artikla)

Sinulla on oikeus henkilötietojesi käsittelyn rajoittamiseen tietyissä tilanteissa kuten, jos kiistät henkilötietojesi paikkansapitävyyden.

Vastustamisoikeus (tietosuoja-asetuksen 21 artikla)

Sinulla on oikeus vastustaa henkilötietojesi käsittelyä, jos käsittely perustuu yleiseen etuun tai oikeutettuun etuun. Tällöin yliopisto ei voi käsitellä henkilötietojasi, paitsi jos se voi osoittaa, että käsittelyyn on olemassa huomattavan tärkeä ja perusteltu syy, joka syrjäyttää oikeutesi.

Oikeuksista poikkeaminen

Tässä kuvatuista oikeuksista saatetaan tietyissä yksittäistapauksissa poiketa tietosuoja-asetuksessa ja Suomen tietosuojalaissa säädetyillä perusteilla siltä osin, kuin oikeudet estävät tieteellisen tai historiallisen tutkimustarkoituksen tai tilastollisen tarkoituksen saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti. Tarvetta poiketa oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Profilointi ja automatisoitu päätöksenteko

Tutkimuksessa henkilötietojasi ei käytetä automaattiseen päätöksentekoon. Tutkimuksessa henkilötietojen käsittelyn tarkoituksena ei ole henkilökohtaisten ominaisuuksiesi arviointi, ts. profilointi vaan henkilötietojasi ja ominaisuuksia arvioidaan laajemman tieteellisen tutkimuksen näkökulmasta.

Rekisteröidyn oikeuksien toteuttaminen

Jos sinulla on kysyttävää rekisteröidyn oikeuksista, voit olla yhteydessä yliopiston tietosuojavastaavaan. Kaikki oikeuksien toteuttamista koskevat pyynnöt toimitetaan rekisterin pitäjälle, Pinja Päivänen, [REDACTED]

Sinulla on oikeus tehdä valitus erityisesti vakinaisen asuin- tai työpaikkasi sijainnin mukaiselle valvontaviranomaiselle, mikäli katsot, että henkilötietojen käsittelyssä rikotaan EU:n yleistä tietosuoja-asetusta (EU) 2016/679. Suomessa valvontaviranomainen on tietosuojavaltuutettu.

Tietosuojavaltuutetun toimiston ajantasaiset yhteystiedot: <https://tietosuoja.fi/etusivu>